A JÓTETT JUTALMA.

ELBESZÉLÉS

AZ IFJÚSÁG SZÁMÁRA.

HOFFMANN FERENCZ

UTÁN

SZABÓ ANTAL.

PEST.

KIADJA OSTERLAMM KÁROLY.

1861.

MEGYEI KÖNYVTÁR
Kecskemét
33010

Nyomatott Kecskeméten Szilády Károlynál.

ELSŐ FEJEZET.

Az útasok.

Augusztus hó első napjai egyikén utazó ládákkal és táskákkal terhelt s négy posta lóval vont kocsi haladt egy magas úton felfelé, melyen keresztül az út szép hegyes vidék belébe vezetett. A kocsi nyitja finoman festett bárói czímerrel volt diszítve, a fedezet le volt bocsátva, úgy hogy az utazókat a legkényelmesebben szemügyre lehetett venni. Egy úr nejével, s egy fiatal 13—14 éves leányka dőltek a puha párnák közé. Az úr, mintegy negyvenedik évében levő meglett korú férfi, jól ápolt csínos szakált viselt; arcza szép vonásai, barna nagy szemei nemes lelkületre mutattak, tekintetével folytonosan az erdő s rét dús vidék szépségeit vizsgálta, s útas társnőit, a kiváló szép pontokra figyel-

mezteté, melyek annál sürűbben tüntek föl, minél inkább közeledtek a meredek hegy ormához. Majd egy vár, melynek fehér falai a nap ragyogó sugaraitól aranyozottan tüntek fel a távolból; majd az oldalt fekvő lapályon ezüst szalagként keresztül kigyódzó patak; majd meredek s a lapállyal szemközt igen nagy ellenzetet mutató magas sziklák óriásszerű csoportja, sötét mélységek, melyeknek fenekére nem birt elhatni az emberi szem; majd díszes élőfa csoportozatok kötötték le figyelmét, s ragadták csodálkozásra lelkét a természet szépségei iránt fogékony kebellel megáldott útasnak. Örömmel tekintettek kisérőnői az általa mutatott irányban, s élénk tetszés tündöklött szemeikből, a mint az igéző hegyes vidéken, s a felséges kilátásokon a távolba végig tekintettek.

„Mily szép! mily csoda szép itt minden, édes atyám!“ kiálta a fiatal leányka elragadtatva, a mint a kígyóként tekergő útnak új kanyarúlatánál egy kedves völgy, erdő s rétekkel és csillámló patakkal tünt fel, „oh ez minden várakozásomat felülmulja. Hogy ennyi szépet láthatunk, s átalában, hogy a világon ily szép vidék létezik, arról otthon — hol a sík föld oly kevés változatosságot nyújt — fogalmam sem

volt. Teljes szívemből hálás vagyok irántad, hogy ezen szép s pompás világba magaddal hozál."

Az atya nevetett, s az anya, egy kissé halvány nő, szeretet-teljesen símogatta leánya rózsás arczait.

„Nagyon örülök kedves gyermekem, hogy a természet szépségei oly nagy benyomást tesznek reád", felelé Brandenstein báró, „még igen sok szépet fogunk látni, s részemről még nehány kellemes meglepetést igérhetek neked."

„Hanem ennél szebbet, mint a mi itt szemünk előtt terül, bizonnyal nem fogunk látni", felelé a leányka, miközben csodálkozó tekintettel merengett e vidék szépségein.

„Csak pár percznyi türelem", mondá az atya, s titokteljesen mosolygott. „Nemde sógor! nem soká a hegytetőn leszünk."

Ezen kérdés a posta kocsishoz volt intézve, ki lovai mellett gyalogolt, s időről időre egy-egy gyi te! kiáltással ösztönözte azokat a sebesebb menetelre. A megszólításra megfordúlt, s fejével barátságosan bólintott.

„Igen igen, méltóságos uram, mihelyt amon az erdő szegleténél bekanyarodunk, az egész völgy s a tó előttünk fekszik, s akkor aztán

ügetve mehetünk le a városba. Tíz percz alatt leviszem méltóságtokat ezen hegyről, melyre oly nehezen jöhettünk fel.“

„Nincs mit sietnünk, sógor“, viszonzá a báró, „hadd fújják ki magokat lovaid, s aztán csak szép csendesen vigyázva lefelé, mert tudom, hogy az út a városba igen lejtős.“

„Lejtős bizony, hanem a gebék már hozzá vannak szokva“, felele a kocsis. „Ne aggódjék méltóságos uram, igen vigyázva fogok hajtani.“

„Úgy úgy, csendesen és vigyázva, mert innen az útról igen sok szépet lehet látni, s a völgy szépségeit nyugodtan s kényelmesen szeretnők élvezni. — Értetted mit mondottam?“

„Igenis, méltóságos uram. Már tapasztaltam hogy vidékünk minden uraságnak nagyon tetszik. No de most már felértünk, itt van a legfelségesebb kilátás.“

A kocsi csakugyan felért a hegy legmagasabb pontjára, s előttük oly felséges kilátás nyilt, mely nemcsak az élénk fiatal leánykának, hanem a szelíd s nyugottabb kedélyű anyának is öröm kiáltást csalt ajkaira. Egy széles, több mint fél mértföld hosszú völgy, mely óriási hegyektől körittetett, feküdt előttük. Egy nagy tó, melynek tiszta mély vize szinére nézve az ég

kékjével vetekedett, tündöklött a nap fénylő sugaraitól megaranyozva, a völgy mélyéből fel mint fényesített óriás paizs, mely a partot elfedő erdők és rétek smaragdzöld keretjébe volt beszegve. Itt ott a zöldből széles levelű óriás diófák által félig elfedett faluk tüntek fel tornyaikkal s palatetőjű csendes házikókkal; majd nehány pompás kéjlak, melyek többnyire a tóba benyúló földnyelvekre voltak építve; kis csolnakok fehér felvont vitorlákkal sikamlanak arany halakként egyik parttól a másikig, a völgy mélyében kis városka terült el csinos útczával s házaktól árnyékolt sétatérekkel s kikötővel, melyben nagyobb kereskedő hajók, kis csolnakokkal vegyesen, tarka látványt nyújtottak a szemnek. Távolabb, jó karban tartott vár emelkedett, időtől barnított tornyokkal s ormokkal, mely egy kiálló szikla csúcson épülve, város s part felett uralkodni látszott. A vártól egy széles földnyelv nyúlt a tóba, nehány halász kunyhó feküdt azon elszórva, s parkidomu ültetvények közt gyalogút vezetett a földnyelv legvégső pontjaig, hol sugár világító-torony emelkedett.

Valóban felséges képet nyújtott a völgy, csöndes tavával, hegyeivel, s fris zöldjével, s utasaink fénylő szemei tekintetét, mely a bámu-

lás s csodálkozásba teljesen elmerült, hosszú időre lebilincselé.

„Óh atyám, kedves atyám! engedd, hogy csak pár óráig időzzünk e felséges tájékon", töré meg végre a csendet a lányka, „mily pompás volna a tónak bájos partján egy kis sétát tenni. Maradjunk ma a városban s töltsük az estét e tó mellékén."

„Előre gondoltam, kedves Emmám, hogy ezen vágy fog támadni kebeledben", felelt az atya, „ezért is e részben előre intézkedéseket tettem. Ama vár ottan egy barátomé, s ámbár ő maga nincs otthon, reméllem, hogy örömmel nyitnak kaput előttünk, ha a várfelügyelőnek nevemet említem. Különben már előre értesítve van jövetelünkről."

„Oh ez felséges", kiáltá Emma s hozzá kis kezecskéivel tapsolt. „Mily élvezet-dús est vár reánk. Elragadónak kell lenni a vár góth izlésű ívalakú ablakaiból a tóra s annak csodateljes partjára letekinteni."

„Valóban úgy van, én magam is örülök azon", mondá a báró, „azért tehát ne késlelkedjünk ezen gyönyört mielőbb élvezni. — Rajta hát sógor! hanem a mint mondottam, nem igen sebesen és vigyázva."

„Mint méltóságod parancsolja, különben nincs mit félni, én és fakóim ismerjük már e hegyet.“

Aztán nyergébe ugrott, s ostorát hatalmasan pattogtatta, a lovak vidámon futottak és a szekér mérsékelt gyorsasággal gördült lefelé. — Emma a kanyargó útnak minden fordulatánál a felséges tájban más más új szépségeket fedezett fel, s bármily lassan hajtott is a kocsis, a lefelé menés neki mindég igen sebesnek tetszett. Még háromszor kellett megállani a kocsinak különös kedvező fekvésű pontokon, míg végre a szekér zörögve a városka útczáiba gördült, mire kevés idő mulva a várudvar magos bolthajtásos kapuja elébe érkeztek. Midőn a báró nevét említé, a várnagy által a legnagyobb előzékenységgel fogadtatott. Emma, a mint a kocsiból atyja kiemelte, őz gyorsasággal futott fel a széles kőlépcsőkön, mely a vár szobái belsejébe vezetett s pár percz mulva egy magas boltozatos ablakban állott, honnan a tavat s annak bájteljes partját egy tekintettel beláthatta.

„Mily szép! mily égi szép!“ kiálta fel, s az elragadtatás könyeket csalt szemébe, s lelke minden érzete a mindenható Isten imádásában s tisztelésében olvadt össze, ki a föld ezen pa-

rányi kis pontocskáján a természet szépségei és csodáinak bőkezűleg ily nagy özönét árasztotta el.

Egyik óra a másik után múlt, s Emma még sem fáradt ki a szemlélésben, bámulásban s csodálásban. Egy séta a remek várkerten keresztül, melynek ívalakú nyílásokkal ellátott falai igen szép kilátást engedtek a vidék legszebb pontjaira, s a földnyelvre, melynek végén a sugár világító-torony emelkedett, még inkább fokozta elragadtatását; és a lányka keblében oly érzést szült, a milyet még azelőtt soha nem érzett. Az egész világot szerette volna kebléhez szorítani, s a partokat, melyek őt oly boldog érzettel töltötték el, mindenekkel megismertetni.

„Mily szép mondat!“ kiálta fel, a mint a földnyelven egy halász kunyhó előtt megállott, „nézd csak anyám, mi áll a bemenet fölött ezen táblán.

Az anya elolvasá a mondatot, mely így hangzék:

A mit jobb kezed tesz, ne tudja azt a bal.

„Valóban igen szép s értelmes mondat“, mondá az anya, „jegyezd meg ezt magadnak leányom, valahányszor ez eszedbe jutand, kelle-

mesen emlékezhetsz vissza e mai napra, melyen a természet pompájában annyira gyönyörködénk.“

Míg Emma irótábláját elővette s arra a mondatot felírta, a báróné tovább haladt férje után, ki a világító-torony falához támaszkodva a vidék szépségei szemlélésében elmerűlve lenni látszott. Emma követni akarta anyját, midőn eszébe ötlött, hogy a kis halász kunyhót le kellene rajzolni, s hogy a legjobb pontot, honnan azt lerajzolja, megtalálhassa, azt mindenfelől megkerülte. Ez hamar megtörtént s azután nehány gyorsan húzott vonallal a kunyhó s a körülötte fekvő bokrok vázlalát nagy hamar elkészíté. Most már úgy vélte, hogy ideje van szülei után sietni, gyorsan öszetevé rajzszereit, s vígan sietett a cserjeken keresztül, a mint hirtelen egy új tárgy állítá meg siettében; közel a tóhoz, alig pár lépésnyire tőle, egy orgona fa árnyékában egy fiú ült. Két vagy három évvel lehetett idősebb Emmánál, s igen szegényesen volt öltözködve, vállig érő barna tömött fürtök omoltak szép, azonban feltűnően halvány arczára. Mélyen — bizonyosan szomorú — gondolatokba elmerűlvé, nem vette észre Emma közeledtét. Fejét jobb karjára támasztva, ábrán-

dosan tekintett a tóra, és sötét pilláiról egyes nagy könyűk pergettek halvány bús arczára.

Emma leírhatatlan szánakozást érzett a szegény fiú iránt, ki ily gazdag és dicső természeti szépségek közepette, a legmélyebb fájdalomtól lesújtva lenni látszott. A nélkül is jó s barátságos szíve ma, a természet fönséges volta benyomásaival eltelve, még inkább fogékony volt másoknak fájdalma és szomorúsága iránt, s valódi részvétének buzgó gerjedelmétől indíttatva, a fiú felé ment, s kezét annak vállaira téve, gyöngéd hangon kérdezé: „Miért sírsz kis fiú? a midőn a jó Isten itt körüled annyi sok szépet teremtett?“

A fiú feltekintett, a nélkül hogy meglepetést vagy ijedséget mutatott volna, s nagy sötét szemeivel — melyek pilláin még mindég könyek rezegtek, mint gyöngyös harmat a reszkető fűvön — szomorúan tekintett a kedves leányra.

„Azért sírok, mert ma temették el az én kedves szeretett anyámat“, mondá lassú elfojtott hangon, „s ha a világ még egyszer oly szép volna is, mit használ az nekem! Hiszen egészen egyedül álló és elhagyatott gyermek vagyok, mióta édes anyám meghalt.“

„Szegény fiú,“ mondá Emma, kinek keble

valódi részvét s szánakozással telt el. „Most már fel tudom fogni nagy szomorúságodat, egy anyát veszteni, óh az igen nagyon fájdalmas lehet. De hát sem atyád, sem más rokonod nincs?“

„Nincs nekem senkim a ki részt venne sorsomban“, viszonzá a fiú, „de ugyan ki is gondolna reám? Az emberek igen kemények a szegények iránt, s én igen nagyon szegény vagyok, oly szegény, hogy nem találok helyet, hová az éjjel lehajtsam árva fejemet.“

„De hiszen csak van lakásod, habár mily kis szoba is, s abban egy ágyad, a min aludj“, mondá az ily nagy szegénységtől megijedt Emma.

„Oh nincs“, felele a fiú, „szobánkban csak addig szenvedtek meg, míg édes anyámat eltemették, s a mint a temetőből visszaérkeztem, már be volt zárva, s a házi úr gorombán visszautasított, s nekem el kellett távoznom.“

„De hát anyád mitsem hagyott hátra, sem ágyat, sem asztalt, sem széket?“

„Valami kevés holmink még volt ugyan; hanem ezt sem kaptam meg, a házi úr azt mondá, hogy anyám egy negyed évről adós maradt a házbérrel, s miután nem tudtam neki fizetni, kevés holmimat foglalta le. Igaz ugyan, hogy az nem igen volt sok, de ha csak valamit

engedett volna át emlékül kedves jó anyámtól, csak egy gyűrűt, vagy ollót. De ezt sem tette, hanem gonosz szavakkal elűzött, s ekkor ide jöttem, hogy e bokor alatt kisírjam magam."

„Szegény, szegény fiú!" mondá Emma, s csak nagy erőfeszítéssel tarthatá vissza könyeit. „Veled igen hamar érezteti a sors haragját, de mondd: mihez fogsz most kezdeni?"

„Azt még nem tudom", felelé a gyermek csendes megadással, „azt hiszem, hogy a jó Isten könyörül rajtam s magához vesz, akkor aztán minden jól lesz, az égben ismét láthatom szeretett jó anyámat. Bárcsak már meg is haltam volna!"

Emma a szegény fiút, ki oly fiatalon a halált kivánta magának, szánakozással vizsgálta. „A jó Isten nem engedi hogy meghalj, hanem küld számodra jó embereket, a kik rólad gondoskodni fognak", mondá a fiúnak."

„Senki sem gondol a szegény Domokossal!" felelt a vígasztalhatlan fiú.

„Oh igen, én is gondolok veled, s a jó Isten, ki az én szívemet irántad könyörületességre indítá, még másokét is meg fogja indítani. Az Isten jósága nagy, és sok jó emberek vannak a világon, hidj nekem."

A fiú fejcsóválva mondá: „Ugyan ki volt jó az én kedves szegény anyám iránt, ő éjjel-nappal egyre dolgozott, varrt és himzett, s az emberek fáradságát fukarúl fizették meg. A mint megbetegedett, senki sem kérdezősködött többé utánna. Ki venne hát engem oltalma alá?“

„Én!“ mondá Emma hévvel, „várj csak itt egy keveset, szobádat s mindent vissza kell kapnod, a mi szegény anyádé volt. Ne kétkedj bennem. — Mennyivel maradt anyád adós?“

„Tíz forinttal! tíz egész forinttal“, mondá a fiú fájdalmas hangon, „honnan kapok én valaha ily tömérdek pénzt?“

„Várj csak itt s mindjárt meg fogod kapni“, mondá Emma, s elsietett.

A vágy a szegény fiún segíthetni sebesen hajtá őt előre. Egyszerre kis takarék perselyére gondolt, melyben számos arany s ezüst pénz darabja volt eltéve, miket szüleitől s rokonaitól név- és születés napokon s karácsonkor kapott ajándékba.

„Tíznél több, sőt húsz—harmincz forintomnak is kell lenni“, mondogatá magában, a mint könnyű léptekkel a világító torony felé sietett. „Nekem nincs szükségem a pénzre, de van ám a szegény Domokosnak, azért akarom azt neki

adni. Mindent, mit megtakarítottam, neki adok a szegény fiúnak, kiről senki sem gondoskodik, míg nekem kedves jó szüleim minden kívánságomat betöltik. Úgy van, úgy! nekem nincs semmi szükségem a pénzre, mind a szegény Domokosnak fogom adni, mind! mind!"

A mint a világító toronyhoz ért, arcza a gyors menéstől egészen kipirosodott.

„Anyám! kedves anyám, mennyi pénz lehet perselyemben?" kiálta gyorsan, mi közben anyját átölelte. „Kérlek, mond csak gyorsan."

„De, gyermek! hogy van az, hogy épen itt jut eszedbe perselyed felől tudakozódni?" kérdé elcsudálkozottan a bárónő.

„Ne kutasd okát", kéré őt Emma esdő tekintettel, „hanem légy oly jó s mond meg, ha vajjon van-e perselyembe húsz—harmincz forint."

„Annyi van, ha nem több", mondá az anya, ki elbámúlt, férjével kérdő pillantásokat váltott, „azonban most tüstént mond meg, mi czélból történik épen most ezen tudakozódásod?"

„Majd később anyácskám", felele gyorsan Emma. „Engedj most inkább a felett örvendeznem, hogy gazdag vagyok. Ugy-é édes jó atyám, fogsz nekem annyi pénzt adni; hidd el szükségem van rá; — úgy-e adsz?"

„Harmincz forintot? Emma! Tudod-e azt, hogy ez igen sok pénz!“

„Ah! az igaz hogy sok pénz, de kérlek, ne tagadd meg tőlem.“

„Addig nem adok semmit, míg nem tudom mi czélra kéred.“

A kis leány lesütötte szemeit. A halász kunyhó ajtaja feletti mondat, mely neki oly igen tetszett:

A mit jobb kezed tesz, ne tudja azt a bal.

nem törlődött ki még emlékéből, s midőn a szegény fiún segíteni kivánt, nem akart jó tettével dicsekedni. — Nem, nem! ennek titkon kell maradni, rajtam s Domokoson kivül soha ne tudja meg senki. — A fiúnak vigaszt és segélyt nyújtani jogosan jó tettnek tűnt fel előtte, s az egészben csak a szegény fiú meglepetése s vigasztalódása fölötti örömre számított.

Nem fogja megtudni senki, gondolá szivében, s szemeit esdő kifejezéssel ismét atyjára emelé.

„Ne kérdezd atyám! ne kérdezd“! mondá, mi közben anyját kérő pillantásaival segítségül hívta, „a pénzt sem roszra, sem haszontalanra nem akarom fordítani, s ezért igen szerencsétlen volnék, ha megtagadná kérésemet kedves atyám.“

KÖNYV

„No, adj hát neki kedves férjem“, mondá anyja, „majd egyszer később el fogja nekünk beszélni Emma, hogy mire fordította a pénzt, én meg vagyok a felől győződve, hogy azt csak jó czélra használja.“

„Köszönöm, köszönöm kedves anyám“, kiáltá Emma vidáman s örömtől sugárzó arczczal.

A báró a kettős kérésnek engedve kivevé tárczáját, s a túlboldog leánynak átadta a harmincz forintot. Gyorsan, mint őzike rohant el onnan Emma s kevés pillanat múlva örömtől kihevült arczczal a fiú előtt állott.

„Domokos“! mondá a fiúnak, miközben a fényes arany darabokat a fiú ölébe hullatá, „most már látod, hogy az Isten mégis küld segítséget az elhagyatott szegényeknek; no ott van, vedd el, ezen pénzből adósságaidat is kifizetheted, s e mellett még marad is fenn valami, csak fogadd el. Ez mind a tied; én ajándékozom neked.“

Domokos zavartan majd a leányra, majd a pénzre bámúlt, miközben váltakozva elhalványodott s majd vörös lett. A könyörületes segítőnő Istentől küldött égi angyalnak tűnt fel előtte, hogy őt megvigasztalja s mélyen sújtott keble fájdalmát gyöngéden enyhítse. S valóban úgy állott előtte

a leányka, mint egy angyal, kinek magos fehér homlokáról könyörületesség, gyöngédség és jóság sugárzott, s üde rózsás ajkain barátságos mosoly futott végig, mely a szegény fiúnak volt szánva.

„Oh ez nem lehet igaz", dadogá inkább mint mondá, „te bizonyosan csak ingerkedni s csúfolkodni akarsz."

„Hát úgy nézek-é ki, hogy szerencsétlenséged felett csúfolkodni tudnék"? felele Emma, „oh nem! A pénz tied s azt megtarthatod. Azt én perselyemből vettem ki s annak ajándékozhatom a kinek akarom. Menj csak, menj házi gazdádhoz s fizesd meg neki a mivel tartozol, s foglald el ismét megboldogúlt anyád szobáját; most Isten veled Domokos! Isten veled!"

Ez utóbbi szavaknál barátságosan bólintott fejével s könnyű léptekkel eltávozott. Szüleit várakozása ellenére a halász kunyhóhoz igen közel találta, kik itt őt mosolyogva s igen szivélyesen fogadák; az atya megleste, s csendes örömmel szemlélte lánykája jószívűségét. Az anya Emmát szeretetteljesen szorította keblére, s gyöngéden símogatá hajnalpiros arczát. Különben sem szóval sem arczok kifejezésével el nem árulák, hogy Emma jó cselekedetének tanúi voltak.

Domokos e közben még kis ideig mintegy megkövülve ülve maradt s a kezeiben levő szép fényes aranyakat bámulta, melyek őt pillanatra a keserű nyomortól megmentették; hirtelen eszébe ötlött, hogy első meglepetésében s megzavarodásában egészen elfelejtette a gazdag adományt a barátságos leánynak megköszönni, tehát nyíl gyorsasággal felugrott s a bokrokon keresztül jóltevőnője után sietett; vágyott az előtt térdre borúlva hálás köszönetét mielőbb nyilváníthatni. A mint azonban a bokrok közől kiért, meghökkenve megállott. A leánykát szüléi karjai közt látá, s gyermekes bátortalansága visszatartá őt szándéka kivitelétől. Közelebb lépni nem merészelt, s annál kevésbé tudta magát visszatérésre elhatározni, s így egy bokor megett húzta meg magát, míg az útasok tovább mentek.

E kevés percz alatt szemét le nem tudá venni Emmáról, kinek gyöngéd kedves arczvonásai mélyen bevéződtek lelkébe.

„Soha! soha sem fogom őt felejteni", mormolá magában, „s a meddig élek, nevét minden nap imámba foglalom."

A tovább haladó útasokat lassú léptekkel követte, midőn azon helyre ért, hol azok az

imént állottak, valami fényeset látott a fűben, s azt felemelte, egy pompás arany melltű volt az, s Domokos emlékezett, hogy azt az ő kedves jóltevőjénél látá. A tű alakja neki igen feltűnőnek tetszett, annak gombját díszesen kidolgozott rubin szemű galambka képezé. Első gondolatja volt, hogy utánna szalad Emmának s visszaadja neki az elveszett ékszert; de a leányka szüleitőli félelem visszatartóztatta, s végre arra határozta el magát, hogy Emmának az ékszert jó alkalomkor titkon adandja vissza; talán nem találván a tűt, majd visszafordul s keresni fogja, s ekkor kivánsága el van érve, s még ezen felül köszönetét is nyilváníthatja a vett jókért.

De Emma az ékszer elvesztését észre nem vette, annál kevésbé tért vissza, sőt még vissza sem nézett; Domokos tehát követte őket mind addig, míg az útasok megfordúltak, hogy a várba visszatérjenek. Ekkor épen mellette mentek el s ő mélyen levonta magát a bokrok közé hogy észre ne vegyék. Rejtekéből hallá, midőn az előtte elmenő Emma anyjához mondá, „nézd csak anyácskám, mily szép vízirózsák, mily felségesek, beh kár hogy oly messze vannak a parttól, hogy nem lehet róluk szakítni; igen örömest

vittem volna egyet e szép virágok közül e nap emlékére magammal.“

Domokosunk szíve hangosan dobogott keblében, midőn jóltevőnője kívánságát hallá.

„Teljesülni fog kívánsága, s nem egyet, hanem egy egész csomót fog belőle kapni“, susogá magában, s aztán az útasokat egészen a várig követte. Midőn ezek a vár belsejébe eltüntek, ő még állott és várt. Már setétedni kezdett, s nem kétkedett, hogy a várba nem soká világot fog látni. Tervével, melyet nem igen volt nehéz kivinni, már készen volt. Alig várt öt perczig, midőn több szoba ablaka egyszerre kivilágosodott, a melyekben ő a kérdéses alakokat tüstént felismerte. Már most tudta a mit tudni akart. Gyorsan visszatért a tóhoz, felkereste azon helyet, hol a legszebb vízirózsák*) nyiltak, s ott ruháit levetve, a vízbe ugrott, s egy szép nagy csomó virágot szedett, s aztán a partra kiúszott, hol a virágból szivós kákalevéllel csínos csokrott kötött, majd felöltözvén a vár felé indúlt.

A nyitott kertajtón besurrant, s aztán egy kamelia bokorról egy levelet szakított le, s azon

*) Nympha.

az ékszert megerősítve azt a vízirózsák közé szúrta úgy, hogy a tőt egyszerre észre lehetett venni, s azon szoba ablakába sietett, melyben Emmát lenni gondolta. Örvendetes ijedség kapá meg, a mint az ablakra feltekintett. A szerencse kedvezni látszott neki. Emma a boltozatos ablaknál állott s a szép éjbe tekintett elmerengve, míg szülei még asztalnál ültek s vacsoráltak. Az ablak nem igen volt magos, s annak aljáig sőt még feljebb is vadszőllőtő erős venyigéi futották be a falat, s a falhoz szegezett lugashoz erőssen hozzá voltak kötözve. Gyorsan s ügyesen felmászott Domokos, s a belülről jövő fény által megvilágított arcza hirtelen feltünt az ablak előtt, úgy hogy Emma első meglepetésében ijedten lépett vissza. De mindjárt felismerte fiatal védenczét s aggódás nélkül felnyitotta az ablakot, s azon kihajlott.

„Csak maradjon csendesen kedves méltóságos kisasszony“, susogá Domokos, „kegyed vízirózsa után vágyódott, im itt van egy egész nagy csokor, itt van a tű is, a mit kegyed a parton elvesztett. És most fogadja legforróbb s legbensőbb köszönetemet azon nagy jóságaért, melyet velem szegény fiúval közlött; soha soha nem fogom azt elfelejteni, s életem végső nap-

jaig fogok kegyedért imádkozni, kedves méltóságos kisasszony.“

Emma, Domokos hálája által igen kellemesen meglepetve elfogadta a szép virág csokrot, a mit midőn meg akart köszönni, Domokost — ki hirtelen lemászott a venyigéken s elsietett — már nem lelhette fel szemeivel.

„Jó éjszakát“, hangzék még egyszer a tó partjáról, s aztán minden elcsendesedett, csak a hullámoknak csendes csapkodása zavará az éj csendes nyugalmát.

„No! mi az Emma“? kérdé az atya, „mi dolgod van neked a nyitott ablaknál? még meg hűtöd magad, mert a hegyi levegő éjjel igen hűvös. Gyorsan zárd be az ablakot.“

Emma engedelmeskedett s visszament szüleihez az asztalhoz. Ezek csudálkozva vették észre Emma kezében a szép virág csokort.

„Mi van a kezedben“? kérdé az anya meglepetten, „mily szép csokor. De ki hozta ezt neked.“

„Bizonyosan valami vízi nympha“, tréfálkozék az atya, „de ni, mi fénylik ott a virágok között? Egy arany ékszer! Enyje Emma, hiszen te szerencse gyermeke vagy, a mint észre veszem; mutasd! hadd lássam!“

„Óh nincs itt semmi“, mondá az elpirúlt Emma zavarodottan, „mint melltűm, mit hihetőleg a parton vesztettem el.“

„S a vízi nympha neked ezt is visszahozta“? folytatá az atya, „s e mellé még egy egész bokrétát a legszebb vízirózsákból. Ez valóban meglepő, s érdekes, s engem kiváncsivá tesz, hogy a dolog felől közelebbi tudomást szerezzek.

Emma esdő tekintetet vetett anyjára.

„Csak gyónj gyermekem“, mondá az anya nevetve, már tudjuk új ismeretségedet, s azért közölheted velünk szíved titkát. Megvalljuk hogy meglestünk. Nincs miért pirulnod Emma! Atyád és én nemcsak hogy helyeseljük jótettedet, hanem teljes szívünkből örülünk azon. Beszéld el csak miként jöttél össze a fiúval?!“

Emma még mindég vonakodott. Igen nehezen esett neki a fátyolt — mellyel örökre el akarta fedni szíve titkát — fellebbenteni. Hanem atyja komolyan mondá:

„Csak beszéld el kedves gyermekem, mi most nem egyedűl henye kiváncsiságból kérdezünk, hanem mivel én a fiúért többet akarok tenni, mint te tehetsz. Mi ma egy szép napot töltöttünk el, s Isten iránti hálából, ki nekünk ezen szép napot adta, s visszaemlékezésűl mind

azon szépre, mit ma élveztünk, megkisértem jótettedet tovább folytatni, előre feltevén, hogy a fiú méltó reá. Most már tudod szándékomat, s így reméllem, nincs semmi okod, hogy előttem titkolódzál. Tegyünk egyesülten jót, így is eltitkolhatjuk azt balkezünktől, a te kedves mondatod szerint; s ha bár senkinek nem adjuk is tudtára, tudni fogja a jó Isten."

Most már Emma nem vonakodott tovább, hanem szóról szóra elbeszélte mind azt, mit Domokostól hallott, s hogy ő miként segített rajta. A bokrétáról és ékszerről semmit sem tudott mondani, mert Domokosnak az ablaknáli megjelenése által ő is épen úgy meg volt lepve, mint szülei.

„Én körülbelől eltalálom mint áll a dolog", mondá az atya, „a fiú bizonyosan követett bennünket, s a tőt megtalálá, s hallotta kivánságodat, hogy szeretnél emlékül egy vízirózsát magaddal vinni, aztán szobánkat tudakozta ki, s elhozta a bokrétát a tővel együtt, hogy neked, kedves Emmám, háláját bebizonyítsa. Ezekből látszik, hogy a fiúnak jó szíve van, s ez megerősít határozatomban, hogy a fiúval valami jót tegyek. Hanem még is először a várnagynál fogok tudakozódni felőle.

A várnagy eljött s igen kedvezően nyilatkozott a fiú felől. Ő a fiút már régtől fogva igen szorgalmasnak és rendesnek ismeri, s megboldogúlt anyjáról is megérdemlett dícsérő szavakkal emlékezett.

„A szegény megboldogúlt igen derék asszony volt", mondá a várnagy, „éjjel nappal dolgozott, hogy becsülettel megélhessen, s fiát engedelmességben s isteni félelemben nevelé."

„S mi lesz most a fiúból, miután egyetlen gyámola, anyja meghalt?"

A várnagy vállvonítva felele: „A mi helységünk igen szegény, a fiúnak magának kell utánna látni, hogy megélhessen."

„Jól van, kedves barátom, köszönöm az adott tudósítást", mondá a báró, „még egyet kérek öntől: legyen olyan jó s rendelje ide Domokost, holnap reggel öt órára, nehány szót szeretnék vele váltani. Úgy hiszem, tudja ön hol lakik!"

„Igenis tudom, méltóságos uram!" mondá a várnagy, „magam fogok általmenni s beszélni vele. Ha a fiúval méltóságod valami jót akar tenni, úgy jóságát nem vesztegeti érdemetlenre."

„Még nem tudom... előbb beszélnem kell

vele", mondá a báró tartózkodólag. „Gondoskodjék csak, hogy a fiú eljőjjön."

A várnagy meghajtá magát. „Ma semmi egyebet nem méltóztatik parancsolni?"

„Semmit, barátom! Jó éjt, Isten önnel!"

A várnagy eltávozott. A báró nehány perczig csendesen gondolatokba merült.

„Ez jó lesz!" mormolák ajkai.

Emma igen kiváncsi volt tudni, mi lesz jó, de az atya ez este semmit sem árult el tervéből.

„Holnap, kedves gyermekem, holnap", mondá a báró, midőn Emma egy félénk kérdést tenni merészle, „most ideje, hogy a késő idővel nyugodni menjünk, hogy aztán a kelő nappal mi is felkelhessünk."

Mindnyájan nyugalomra mentek, azonban Emma soká nem alhatott el, annyira kiváncsi volt tudni atyja elhatározását, védenczét Domokost illetőleg.

Domokos más nap reggel pontban öt órakor a báró elő-szobájában állott, s mondhatjuk, nem minden gond nélkül a fogadtatás fölött. Végre még szemrehányásokat fogok kapni, gondolá magában, hogy fiatal jóltevőnőmtől annyi sok pénzt elfogadtam; vagy talán azért, hogy

vakmerő voltam késő estve az ablakon kopogtatni, s szíve hangosan dobogott, a mint kis időmulva a báró szobájába hivatott. Itt találta a bárót nejével együtt, s ezeken kivül kis jóltevője is jelen volt, s a barátságos mosoly, melylyel őt üdvözölte, bátorságot öntött keblébe.

„Jőjj közelebb Domokos, jőjj!“ szólítá meg a báró, „hát miért zavartál bennünket tegnap oly késő estve?“

„Ezerszer bocsánatot kérek, méltóságos uram“, felele a fiú, s szép fekete szemeit esdőleg emelte a báróra, „hidje el, nem rosz szándékból tettem, csak a méltóságos kisasszony iránt, ki mint egy égből küldött angyal megvigasztalt szomorúságomban, s megsegített elhagyatottságomban, akartam hálámat kimutatni. A várba bejönni nem mertem, hanem a mint hallottam, hogy a méltóságos kisasszony egy pár vízirózsa után vágyott, s az ékszert is, mit elvesztett, megtaláltam, s a méltóságos kisasszonyt az ablakban állani látám, vettem magamnak azt a szabadságot s felmásztam. De semmi roszra nem gondoltam.“

„No, örömest elhiszem“, mondá a báró jósággal, kinek a fiú az első tekintetre megtetszett. „Most már tudom, hogy történt minden.

Te derék jó fiúnak látszol Domokos, s háládatos szíved van. Ez engem arra indít, hogy egy ajánlatot tegyek neked. Mintegy hatvan mértföldnyire fekvő jószágomon a kertésznek egy segédre van szüksége. Ha kedved van hozzá, légy segédje s én minden szükségeidről gondoskodni fogok mindaddig, míg kitanulsz s míg önerődön elélhetvén, más segítségére nem szorúlsz. Ha ajánlatomat elfogadni akarod, nyilatkozz."

A fiú szemei örömtől fénylettek s látszott rajta, hogy nagy megeröltetésébe kerül örömének hangos kitörését elfojtania.

„Elfogadom, méltóságos uram, szívből örömest elfogadom", kiáltá a fiú, „hiszen ön ajánlata igen nagy, s meg nem érdemlett szerencse reám nézve."

„S aztán akarsz-é derék és szorgalmatos lenni?"

„Igen, uram! az akarok lenni és soha nem felejtkezem el ön jóságáról", mondá Domokos, s örömkönyek hullottak arczára.

„Igy hát ezzel tisztába vagyunk", mondá a báró. „Az én útazásom még négy hétig tart, s akkor visszatérek jószágomra. Ugyancsak négy hét mulva indúlj el te is, s jöjj hozzám. Ezen

papíron fel van írva nevem, lakásom, s az út is, melyen haladnod kell, ha váramat meg akarod találni. — Nem félsz a hosszú úttól?"

„Nem, uram, de hogy is félhetnék, midőn a jó Isten mindenütt jelen van."

„S az elválás szülőföldedtől nem fog nehezen esni?"

Domokos feje erre lehanyatlott. „Az anyám sírjától elválás bizonyára igen nehezemre fog esni; majd egy virágot szakítok sírdombjáról, s elviszem emlékül magammal; óh ezen dombtól igen nehezen fogok megválni. De örökre még sem maradhatok itt, s én érzem, hogy anyám szelleme a távolban is köröttem fog lebegni. Ha még élne, bizonyosan azt fogná mondani: menj Domokos s légy hálás a veled közlött jókért."

„Igy hát elvárlak, fiam, mire megjösz, már el lesz készítve a hely számodra", mondá a báró. Tehát négy hét mulva; addig Isten veled."

Domokos kezet csókolt a bárónak s ugyan azt akarta tenni a bárónénál és Emmánál, ezek azonban nem engedék, hanem barátságosan megszorították a fiú kezét.

„Oltalmazzon meg a jó Isten, kedves fiú, s vezessen hozzánk jó egészségben", mondá a bárónő. „Igen szívesen fogunk látni."

Emma csendesen még ezt tevé hozzá: „Látod kicsinyhitű, hogy mégis igaz a mit tegnap mondottam!? Az Isten jó, s vannak jó emberek, kik a szegények s szerencsétlenek iránt könyört éreznek. Isten veled, Domokos! vigasztalódjál, s ha bár a mi vidékünk nem oly szép mint ez itt, mégis remélem, hogy neked nálunk tetszeni fog.“

„Oh, mindenütt igen szépnek kell lenni, a hol kegyed van! kedves méltóságos kisasszony“, felele őszinteséggel Domokos, s távozott. Fél óra mulva a báró kocsija elhagyta a várat. Egy szép üde virág-csokor repült látatlanúl Emma ölébe.

„Nézd anyácskám, Domokosnak utolsó Isten hozzáda“, mondá Emma, „valóban igen derék s jó fiú.“

Aztán kihajlott a kocsiból, s visszatekintett. Ott állott Domokos a várkapujában, s kalapját a levegőbe hintálta. Emma zsebkendőjével viszonozta a köszöntést; majd egy szeglet mellett bekanyarodott a szekér, s a hálás fiút elveszté szem elől.

„Jó, hálás keblű fiú“, susogá magában, „előre örülök viszontlátásának.“

Épen a halász kunyhó előtt haladtak el, melyen a szép mondat

A mit jobb kezed tesz, ne tudja azt a bal állott, mit Emma még egyszer elolvasva, elégült mosolylyal hordozá végig tekintetét a szép természeten, melynek gazdag csodái a nap bíbor fényében úszva terültek el előtte.

MÁSODIK FEJEZET.

Az útazás és fogadtatás.

Brandenstein báró elútazása után négy héttel összekötözé Domokos kevés holmiját, hogy új rendeltetése helyére a hosszú útat megkezdje. Jókor reggel vándorbotjához nyúlt s elhagyá a városkát. Útja a temetőn vitt keresztül s bár már a mult este meglátogatta anyja sírját, még sem mehetett el a mellett a nélkül, hogy még egyszer, s talán utoljára ne imádkozna a kis dombon, mely legdrágább kincsét fedte, a mivel e földön birt. Felkereste hát a sírt s letérdelt arra.

„Aludj csendesen és nyugodtan, kedves anyám“, susogá vonagló ajakkal, midőn néhány perczig tartott áhitatosság után felkelt. „Nekem el kell tőled távoznom, de bármily távol legyek is tőled, mindenkor hő szeretettel emlékszem reád vissza! Aludj csendesen s nyugodtan édes anyám, s ha az angyalok a földi lényeket megáldhatják, úgy add áldásodat reám s életutamra. Aludj anyám, aludj édesen!...“

Még egyszer lehajlott a sírdombra, s egy virágot szakított, mire sűrűn hulló könyei bőven peregtek, s azt keblébe rejté. Azután elindúlt. Szemei még nedvesek voltak, a mint a temető ajtón keresztül a szabadba lépett, de kezét szivére — hol a kedves virág feküdt — nyomva, bátran lépdelt előre, a lelke egén az elválás okozta sötét felhőket, a jövő barátságos képeivel igyekezett szétoszlatni, mélyeket élénk képzelő tehetsége varázsolt elébe.

Elgondolta, hogy ő most jó emberek közt új hazát találand, nemcsak hanem tért is nyerend munkásságának, hol szorgalma és hűsége által háláját a vett jótettekért leróhatja. Emma képe mindég előtte lebegett, mint egy barátságos s jótékony angyalé, s kinek közelében élni Domokosunkra nézve már magában igen nagy boldogság volt.

A hegytetőre felérve, honnan utolsó pillantást vetett a völgyre, melyben szülővárosa feküdt, visszafordúlt s megállott. Soká legelteté szemeit a városkán, a tavon, s a magos büszke kőszirteken; legtovább elmerengett azonban a békés csendes temetőn, melynek fehér keresztjeit — miután szép tiszta szeptemberi nap volt — tisztán kivehette; még pár csókot s Istenhozzádot küldött a kedves sírfelé, félig hallható hangon mondván: „Aludj édesen, s nyugodj békével szeretett anyám!“ s erőt véve érzelmein, elrohant, a czélja felé vezető úton. Az édes otthon, melyhez annyi szép emlékek kötötték, eltűnt mögötte, s előtte ismeretlen világ, új élet állott, s reá egy új haza várt. Még sem buslakodott; anyjának sírjánál sok jóra elhatározta magát, s a boldogúltnak megigérte, hogy Istent egész életében nem tévesztendi el szemei elől, és soha a mennyei atya törvényeivel ellenkezőt nem cselekszik. Ez neki erőt s bátorságot adott, letörlé hát pilláiról az utolsó könyűket s vidáman, vigasztalódott szívvel folytatta útját. Ha Isten, s anyja áldása, s jóakaróinak szeretetével birt: mit is kívánt volna többet?

Jó hosszú útat kelle tenni Domokosnak, míg Brandenstein báró birtokába eljuthatott.

Magas hegyek közt nevelkedve, nagy szemeket csinált, a mint a síkságra kiért, hol sem egy szikla, sem domb nem merült fel a széles láthatáron, s a szem nem lelt biztos nyugpontot. Nem látott egyebet, mint végtelen tartó földeket, melyeken keresztül a szél sivítva rohant, közbeközbe zöld réteket, erdőket, folyókat s patakokat, melyeknek folyását messze kisérhette szemeivel, s nehány várost és falut sugár magas tornyokkal, melyek a házak felett magasan kinyúltak.

A vidék mégis tetszett neki, a szántóföldek termékenyek voltak, a falukon s városokon kényelmet, gazdagságot látott. Az ő hazájában ugyan szebb, oh! sokkal szebb volt minden, mint itt, de a büszke komor sziklák nem nyújtottak oly gazdagságot, mint a fekete sík föld, melyen évenként bőséggel termett mindenféle tápláló gabonafaj.

A síkság után lassan-lassan ismét hegyes vidék jött, nagyocska zöld dombokkal s völgyekkel, de a melyeket az ő szülőföldebeli nagy szerű s pompás hegyekkel össze sem lehete hasonlítani; de azért ezek még is igen kellemesek és szépek voltak. Végre útazásának 16-dik napján egy várat látott felmerülni a távolban, a mit egy útas báró Brandenstein lakóhelyének

lenni mondott. A mint közelebb ment, szíve hangosan dobogott a vár látásánál, melyet környékével együtt nagy tetszéssel szemlélt.

Nagyszerűen s pompásan emelkedett fel a a nagy épület. Ablakai, s a két torony kerek aranyozott gombja, a nap sugaraitól annyira fénylettek, hogy alig tarthatá ki a szem. A két torony közt volt az épület két emeletes homlokzata, s a két toronyhoz még jobbról balról egy-egy oldal szárny volt ragasztva. A vár alatt jó karban tartott kert és sétány terült el, pár kéjlakkal, melyeket hárs- és bükkfák árnyékoztak. Távolabb, tölgyekkel körített rét feküdt, melyen őzek, szarvasok és csikók ugrándoztak. A régi tornyok epheu által voltak egész az ormóig befutva, s a mindég zöld növénynek ágai egész a főépület ablakaihoz terjedtek, s a góth ívű ablakokat zöld keret gyanánt körítéték. A vártól, oldalast gazdasági épületek feküdtek, s istállók és csűröktől körűlvett csínos lakház, s ezek megett számos üvegházak feküdtek, melyek egy nagy vetemény kert elejére voltak építve. Domokos kiváló érdekeltséggel szemlélgette ezeket, miután úgy vélte, hogy ez lesz munkássága mezeje. A vár közelébe érve, hiába vizsgálódék annak lakói után.

Míg a' gazdasági épületekben s a kertben az emberek sürögtek forogtak, munkálkodtak, addig a vár csendes és rideg volt. Még közelebb menve, észrevette, hogy a vár ablakain belülről a függönyök mind le voltak bocsátva s bár merre tekintett, sehol sem találkozott jóltevőnője szelíd üde vonásaival, melyek keblébe oly mélyen be voltak vésve. Senkit sem találván, a várba indúlt, hogy szerencsés megjöveteléről jelentést tegyen.

Reményteljesen sietett előre! Kevés percz mulva elérte a várat, s csaknem repült a lépcsőkön felfelé, de a mint az ajtót ki akarta nyitni, azt zárva találta.

Bizonyosan másik ajtón kell bemenni, gondolá, s elindúlt a másik bejáratot keresni.

Az egyik szárny épületen talált is egy ajtót, azonban ez sem akart felnyilni.

Ez ugyan csudálatos! mormolá magában, ugyan hol lehetnek?

Aztán kémlelve s vizsgálódva megkerülte a várat, de sehol semmi életjel, a vár mintegy kihaltnak látszott.

„Mit keresel itt te fiú?“ kérdé végre egy hang háta mögött.

Megfordúlt s egy kerti munkást látott, ki

ásóval s gerebjével kezében a sétány felől jött.

„Nem a Brandenstein báró úr vára ez?“ kérdé a munkást.

„De bizony az!“

„Hol van a báró úr, hol találhatom őt?“

„Ha őt akarod látni, akkor ugyan messzire kell szaladnod“, felele a munkás s nevetett. „A méltóságos báró úr Bécsbe van, hol a báróné megbetegedett, s a mint mondják, tavasznál előbb haza sem jön. A tiszttartó úr legalább, ki pár nap előtt levelet kapott a méltóságos úrtól, úgy mondja.“

Domokost e nem várt szomorú hír villámként sujtá. Mennyire örült már a viszontlátásnak, s ime most hetek, s hónapoknak kelle még előbb eltelni, míg visszatérnek.

„A méltóságos kisasszony sincs itthon?“ kérdé halk hangon.

„Persze hogy nincs“, felelé a munkás, „de ugyan hol lehetne Emma kisasszony másutt, mint szüleinél? Hiszen az magától értetődik!“

„Tehát mindnyájan távol vannak“, mondá szomorúan, „ugyan mi lesz most belőlem?“

A munkás, ki igen jó szívű ember volt, észrevette a szegény fiú szomorúságát.

„Hát mit akartál te a méltóságos úrnál?“ kérdé részvéttel. „Úgy látszik, messze földről jössz ide, mert egészen másképen beszéled a nyelvet, mint mi itt e vidéken.“

„Mit akartam? Itt akartam maradni! A báró úr ide rendelt, hogy kertész-segéd legyek nálla“, felelt Domokos, ki igen közel volt a síráshoz. „Tizenhat egész napig útaztam s most midőn megérkezek, senki nincs itthon.“

„No vigasztald magad“, mondá a résztvevő munkás, ha a báró úr nincs is itthon, talán mégis írt felőled valamit. Tudakozódj a tiszttartó úrnál vagy a kertésznél. Ha úgy van, a mint mondod, egyik vagy másiktól majd kapsz választ. Jőjj velem, el foglak hozzájok vezetni.“

Domokos a munkást kész szívvel követte, mert minden esetre lehetséges, sőt valószínű volt, hogy a báró felőle írt, miután még maga haza nem jöhetett. Elmentek tehát a gazdasági épületek mellett fekvő lakházba s ott a tiszttartó eleibe vezettetett.

„Különös dologban jövök“, mondá a kísérője a tiszttartóhoz, kit az udvaron találtak. „Ez a fiú a báró úr után tudakozódik, ki őt, mint állítja, ide rendelte; de hadd beszélje el a fiú maga!“

Domokos elmondta jövetele czélját, a tisztartó fejcsóválva hallgatá.

„Rest dögök! rest dögök!“ mondá végre. „A báró úr szót sem említett az egész történetről, s igy abból egy szó sem lehet igaz. Halld fiú, te valami naplopó vagy, s bizonyosan be szeretnéd magad hozzánk lopni!“

Domokos állítása igazsága mellett, nyilt szívű őszinte tekintete oly annyira bizonyított, hogy a tiszttartó ismét ingadozott.

„Hm, szokott a méltóságos úr hasonlókat tenni“, mormogá.

„Várj csak egy kissé, mégis átnézem a leveleket, ha valyon nincs-e bennök valami felőled említve.“

Bement szobájába s kevés idő mulva fejcsóválva tért vissza.

„Rest dögök! rest dögök!“ mondá. „Egy szó sincs felőled a levelekben. Hord el magad fiú, mert mi nem használhatunk.“

„De, tiszttartó úr“, fogá fel a munkás a szót, midőn a szegény Domokos rémülésében szóllani sem tudott, „talán a kertész fog felőle valamit tudni, miután épen hozzá kellene jöni a szegény ifjúnak. Kérdezzük meg.“

„Semmit nem fog használni, ezek itt rest

dögök! ismerem már én az e fajtákat", felelé a tiszttartó. Azonban mégis megkérdezhetjük, hívd elő Péter!"

Péter elszaladt s a kertészt előhívá; de ez sem hallott a dolog felől semmit.

„Különben a nélkül is késő volna, mert épen egy hete vettem fel egy segédet, s azt a báró úrnak jelentettem is. Két segédre pedig nincs szükségem."

„Hallottad Péter?" mondá a tiszttartó. „Tudtam, hogy ez is valami naplopó rest. Hord el magad fiú! A báró úr épen annyit fog felőled tudni, mint mi. Amott van kijárás, takarodj!"

Domokos vonakodott még egy pillanatig, mert nehezen esett neki elválni ezen helytől, melyet már új hazájaként tekinteni még otthon megszokott. A tiszttartónak durva szitkokkal kísért intésére azonban szomorúan kifelé indúlt.

„Megyek már, megyek", mondá félig daczosan s fájdalma könyeit visszatartva. „Hanem önnek, tiszttartó úr eszébe fogok még jutni, s meg fogja bánni, hogy velem íly keményen bánt."

Ezen szavakkal eltávozott. A tiszttartó bámulva tekintett utánna.

Ha mégis igaz volna, mondá magában, elgondolkodva, hanem hirtelen bosszúsan tevé

hozzá: „Az egész csalás és csel, s a kis béka még fenyegetni mer?! Hord el irhádat s vissza ne kerülj többé!“

Domokos gyorsan elhagyá az udvart s egyenesen a sétánynak tartott, s ezen keresztül haladt egész annak határaig, mely egy szép hattyús tó által képeztetett. A tavon túl az országútnak szürke vonala húzódott végig. Domokos késedelem nélkül egy csolnakba ugrott s átevezett a másik partra, s ott egy sűrű bokorban elrejtőzött. Csak itt, távol a durva emberektől, kik őt befogadni vonakodtak, engedé át magát meghiusult reménye fölötti fájdalmának. A szegény fiú keservesen kisírta magát, s aztán fejét tenyerébe hajtván, elgondolkozott.

Mit tegyen? mihez fogjon most? Várjon míg a báró megjön? Ez nem volt lehető, mert az egész tavaszig eltartott volna. Visszafordúlni s hazamenni? Ezt sem tehette, mert pénzét az úton, nehány krajczárt kivéve, elköltötte, és az útazás — bármely körülmények közt — ha az ember a legszegényebb módon gyalogútazik is, mindég pénzbe kerül. S aztán mihez kezdjen otthon? Hiszen ott nem volt senki, ki részvéttel viseltetett volna iránta. Igy erre sem határozta el magát. Gondolkozott, gondolkozott, de semmi

okos nem jutott eszébe. Ha a báró úr itthon volna, nem volna semmi bajom, s akkor nem küldene el ez a goromba tiszttartó. De ő rólam bizonyosan megfeledkezett; de nem is csuda, midőn neje halálosan beteg. Ő nem tehet arról, valamint a kedves méltóságos kisasszony sem. Magamról tudom, mit éreztem, midőn édes megboldogúlt anyám beteg volt. Minden gondolat kiment eszemből, s így lesz az jóltevőimmel is. Ők nem tehetnek arról semmit, hogy ily rosz dolgom van, s nem is teszek nekik szemrehányásokat. Csak tudnám, hogy mihez kezdjek."

Míg gondjai és fájdalmai által lesújtva a bokorban feküdt, a városból a postás a várba érkezett, s két levelet hozott, az egyiket a tiszttartónak, s a másikat a kertésznek. A mint a kertész levelét elolvasá, ijedten rohant a megréműlt tiszttartóhoz.

„No hiszen mi szép dolgot miveltünk", mondá a tiszttartó, „a méltóságos úr a fiút igen nagyon lelkemre köti, s a kisasszony még azt teszi hozzá, hogy semmiben fogyatkozása ne legyen."

„Nekem pedig azt írja a báró", mondá a kertész, „hogy igen siettem a segéd felvételével, s Domokos számára kegyvesztés felvétele alatt helyet kell csinálnom."

„Szépen benne ülünk a lében“, folytatá a tiszttartó, „s ennek csak maga az oka kertész úr, ha önfejűleg segédet nem fogad, most a dolog másként ütött volna ki. Én mindjárt gondoltam, hogy a fiú igazat beszél. Oly őszintén nézett ki, s az egész egyénen semmi csalfa nem volt. Most a fiú oda van, s a báró úr, ördög és pokol! még elkerget bennünket.“

„Tudja mit tiszttartó úr“, mondá a kertész, „kisértsük meg a fiút megkeríteni, mi ha sikerül, ki vagyunk mentve a zavarból.“

„S ha nem sikerül?“

„Hát akkor, ha a báró úr megjön, azt feleljük, hogy a fiú nem volt itt, s ki fogja bebizonyítani, hogy ez nem igaz?“

„Rest dögök! rest dögök!“ mormogá a tiszttartó. „Azt tudod, hogy Péter jelen volt, s ha ez kifecsegi.“

„Az nem fogja kifecsegni, s a legroszabb esetben pár forinttal betapasztjuk a száját“, mondá a kertész, ki mindenre talált feleletet. „Különben ezt csak a legroszabb esetben teszszük, ha tudniillik a fiút nem találnók meg. Csak keressük, messze még úgy sem mehetett.“

„Igen, az lesz a legjobb, hogy keressük fel“, felele a tiszttartó, s tüstént három lovas

embert küldött, a fiú három különböző irányban keresésére. Az emberek megtették kötelességeiket, de estve mindnyájan azon hírrel tértek vissza, hogy az eltűnt fiúnak nyomára semmiképen nem akadhattak.

„Bosszantó!“ mondá a tiszttartó. „Most mit tegyünk?“

„Hát a mellett maradunk, hogy a fiút eltagadjuk“, mondá a kertész határozottan, „nincs kedvem jó állásomat egy jött-ment fiú kedveért elveszteni.“

„Nekem sem“, mondá aggodalmasan a tiszttartó. „A báró úr kissé heves, s az ember nem tudhatja,... csak maradjunk a mellett, hogy a fiú nem volt itt.“

„Nem volt itt s azzal vége“, mondá a kertész, s ezzel félbeszakíttatott a kellemetlen tárgyróli beszélgetés.

Domokos e közben szomorodva s leverten a sűrű bokrok közt feküdt, nem is sejtve, hogy őt, mint a gombostűt, minden felé keresik. A bokorra senki sem gondolt; a tiszttartó és kertész már messze hitték lenni a szegény, durván visszaútasított ifjút, a kinek természetesen a történtek után nem juthatott eszébe visszatérni. Ott feküdt mintegy két óráig, míg a hanyatló nap

végső sugaraival megaranyozván a bokrok s cserjék őszi ruházatát, a földtől búcsút venni kezdett. Domokos fázni kezdett, mert az est hűvös volt. Fölkelt tehát, s az országút felé tartott, hogy éjjelre valami szállást keressen, miután künn a szabad ég alatt csak nem hálhatott. Az egész vidék a legünnepiesb esti csendben nyugodott. Körülbelől egy óra járásnyira egy város tornyai emelkedtek ki a síkságból. Domokos ezen irány felé fordúlt s jó gyorsan lépdelt, hogy még a tökéletes setétség beállta előtt elérje a várost.

Körűlbelől a fele útat megtette már, midőn háta mögött szekér zörgést hallott, s megfordúlva egy szekeret látott, melyet a feldühödt lovak elragadtak. A kocsis hiába igyekezett őket visszatartani. Mielőtt Domokos elhatározta volna magát, hogy a szekér elől kitérjen-é? vagy a dühödt lovakat feltartóztassa, azok elrohantak mellette, s őt sűrű porfellegbe burkolák. Azután tüstént valami recscsenés hallatszott, s ő a szekér után futva, azt az útfélen felborítva találá, a lovak még húzák egy kevés ideig, s aztán nyerítve megállottak.

A kocsis leesett a bakról, s a gyeplő, mit a lovak közé ejtett, azoknak lábaiba volt be-

csavarodva. Domokos kibontá és felemelte azt s egy fa törzshöz megerősítette. Igy a lovak felől magát biztosítva, a szekérhez fordúlt, s abból egy urat segített ki, ki hiába erőlködött a felborúlt szekér alól kiszabadulni.

„Köszönöm“! mondá ez röviden. „Ha ön szíves lenne a szekér felállításában segíteni, igen le lennék kötelezve.“

Domokos derekasan hozzá látott; majd a kocsis is megjött, s a szekér kevés idő multán ismét négy kerekén állott. Miután a szekérnek semmi baja nem történt, az idegen felhágott abba, s az ez idő alatt egészen lecsendesedett lovak ismét engedelmeskedtek a kocsis keze által rendre hozott gyeplőnek.

„Előre!“ parancsolá az úr szolgájának. „Gyi te!“ kiáltott a kocsis, s egy darab pénz repült a köszönő Domokos sapkájába. „Isten önnel!“ kiáltá az idegen, s a szekér és ló gyors ügetéssel távoztak el.

Ez mind oly gyorsasággal történt, hogy Domokos az egészet álomnak tartandotta, ha sapkájában a pénzt nem látta volna. Zsebébe dugta azt, s mondá: „Egy egész tallér. Az idegen úrnak igen gazdagnak kell lenni, hogy oly kis szolgálatot ily gazdagon jutalmaz; de még

jobb leendett, ha a városba szekéren bevitt volna. De miért is nem kértem meg, most úgy kell nekem, gyalogolhatok!

Már kezdett alkonyodni, s Domokos látá hogy már most nem lehet időt vesztenie. Azonban alig haladt pár lépésnyire, midőn lábai alatt valami puhát érzett, lehajlott tehát, s felemelte azt. Egy vörös bőrből készült tömött tárcza volt az.

Ezt bizonyosan azon úr vesztette el, kinek a szekeret fölemelni segítettem, talán még utolérhetem.

Hirtelen elhatározván magát, a lehető legnagyobb gyorsasággal szaladt a szekér után, de csak hamar be kellett látnia fáradsága sükertelen voltát. Kezdetben ugyan hallotta még a szekér zörgését, s a lovak dobogását, de csak hamar elhangzott az a távolban s minden elnémúlt. A szekér pedig már régen eltűnt szemei elől a nagy sötétségben.

Haszontalan utánna szaladnom, gondolá. Ha észreveszi, hogy elvesztette tárczáját, bizonyosan visszatér; ha pedig nem, úgy a városban valószinűleg megtalálom. Igy nincs miért futnom.

Mérsékelte tehát sietségét, s lassítá lépteit.

Úgy hitte, hogy félóra múlva el fogja érni a várost. — De csak hamar nem várt zavarba jött. Az út előtte két ágra oszlott, s nem tudta, jobbra menjen-é vagy balra. Rövid gondolkozás után azon útra határozta magát, mely inkább jártnak látszott. Ezen tovább folytatá útját.

E közben tökéletesen besetétedett, annyira hogy már alig látott pár lépésnyire, s még ezen felül az ég nehéz felhők által volt borítva, melyekből finom hideg eső szemezett. Egy csillag sem fénylett az égen, s a szegény Domokos alig tudta a nagy setétségben az útat felismerni. Mégis bosszankodás nélkül tovább ment azon csendes reményben, hogy nem soká a setétségben majd valami világ fog felmerülni a városból, mely már úgy sem lehetett távol. Jó idő elmúlt, s Domokos úgy vélte, hogy már több mint egy órája gyalogol, s a város még sem akart a sötétségből kiemelkedni.

Különös, mormogá magában, már azt hittem, hogy nem lehet messze, és mégis körülem egyedül csak sötét, sötét éj! Vagy csak nekem tetszik úgy, hogy már egy órája jövök, bizonyosan azért, mert unatkozom; ha az embernek az idő hosszú, gyakran csalatkozik. Csak tovább! tovább! végre csak el kell érnem a várost.

Tovább ment, de az idő mindég kellemetlenebb lett. Az eső az útat iszapossá és síkossá tette, úgy hogy Domokos gyakran letért az útról, s majd egy árok felhánt oldalán, majd tarló földeken botorkált, s nagy megerőltetésébe került lábán megállani. Gyakran tapogatódzott kezével a földön, a kerékvágást kereste, hogy meggyőződjék a felől, ha vajjon még a valódi járt úton van-é. Ha valami menhelyet talált volna, lett légyen az egy juhász kunyhó, egy fa vagy széna boglya, örömmel s megelégedetten meghúzta volna magát alatta a zordon éj kellemetlenségei elől. De ilyesmit épen nem találhatott, s kénytelen volt mindég tovább menni, miután az omló esőtől nedves és iszapos földön le nem fekhetett.

Végre azon meggyőződés kelt keblében, hogy a városba vezető jó útat elhibázva, egészen más úton jár, mert különben már rég el kellett volna érnie a várost, miután eddig, több mint két-három órája erősen gyalogolt. Csaknem kétségbe volt esve a szegény fiú, s nem ok nélkül. Majdnem a lerogyásig fáradtan, bőrig átázva, sötét éjen egészen ismeretlen vidéken eltévedni: valóban szomorú helyzett lehetett.

Hogy itt sem sírás, sem panasz nem segít,

azt előre belátta Domokos. Minden bátorságát s kitartását összeszedve, elhatározta magát, hogy mindaddig tovább megy, míg csak lábai birják. Talán talál valahol egy helyecskét, hol meghúzhatja magát, vagy épen egy falut, hol a legelső kunyhóban vagy csűrben megpihenhet. Bár ismeretlen volt a vidéken, azt mégis tudta, hogy az igen népes, s ez bátorságot adott neki.

Egy határ kövön kissé kipihente magát, s aztán ismét sietve haladt a sötét éjen keresztül a piszkos úton előre, s szorgalmasan tekingetett mindenfelé, ha nem fedezend-é fel valamit, mi oltalmat igért volna. Egy jó fél óra ismét elmúlt, s helyzete mégis semmiképen nem jobbúlt. Domokos erejét s bátorságát mind inkább-inkább hanyatlani érzé, s már azon gondolkodott, ha nem volna-e jó az árokba bemászni, s ott bevárni a nap felkeltét, a mint hirtelen kutya ugatást s ostor pattogást hallott. Csaknem kiabált örömében, s annak tudata, hogy emberi lény van közelében, bágyadt tagjaiba új tüzet öntött. Hallgatódzott kis ideig, hogy megtudja az irányt, mely felől az ostorpattogás és kutya ugatás hallatszott, s aztán gyorsan futott előre. Az ugatást mindég tisztábban kivehette s kevés idő mulva már a szekér zörgését is hallotta.

Tehát egy szekér haladt előtte!

Az igaz, hogy jobb szerette volna, ha egy falut találhat, de, mindegy, csak hogy emberi lényre s menhelyre talált.

Megkettőztette lépteit, s körülbelől száz lépésnyire lehetett a szekértől, midőn ez megállott, s a kutyának dühös ugatása keserves ordításba ment át, majd vad szilaj lárma tölté el a levegőt.

„Segítség! segítség!“ kiálta egy hang. „Gyilkosok! rablók! segítség! segítség!“

Domokos ereiben a vér ijedségében csaknem megaludt. De már a legközelebbi pillanatban lerázta magáról a nyűgös ijedséget, s a szekér felé rohant, melynek körrajzát most már világosabban kivehette, s oly hangosan, mint torkán kifért, kiáltá: „Ide! ide emberek! itt vannak a rablók! fogjátok meg, rajta emberek!“

Egyszersmind egy követ vett fel a földről, s találomra a rablók közé hajította, s oly szerencsésen talált, hogy a négy zsivány közül, kik a szekeret valóban rablási szándékkal megtámadák, egyet megsebesített. A gazember felordított s földre rogyott. Domokos merész lármájától a többi három is ijedtséggel tőlt el, míg a fuvaros új bátorságot merítve, megfordí-

tott ostornyéllel erősen püfölte a rablókat. Domokos most egy nagyobb követ vett fel, és saját élte biztonságára való tekintet nélkül, beleelegyedett a harczba, s magát oly ügyesnek s bátornak mutatta, hogy a gazemberek kevés ellenállás után futásnak eredtek, s egyik egy, a másik más felé tűnt el a sötétségben.

Az üldözésre a nagy sötétség miatt gondolni sem lehetett, s a fuvaros nem is mutatott ahhoz semmi kedvet, hanem mindenek előtt lovai szerszámát hozá rendbe, s aztán kutyáját hívta vissza, mely hangos ugatással szaladt a gazemberek után, s csak ekkor fordúlt Domokoshoz.

„Hágjon fel ifjú úr“, mondá a fiúnak, „nem bátorságos itt maradni, ámbár a gazembereknek új támadásától sem nem tartok, sem nem félek, de mégis jó lesz előlök kitérni. No csak hágjon fel.“

Domokos követte az utasítást, a fuvaros mellé űlt, ki a gyeplőt kezébe vévén, megindítá a lovakat. — A lovak gyorsan haladtak előre, s fél óra múlva Domokos végre egy világ halvány fényét látá keresztül rezegni a setétségen.

„Istennek hála!“ mondá, „amott gyertya világ van.“

„Hála Istennek! én is azt mondom", felelé a fuvaros, „egy negyed óra múlva az országúti szállásnál biztosságban vagyunk. Jól ismerem a gazdát, mindég nálla szoktam étetni, valahányszor erre járok fuvarban. Hanem most mindenek előtt fogadja köszönetemet ifjú úr. Segítsége épen a legjobb időben érkezett. A gazemberek komolyan czélzottak rám, s oly teljesen megleptek, hogy nem maradt időm fegyvereim után nyúlni. Egy töltött puskát s egy kardot mindég hordok ugyan magammal; de miután a szálláshoz íly közel, támadástól nem tarték, mindkettőt a szekér hátuljába tettem, s onnan nem vehetém tüstént elő. De jövőre előrelátóbb leszek, kivált ha éjszaka útazom. A gazemberek! Bizonyosan jól tudták, hogy nehány köteg igen drága kelme van szekeremen, különben nem lettek volna oly vakmerők a szálláshoz ily közel megtámadni. Hanem jól fogadtuk őket! Úgy szaladtak a gazficzkók, a mint csak lábok birta. Persze hogy az ön segélye nélkül egészen másként ütött volna ki, mert egy ember négy ellen — habár nem a leggyengébbek közé tartozom is — igen keveset tehet, s kivált éjjel, midőn az ily útonállók az embert hátulról is leszúrhatnák a nélkül hogy észrevenné. Nagyon

köszönöm ifjú úr, hogy éltemet nem engedte ily szomorú végre jutni. De az Istenért, ifjú úr! mit keresett íly borzasztó időben az országúton?“

Domokos elbeszélte, hogy a városba akart menni, s a setétségben eltévesztette az útat.

„Ismerem azon helyet“, mondá a fuvaros. „Az út mintegy villa ágazik el, a keskenyebb út egy kis városkába visz, a szélesebb pedig a tartományi fővárosba; ön igen nagy kerülőt tett barátom; a városkától alig volt fél óra távolságra, s azt csak azért nem látta, mivel az egy domb mögött fekszik. Azonban hazudnék ha azt mondanám, hogy eltévedése fölött sajnálkozom. Ön szerencsés közbejövetele nélkül most talán holtan feküdnék az országúton, s az egész dolgot úgy veszem, mintha a jó Isten szándékosan vezette volna ez útra. Ne sajnálkozzon a kerülő felett, ifjú úr. Holnap könnyű szekérrel a városba hajtok, s akkor minden rendbe lesz, feltéve, hogy önnek pár órai késedelemtől nem sok függ.“

„Oh nem“! felelt Domokos. „Sem időm nem hiányzik, sem valami különös czél nem vezet azon helyre, csak éjjelre akartam ott nyugvó helyet keresni.“

„Az lesz a vendéglőben, s még jobb mint

a városban", mondá a fuvaros, „s e mellett nem fog önnek egy krajczárjába sem kerülni. Hogy költségét én fogom kifizetni, magában értetődik. De ha szabad kérdeznem, ifjú úr, kicsoda is ön tulajdonképen? s mint jön ide? Kiejtése után a felföldről valónak gondolom, mert ott is jártam már. Hja, a fuvaros szép darab földet lát, ha németországot egyik részétől a másikig keresztül fuvarozza."

Domokosnak nem volt oka tartózkodónak lenni, s egyszerű szavakkal elbeszélte az előttünk eddig ismert eseményeket, s a fuvaros oly figyelmesen hallgatta, hogy csak lovai megállása juttatá eszébe hol van.

„Hé, itt vagyunk már a szállásnál", szakítá félbe Domokos beszédét. „Tudja ön, a többit oda len a szobában egy jó pohár ser mellett elbeszéli. Addig csak menjen be. Nekem a lovakat előbb az istállóba kell vezetnem, s abrakról s szénáról gondoskodnom, előttem a szegény pára, mely nem tud mágáról gondoskodni, mindennél előbbvaló. — Jó estét Mihály!" fordúlt aztán a házi gazdához, ki egy lámpással előjött „nincs nállatok semmi baj?"

„Nincs, nincs, Mehlhuber úr!" mondá a legény. „Isten hozta önt! — Kifogjam a lovakat?"

„Bizonyosan“, mondá a fuvaros, s leszállott a szekérről, hogy a lovakat a hámtól megszabadítsa. Domokossal e pillanatban épen nem gondolt. Most minden figyelmét állatainak szentelte, melyeket kifogván, az istállóba vezetett, s azoknak saját kezével adott bő adag abrakot. Csak miután lovairól a legpontosabban s lelkiismeretesebben gondoskodott, hagyá el az istállót, s aztán a vendég-szobába ment, hol szivélyesen üdvözölte még egyszer új utitársát, s annak jobbját férfiasan megrázta.

„Mihály, enni- s innivalót a legjobból, mitek csak van, és bőven“, mondá a házi szolgának. „Igen éhes és szomjas vagyok, s úgy hiszem, kedves vendégemnek is jól fog esni egy kis falatozás. Gyorsan Mihály, mert éjfél elmúlt, s az evés után még pár órát aludni is kellene.“

„Tüstént szolgálok mindennel, Mehlhuber úr“, mondá a gyors legény s a konyhába sietett.

Kevés idő mulva az asztal megteríttetett, s azon nagy tál erősítő étel párolgott, mely a félig kiéhezett szegény Domokosra mintegy mosolyogni látszott.

„Most nyúljon hozzá fiatal barátom“, mondá a fuvaros.

És jó példával előlmenve, maga is dereka-

san hozzá látott. Domokos sem igen kináltatá magát, hanem igen édesdeden evett s közbe-közbe lopva, barátságos gazdájára tekintett, ki őt folytonosan kinálgatta. Ezen ember igen tetszett neki. Széles arczán szelíd kifejezés ült, s kék szemei szivélyességéről s jó indulatáról tanúskodtak. Az első tekintetre lehetett látni, hogy ő az egész világ iránt jó gondolattal volt, s hogy kissé durva napbarnított, de nyilt vonásai mögött ármányos gondolatok nem rejtőzhettek. Hatalmas széles vállai, s erős izmos karjai, rendkívüli testi erőt árultak el, s Domokos titokban megvallotta azt, mit előbb a fuvaros maga is említett, hogy ő nem tartozik a leggyengébbek közé, pedig már őszbe vegyült haja után ítélve, életének delét rég elhagyta.

Mehlhuber úr is szorosan szemügyre vette fiatal vendégét. Nyilván megtetszett neki, mert étkezés után nyájasan megveregette vállát, s barátságosan felkérte, hogy folytassa a megérkezésökkor félbeszakított beszélgetést.

„Most már látom, mint állanak ügyeid", mondá, a mint Domokos mindent elbeszélt. „Te távol szülő földedtől szegényen, egyedül s elhagyatottan állsz, s valóban segítségre van szükséged; ne legyen benne hiányod, feltéve a mit

előre hiszek, hogy szorgalmas s becsületes lész. Holnap majd többet beszélünk e felől. Most menjünk nyugalomra, mert már késő az idő. Jó éjszakát! aludj csendesen!“

Barátságos kézszorítással váltak el egymástól. Domokos nyugodtan s elégülten ment aludni, s nyugalma jóltevő s erősítő volt. Istennek kegyelme által egy barátot talált, s bizalommal remélte a mindenek urának atyai vezetését és segélyét továbbra is.

HARMADIK FEJEZET.

Kümmerlein úr.

Mehlhuber úr különös ember volt. Ámbár Domokos iránt a legnagyobb részvéttel viseltetett, s lelkében élénken foglalkozott vele, más nap reggel mégis egy szót sem említett elhatározásáról s terveiről, mind addig, míg a reggelit legalább részéről a legkellemesebben

el nem költötte. Domokos kissé türelmetlenkedett, igen szerette volna tudni, hogy mit határozott a derék fuvaros az ő ügyében. Mégis nyugodtan várakozott tehát mindaddig, míg védője tányérjáról a legutolsó darab kenyérke és sonkaszelet eltűnt.

Végre félretette Mehlhuber úr a kést és villát, s kényelmesen végig nyújtózkodott székében, s Domokos vonásait figyelemmel s jó indulattalos részvéttel vizsgálta.

„Most hát beszélgessünk kissé, kedves fiam“, töré meg a csendet. „Én az éjjel elgondoltam, miként lehetne számodra tűrhető jövőről gondoskodni, végre ötlött is valami eszembe, a mi talán neked is fog tetszeni, föltéve, hogy a munkától nem irtózol. Hanem először tudsz-é írni, olvasni, számolni?“

„Igenis tudok, a tanító úr gyakran megdícsért“, felelé Domokos.

„Az igen szép, így minden megelégedésemre fog kiütni“, folytatá Mehlhuber úr. „Most már megmondom, mit gondoltam ki számodra. Azon nagy városban, hova ma kocsizni fogunk, ismerek egy urat, kinek igen nagy könyvkereskedése s könyvnyomdája van, s miután vele gyakran érintkezem, s számára már sok szekér könyvet

szállítottam, remélem hogy adand számodra helyet, ha melletted egy jó szót szóllok. Igy a pillanatra nálla helyed és foglalkozásod lesz. S hogy később mi fog lenni belőled, az egyenesen saját jó akaratod s szorgalmadtól függ. Ki tudja, nem viszed-é odáig, hogy végre betűszedő, nyomó, sőt még könyv-vivő is lehetsz. Akkor gondoskodva lesz rólad, s nem lesz miért búslakodnod, hogy kertész legénynek fel nem vettek. Ez az én nézetem a dologról, s most nyilatkozz, ha vajjon egyetértesz-é velem, mert abba neked is van szólód, a mi egész jövőd sorsa felett határoz."

„Oh én elégedett vagyok, Mehlhuber úr", mondá Domokos hosszú megfontolás nélkül. „Ha azon úr, kiről ön beszél, szolgálatába fogad, én igyekezni fogok magam úgy viselni, hogy ajánlómnak becsületére váljak."

„Úgy a dolog el van intézve", mondá Mehlhuber úr, s jószivű mosolylyal nyújtá kezét védenczének. „No csapj fel, s holnap reggel elviszlek Kümmerlein úrhoz, s a többi aztán magától jön."

Domokos vidám kedélylyel felcsapott, s Mehlhuber úr, miután kezét derekasan megszorítá, felállott az asztaltól, s az istállóba akart

menni, hogy a lovak után nézzen s befogjon. De Domokos visszatartá.

„Uram Istenem! csaknem egészen elfelejtkeztem valamiről", mondá. „Mit tegyek az országúton talált tárczával, Mehlhuber úr! melyről még a múlt éjjel beszéltem önnek."

„Mutasd csak fiam!" mondá a fuvaros. „Nézzük meg mi van benne, talán megtaláljuk a tulajdonos nevét, akkor aztán könnyű lesz az elveszett jószágot neki visszaadni."

Domokos általadta a tárczát, mely csaknem egészen új volt, szép vörös bőrből, s meglehetős tömött és nehéz, s egy kis zárral jól bezárva. — Mehlhuber úr minden oldaláról megvizsgálta, s megméregette kezében, a zárat erre arra nyomogatta, de hiába, még sem tudta felnyitni.

„Végre is fel kell neki nyilni", mondá, „ha a tulajdonost fel akarjuk fedezni, ha másképen nem, késsel vágjuk fel."

Késének erős pengejét a bőr és zár közé szúrta, s erőssen feszíté, mire a tárcza fedele felpattant.

„Teringettét! ez ugyan becses találmány", kiáltá. „Pénz-jegyek egész csomóval, ezt meg kell vizsgálnunk s megolvasnunk; nézd csak

ezen köteget, Domokos, ebbe bizonyosan van kétszáz tallér, ha nem több.“

Domokos csaknem megijedt a nagy gazdagságtól, mit Mehlhuber úr a tárczából érték papírokban kivett, s az asztalon kiterjesztett. A pénz-jegyek megolvastattak, s bámulással fedezték fel, hogy a talált kincs ötszáz talléron is felül volt. A kevésbé értékes papírokon felül még két százas, s több ötvenes pénz-jegy is volt. De ezen pénzen kivül semmit sem találtak, mi a tulajdonos nevére vezetett volna, sem egy levelet, vagy valami irást, miből csak a legkisebbet is lehetett volna kitudni.

Gondolkozva rakta össze és tette vissza Mehlhuber úr az értékpapirosokat, s bezárta a tárczát, a mennyire azt az eltört zárral bezárni lehetett.

„Ez igen gazdag találmány“, mondá, „sok, igen sok pénz, s kivülem senki nem tudja a világon, hogy nem a tied. Nem volna-é kedved megtartani? Igen nagy segítség volna életpályádon.“

„Az Istenért, Mehlhuber úr, mit gondol ön!?“ mondá Domokos elútasító arczkifejezéssel. „Talált jószágot megtartani, egyenlő a lopással, és Isten parancsa ellen a világ minden kincsiért nem vétkeznék.“

„Ej te esztelen fiú! hát ki fogja azt megtudni, hogy a pénzt találtad", felelé Mehlhuber úr. „Senki sem látta, hogy a tárczát felvetted az országútról, és hogy én tudom, az nem tesz semmit, mert én csak el nem árullak, miután oly vitézül segítél ama gazemberek ellen. Nem, nem! egy szó se jöjjön ki e felől ajkaimon soha! itt van a tárcza, tedd el jól, s ne beszélgessünk többet ezen dologról."

Domokos fejcsóválva taszítá a tárczát magától vissza. „Oh ezt nem gondolhatja ön komojan Mehlhuber úr! Istenparancsa azt mondja: Ne lopj, s én törvényeit nem akarom áthágni."

„Gondoltam, hogy így fogsz beszélni, s nagyon örülök, hogy nem csalatkoztam benned", mondá Mehlhuber úr megelégedetten. „Úgy van: a lopás mindég lopás, ha szinte senki sem tud felőle semmit, de mégis tudja az, ki mindent tud és lát, ki a szívekben és vesékben olvas. Nagyon derék tőled, hogy a pénzt nem akarod megtartani, de ugyan mit tegyünk vele? Hol találjuk meg az idegen urat, ki a tárczát elvesztette? Isten tudja hova útazhatott azon éjjel. Nagy fáradságba fog kerülni őt értesíteni a felől, hogy jószága becsületes kezek közé jutott. Hm, hm, de mit is tegyünk vele?"

„Tegye el ön a pénzt Mehlhuber úr“, mondá Domokos, „önnél biztos helyen van, s ha a városba jövünk, az újságba kihirdettetjük.“

„Jól van fiam, ez a legokosabb lesz“, felelt a fuvaros rövid gondolkozás után. „E mellett még Kümmerlein úr is adhat valami tanácsot. Addig hát ebben marad a dolog. Most pedig készülj, mert már megyek befogni s aztán indulunk. A tárczát pedig csak tartsd meg magadnál, mert a tiednél jobb kezekben úgy sem lehet.“

Ezen szavakkal azt az asztalra tette s kiment. Domokos a leggondosabban elrejtette a drága zálogot, s midőn nehány percz mulva Mehlhuber úr ostora pattogását, s a már ajtó elébe állott szekér zörgését hallotta, kisietett, s felült régi helyére. Vidáman indúltak el a lovak, Mihály a házi szolga jó szerencsét kivánt az útra, s kevés idő múlva gyorsan haladtak a széles országúton a főváros felé.

Csaknem egészen besetétedett, midőn Mehlhuber úr védenczével a városba érkezett, s ámbár az útazás az egész napot igénybe vette, Domokosunk még sem unta meg azt. Mehlhuber úr, az egész idő alatt igen barátságos s rendkivül beszédes volt, és őt az útközben előjövő

nevezetességekre figyelmessé tette; sokat beszélt a fővárosról, melyben neki jövőben laknia kellett, s élethűen rajzolta le az életet Kümmerlein úr nagy üzletében. Igy a nap gyorsan s kellemetesen telt el, s most a nagy város útszáin hajtottak keresztül, hol már lámpák égtek, s a fényesen világított boltok ablakaiból vidám fény áradt a járdára. Domokos nem tudott eleget nézni és bámulni. Ily nagy és pompás várost egész vándorlása alatt nem látott, s csodálatos félig bús-szomorú, félig remény- s öröm-teljes érzés futotta át testét, a mint elgondolta, hogy miként leend neki majd dolga az emberek és házak ezen roppant tömegében, hol ő mint egy csepp víz a tengerben, úgy enyészik el.

Mehlhuber úr, ki gondolatját eltalálta, gyöngéden megveregetvén vállát, mondá: Csak bátorság Domokos, minden jól lesz, mert a ki Isten parancsainak engedelmeskedik s oly jó mint te, azt nem hagyja el az Úr. De már itt vagyunk házamnál. Éjjelre természetesen nállam maradsz, s holnap!... már előre tudom, mit fog Kümmerlein úr mondani, ha hozzá viszlek. Most szállj csak le, mert már itthon vagyunk."

A derék Mehlhuber úr atyaként gondoskodott Domokosról, s reggel egy szép nagy házba

vezette, melyben Kümmerlein úr lakott. Bátran lépett be az üvegajtón a magos s téres boltba, melynek falai egész a tetőig könyvek által voltak elfedve, fapolczokon szép rendben felrakatva, s bizalmasan köszöntött egy fiatal embert, a ki száz meg száz féle könyveket rakosgatott, s kérdezé, hogy itthon van-é Kümmerlein úr? A segéd egy ajtóra mutatott a háttérben, s Melhuber úr arra indúlt, miközben fiatal kisérőjének mondá, hogy várjon egy kicsit.

„Mindjárt visszajövök", mondá, „addig megnézhetsz egy pár képes könyvet. Adjon neki nehányat János, tudom hogy úgy is elég van a boltban."

„Igen, igen Mehlhuber úr!" felele a segéd, s egy egész öl könyvet hozott, melyet a nagy asztalra az örvendő Domokos fénylő szemei előtt szétterített.

„Itt van egy csomó, nézegesd meg", mondá barátságosan, „lesz reá időd, mert Kümmerlein úr örömest elbeszélget Mehlhuber úrral. Egy óra is eltelhet addig, míg visszajön."

Domokos felnyitá egyikét a díszes könyveknek, s a mint abban a szép képeket, s a körötte levő ezer meg ezer könyvet szemlélgeté, igen élénk kívánság támadt fel keblében, hogy

itt nyerhetne alkalmazást. Mennyit lehetne itt tanúlni! gondolá magában. Bizonyosan az egész világ tudománya benne van ezen könyvekben. Oh bár itt maradhatnék, s meglenne engedve ezen könyvekből sokat olvasgatnom. Oh mily felséges volna.!

„Bizonyosan nem láttál még éltedben ennyi könyvet, hogy oly kiváncsian lapozod őket“, mondá a segéd.

„Nem“, felelt Domokos, „nállunk nem igen van egyéb, mint a biblia és katechismus, s nem is mertem volna soha álmodni, hogy egy helyen ilyen sok könyv legyen.“

„Ez a kevés! oh hiszen ez még úgyszólván semmi. Ha egyszer a raktárba eljösz, csak ott fogsz még csodálkozni.“

„Oh ha szabadna“, mondá Domokos, „azt igen szeretném. De Mehlhuber úr oly sokáig marad; alig hiszem hogy legyen belőle valami.“

„Miből nem lesz semmi?“ kérdé a segéd kiváncsian.

„Hát abból hogy itt maradjak!“ felelé a nyíltszívű Domokos. „Mehlhuber úr azért jött velem, hogy Kümmerlein urat megkérdezze, ha engem szolgálatába fogadhat-é?“

„Azért! no hiszen azt még mindég jókor meg fogod tudni. Hát szeretnél hozzánk jőni?“

„Oh igen! kivált ha meg volna engedve ezen szép könyvekből sokat olvasgatnom.“

„Azt senki sem tiltja el, természetesen ha dolgodat elvégezted; a mi pedig itt maradásodat illeti, annyit tudok, hogy urunk sokra becsüli Mehlhuber urat, s ha ő pártfogód, csak fog számodra Kümmerlein úr valami helyet találni.“

„Domokos jőjj ide!“ hallatszott most Mehlhuber úrnak erős hangja a háttérről. „Kümmerlein úr látni akar.“

„Nem mondtam“, súgá a segéd, „most már olyan, mintha helyben volnál. Menj csak itt keresztül, ne félj, Kümmerlein úr igen derék s jó ember!“

Domokos nem félt, s nem is tudta, hogy mitől kellett volna félnie. Mégis el volt kissé fogúlva a mint az irodába belépett, miután most határozódott el, ha valjon maradhat-é vagy nem. De Mehlhuber úr, ki őt az ajtóban fogadá, tüstént felbátorítá.

„Minden el van végezve“, mondá, „menj csak Kümmerlein úrhoz, s köszönd meg neki. Ő téged nyomdájában egyelőre mint inast akar felfogadni.“

„Felfogadlak, miután Mehlhuber úr igen sok jót beszélt felőled“, mondá Kümmerlein úr, ki Domokos üdvözlését barátságos fejbolintással viszonozta. „Ha továbbra is jót hallok felőled, talán többet is tehetek érted. Előre felteszem azonban, hogy figyelmes, szorgalmatos és becsületes akarsz lenni.“

„Oh az akarok lenni, uram!“ mondá Domokos őszintén, „kérdezze meg ön Mehlhuber urat, ha valjon már tegnap fel nem tettem-é magamban!“

Kümmerlein úr, egy barátságos öreg úr, gyöngéd kék szemekkel, kinek halántékát már ősz fürtök boríták, mosolyogva intett Mehlhubernek, mintha mondani akarta volna: „A fiú nekem igen tetszik.“ Mehlhuber úr arczán pedig oly kifejezés ült, mely mondani látszott: „Nem mondtam mindjárt“, s e mellett rendkivül elégedetten nézett ki. „Jól van jól Domokos“, mondá Kümmerlein úr, „most mehetsz a nyomdába, hova János el fog vezetni, s mond meg neki, küldje át a faktort.*) Isten veled!“

„Isten veled Domokos!“ mondá Mehlhuber úr is, s kezet nyújta a fiúnak. „Miután itt ma-

*) Faktor, ügyviselő a nyomdában.

radsz, ritkán láthatlak, azonban igen fogok örülni, ha vasárnap délutánonkint meglátogatsz, természetesen csak Kümmerlein úr engedelmével. Addig is élj boldogúl; sok szerencsét új foglalatosságodhoz"

Domokos megszorítá atyai barátjának kezét, s biztosítá őt, hogy mihelyt engedelmet kap, meg fogja őt látogatni, s magát Kümmerlein úrnak ajánlva, ismét a boltba ment, hol vidám arczáról János mindjárt eltalálta, hogy minden jól ment.

„El van intézve minden?" kérdé.

„Igen", felelt Domokos, s megelégedetten mosolygott; „a nyomdába kell mennem, hova ön lesz szíves elvezetni, s aztán a faktort Kümmerlein úrhoz tessék elküldeni."

János munkáját letette, s mondá: „örülök, hogy nállunk maradsz, később majd jobban megismerkedünk egymással. Egyelőre is tetszel nekem; és most jőjj a nyomdába."

Egy mellék ajtón az udvarba ment, s Domokos követte. A mint a nyomdába ért, nem győzött eleget csudálkozni, mert még ilyesmit egész életében nem látott. Egy nagy, több mint száz láb hosszú és széles teremben nagy könyvsajtók s betűsládák állottak; negyven—ötven

ember foglalkozott azok mellett; a betűk csak úgy röpkedtek a szedők kezei közt; a sajtók ropogtak, s a papírok susogva jöttek ki a sajtó alól. Domokos nem tudta min bámuljon előbb, s merre fordítsa szemeit. Leginkább a sajtók költék fel csudálkozását, az tetszett neki igen furcsának, hogy egy tiszta ív papírt tesznek be, s az egy pillanat múlva betűkkel teljesen jön vissza. Ezen mintegy csudán elbámészkodott, s oly furcsa képet csapott hozzá, hogy Jánosnak nevetnie kellett.

„Nemde úgy tetszik, mintha boszorkányság volna", mondá. „Légy csak pár napig türelmes, majd hozzá szokol. Ez mind természetesen megy. Hanem most jer, a faktorhoz vezetlek hogy neki mint új inast illően bemutassalak."

A faktor egy szegletben íróasztalnál ült, s csendesen olvasott egy nyomott ívben, melynek fehér szélére vörös tintával különféle vonásokat s jegyeket írt.

„Ezt javítási olvasásnak nevezik, fiatal kezdő", mondá János nevetve Domokosnak, „megjövendelhetem neked, hogy számtalan sok íly ívet fogsz vinni a mi öreg javítnokunkhoz Friedmayerhez, ki a zsák útszában 8 szám alatt az 5-dik emeleten lakik, a mi nyári időben

huszonöt fokú melegségnél nem a legkellemetesebb dolog. De most elég erről ennyi. Itt hozok önnek faktor úr egy új inast, Kümmerlein úr üdvözlete mellett, ki kéri kegyedet, hogy legyen szíves mielőbb hozzá jönni."

A faktor felnézett s kérdé Domokost, ha valjon az mit János — kit ő igen tréfás embernek tartott — mondott, bir-é igaz alappal s aztán tüstént munkát adott neki. Az bizony nem volt a legkellemetesebb, papirost kellett neki összeszámolni. De miután ide munkálkodni jött, kötelességét híven teljesítette, habár az neki épen semmi gyönyört nem nyújtott is.

NEGYEDIK FEJEZET.

Az öreg Friedmayer úr.

Nehány hét múlva Domokos egészen otthon érezte magát új foglalatosságában. Eleinte ugyan sok dolog idegenszerűnek tűnt fel előtte, s különösen azért, mert egyedül állott, és sem

egy barátja, sem egy ismerősse nem volt. De ez csak hamar elmúlt. Már maga barátságos s őszinte szép arcza jóakaratot költött sokaknál iránta, s miután még e mellett kötelességét is híven s örömest teljesítette, kevés idő alatt megnyerte a faktor kegyét, s két inas társa barátságát. A mint egy szabad estén a két utóbbinak eddigi sorsát teljesen elbeszélte, s említé, hogy ő igen szomorú, miután nincsen körüle senkije, ki sorsában részt venne, a két megindúlt fiú átölelte őt, s kezeit szorongatva vigasztalák, s biztosíták őt örökös szeretetök és barátságokról.

S a derék fiúk valóban meg is tartották szavokat. Míg eddig új társoknak mindég a legkellemetlenebb s legunalmasabb munkát juttatták, hogy attól így könnyű móddal megmenekedjenek; ezen naptól fogva azonban épen ellenkezőleg cselekedtek. Ezentúl mindég a nehezebb munkát választák magoknak, és a hol tehették, Domokosnak a könnyebbet hagyták, s ha nem, úgy mindég segítettek neki. Ezen módon csak hamar otthonos volt Domokos a nyomdában, s nem is vágyódott többre jelenlegi szerény sorsánál, melyet számára a gondviselés előre határozni látszott.

Az egész idő alatt, mit a nyomdában töltött, annak belső téreiben foglalatoskodott. Többnyire kézi munkát, mint papír számolást, a formák és sajtók tisztogatását kellett elvégeznie. Egy nap a faktor őt egy elszakadt javító-ív olvasásában találta, s ezen csekély körülmény volt az oka, hogy a durvább munka alól egyszerre fölmentetett.

„Ah! hát tudsz olvasni!“ mondá a faktor, „s talán épen még írottat is?“

„Igen, faktor úr, kivált ha nem épen olvashatlan“, felelt Domokos.

„Jó, hát kisértsük meg, jöjj ide asztalomhoz, s olvasd a mi ezen íven írva van.“

A kézirat betűi, melyet a faktor Domokos elébe tolt, szerencsére nagyok és világosak voltak, s ennek következtében azt Domokos meglehetős gyorsasággal olvasta. A faktor e felett igen örülni látszott.

„Jól van, igen jól van“, mondá, „eddig mindég a betűszedő inasok közül kellett egyet a javításhoz befognom, azonban mától fogva te leszel segédem Domokos. Kezdjük el tüstént, csak folytasd tovább, ott hol megállottál. Tehát:...“

Domokos tovább olvasott, a faktor a nyomott javító ívet kezébe vette, igazított és job-

bított azon, míg Domokos oldal után oldalt a leghibátlanabbúl olvasott.

„Hó", mondá végre a faktor. „Ezen ívvel egészen készen volnánk. Egészen meg vagyok elégedve, s ezentúl, a mint már mondtam, a javításnál leszel alkalmazva. Remélem nincs ellenedre? — mi?"

„Oh nekem semmi nincs ellenemre, mit ön parancsol faktor úr, s annyit már most is vettem észre, hogy a javítás gyönyörködtetőbb, mint papírt áztatni s számolni", felelt Domokos. „Ezen az íven igen szép történetek vannak."

„Hát te az ívet nemcsak gépileg, hanem gondolkodással olvastad?" mondá a faktor. „Annál jobb, végre még annyira viheted, hogy könnyebb javításokat magadtól is tehetsz, mi igen nagy segítség volna reám nézve."

„Oh én igen szeretném megtanulni a javítást, faktor úr", mondá Domokos, „kivált ha azzal önön segíthetek."

A faktor barátságosan intett szemeivel. „Meglátjuk", mondá, „talán lehet belőled valamit csinálni, olvasni ugyan jól tudsz, azonban mint áll a dolog helyesirásoddal; hát azt érted-é?"

„Iskolamesterünk otthon úgy mondta", adá Domokos feleletül, „s ha a tanító úrnak

nem volt reá ideje, nekem kellett tanulótársaim helyesirási gyakorlatait átnézni s kiigazítani.“

„Ha az igaz, úgy valódi kincs vagy reám nézve, Domokos“, kiáltá a faktor. „Tegyünk mindjárt egy kisérletet, itt van egy második javító is, olvasd át s húzd keresztül a hibákat úgy, mint azt otthon a helyesirási gyakorlatokban tetted.“

„De még nem ismerem a jegyeket, melyeket ön az ív szélére irt“, mondá Domokos.

„Az nem tesz semmit, az most nem tartozik a dologra, tégy csak mindenütt a sor végén egy húzást, melyben hibát találsz, a többi aztán az én dolgom.“

A hibákat kikeresni, s a hibás sorok végére egy-egy húzást tenni, Domokosunk előtt nem tetszett valami igen nehéz munkának. A nedves, épen most lehúzott ívvel kezében egy szögletbe vonta magát, s elkezdé azt szorgosan átolvasni. Gyakran két—három húzást kellett tenni egy-egy sor végére, s midőn az ívnek végső sorát olvasá, már több mint egy órát töltött el a javítással. Bármily szorgalmasan olvasott, csak hamar észrevette, hogy nem igen szabad a sorokon szemeivel gyorsan végig futni, s azért némely oldalt inkább kétszer olvasott

át, mint egyszer. Végre azt gondolta, hogy már minden rendbe van, s munkáját visszavitte a faktornak, ki azt a legnagyobb figyelemmel átvizsgálta.

„Az első kezdetnek elég jó", mondá, „csak egyetlen egy nagy hibát néztél által, a többit a gyakorlat majd meghozza."

„Én azt hiszem, hogy talán egy hiba sem maradt észrevétlenül", mondá Domokos szokott őszinteségével, „hiszen csaknem az egészet kétszer keresztül olvastam."

„És mégis sokon keresztül mentél", felelé a faktor nevetve, „várj mindjárt meglátod; nézd itt egy vessző hiányzik, emitt egy *a*-val sok van, s itt egy *f*-el kevés, emitt *u* áll *n* helyett, s itt *a r* helyett, itt..."

„És valóban úgy van", szóla közbe Domokos csodálkozva. „Ezt nem gondoltam volna, de milyen ostoba is vagyok. E szerint ön engem nem használhat, faktor úr. Nagyon sajnálkozom rajta."

„S miért sajnálkozol?"

„Mivel igen örömest szerettem volna önnek hasznos lenni."

„Úgy? no az igen derék!" mondá a faktor. „Úgy hát tudd meg, hogy mindenesetre hasz-

nomra lehetsz, ha komolyan akarod. Vedd ezen ívet, minden jegyek, melyek a javításhoz szükségesek s a gyakorlatban használtatnak, fel vannak rajta jegyezve. Tanuld meg ezeket jól, hogy használhasd; nehány napi időt engedek reá. Felesleges íveket, melyeken magad gyakorolhatod, találsz itt eleget. Légy csak szorgalmatos, s pár nap mulva új kisérletet teendünk."

Domokos elvevé az ívet, s ezen órától fogva, szegletében lehetett őt látni, hol szorgalmatosan tanult, s a javítási jegyeket utánna rajzolta, s azokat a félrevetett íveken, a talált hibák szerint alkalmazta. A legközelebbi napon már gyorsabban ment a munka, s pár nap multán már egy hibát sem tett. A jegyeket tökéletesen tudta könyvnélkül, és szeme a hibák felfedezésére nézve egészen megváltozott. A harmadik napon a faktor magához intette, s kérdé, hogy mennyire ment már?

„Azt hiszem, hogy tehetnénk már egy kisérletet"! mondá Domokos.

„Hát kisértsd meg", felelé a faktor, s egy épen most lehúzott ívet nyújtott által neki.

Domokos leült szögletébe, s olvasott. Ekkor az olvasásra és javításra csak háromnegyed órára volt szüksége, s a faktor igen csodálko-

zott, a midőn neki Domokos a kész munkát oly rövid idő után átnyújtá.

„Ez nagyon gyorsan ment“, mondá, „hadd lássuk hogy minő?“

Egy másik ívet vett ki az előtte felhalmozott papírok közül, s azt a Domokosé mellé téve, a kettőt összehasonlítá. Domokos látta, hogy a faktor a javító ívnek másik példányát maga javította ki. Szíve kissé hangosan dobogott, míg a faktor a két ívet összehasonlítá és vizsgálgatta; de vidám örömérzet fogta el egész valóját, midőn a felelet: „nagyon jó, valóban jó“ bekövetkezett. A faktor feléje fordulván, barátságosan megveregette vállait.

„Valóban ez igen szép munka“, mondá. „Vonás vonásra egyezik, csak két igen csekély hibán mentél által. E percztől fogva segédemnek nevezlek ki Domokos, s Kümmerlein úrnál fogok egy jó szót tenni érted. Havi fizetésed meg lesz kettőztetve. Soha se hálálkodj, mert én csak azt teszem, mit az igazság kíván, és minden munkás méltó a maga bérére.“

E naptól fogva Domokosnak semmi dolga nem volt a papír megszámlálásával s beáztatásával, sem a gépek tisztogatásával, egyszóval a durvább munka alól felmentetett, s ezek előbbi

társainak maradtak vissza, a mi azonban épen nem zavarta barátságukat. A két fiú nem irígykedett Domokosra szerencséje miatt, mivel ez őket nem nézte le, és szerencséjét ismeretei, s tehetsége, szorgalma és kitartása által, valóban megérdemlette. Igy ezen tekintetben minden a réginél maradt, s az egyedüli különbség csak az volt, hogy a két becsületes fiú Domokos iránt nagyobb tisztelettel viseltetett, mint eddig. Domokos nevetett e felett, de azért nem tartotta magát többre, mint ezelőtt.

Igy mult el a tél. — Egy napon, midőn a kedves tavaszi nap nyájasan s barátságosan sütött be a nyomda ablakain s mindenkit új életerővel s kedvvel töltött el: egy alacsony ősz hajú úr lépett be, nagy kék szemekkel, keskeny ajkán folytonosan nyájas mosoly honolt, arcza, kivált szeme és szája körül, az idő által erőssen meg volt ránczokkal barázdálva. Nem látszott az előkelők közé tartozni, sőt inkább, igen egyszerű szürke kabátot hordott, a hosszas viselésnek félreismerhetetlen jeleivel, s a mi szabását illeti, a ruha az előbbi század divatja szerint volt készítve. Azonban minden régiessége daczára az öreg úr ruházata igen tisztán nézett ki, kabátján sem egy szem por, sem valami

pecsét vagy folt nem volt található, s fehér nyakkendője olyan vakító fehérséggel bírt, mintha épen most került volna ki a mosóné kezei közül. Az öreg úr jobbjával egy sárga fejű barna nádpálczára támaszkodott, baljában egy papír csomag volt. Igy mene keresztül a betűtartók és sajtók hosszú során, s mindenünnen egy szívélyes „jó reggelt Friedmayer úr“ hangzott elébe, mit ő nyájas fejbiczczentéssel viszonzott, s azon helyre ment, a hol a faktor úr ült. Mindenki a legkészebben csinált helyet az öregnek, s a faktor, ki őt észrevette, felállott bőrszékéről, az öreget, tíz lépésnyire elébemenvén, a legszívélyesebben köszönté.

„Isten hozta önt Friedmayer úr“, mondá, mi közben annak kalapját és botját elvevé, s kezét rendkivül barátságosan szorongatá. „Micsoda jó szél hozza önt most hozzánk. Kümmerlein úr igen fog örülni, ha önt látja.“

„Már látott, már látott kedves faktor úr!“ felelt az öreg úr. „Épen tőle jövök, ő küld önhöz, hogy ezen kéziratot által adjam, mit mindjárt munkába kell adni, mert mint Kümmerlein úr mondja, igen sietős.“

„Bizonyosan valami munka lesz öntől Friedmayer úr, és az mindég sietős, mert az ön kéz-

iratja olyan mint az arany; ebben a pillanatban munkába adom.“

„Nem oly sietve, kedvesem“, szakítá félbe Friedmayer úr, ez igen kényes munka, s épen azért jöttem magam. Olyan szedőre van szükségünk, ki a számok rakásához jól ért, s e mellett még a javításról is akarok önnel beszélni. Ez egyszer szeretném nemcsak az utolsó, hanem az első, s illetőleg az egész javítást magam elvégezni. Nagyon sok függ attól, hogy a kis munka teljesen hiba nélkül kerüljön a világ elébe.“

„Nagyon szép öntől, Friedmayer úr, de valjon lesz-é elég ideje hozzá? Gondolja meg ön, hogy most három nagy munkával van elfoglalva, s egyiknek igazítása nehezebb a másikénál, szanskrit, arab és görög, s most még ezen negyedik hozzá, ennyi nagyon sok lesz önnek Friedmayer úr!“

Az öreg úr mosolygott, „jókor fel kell kelni, s egy keveset az éjszakából is segítségül venni, s akkor aztán csak boldogulunk“, felelé.

„Az mind jó volna, ha mellette az ön egészsége nem szenvedne. Hallja ön Friedmayer úr, valamit ajánlok önnek, feltéve, hogy a kézirat német nyelven van fogalmazva.“

„Német nyelven van, azonban a számok a számok! mert különben nem volna nehéz.“

„No úgy adjuk az első javítást Domokosunknak, a másodikat általveszem én, s a harmadikat aztán Isten nevében átengedjük önnek. Hanem jót állok, hogy Domokos javítása után nem sok javítni valónk marad.“

„Domokos? kicsoda ezen ember? nem emlékezem hogy ismerném; egy más javítnok! Hát nincsen többé Kümmerlein úr velem megelégedve?“

„Az Istenért, Friedmayer úr!“ felelé a faktor gyorsan, „ugyan hol találhatnánk nagyobb tudóst mint ön? A mi Domokosunk egy fiatal ember, ki pár hónappal ezelőtt, mint inas lépett a nyomdába, s most már a közönséges javításoknál jobb kezem. Olyan szeme van, mint egy sólyomnak, Friedmayer úr! egyetlen hibás pont sem kerüli ki figyelmét, s ha ön kéziratát még különösen figyelmébe ajánlom, mindketten teljesen nyugodtak lehetünk.“

„Hm, hm, de hogy van az, hogy én még nem láttam a fiút, a midőn a többi inasokat mind ismerem?“

„Nem igen ment ki a nyomdából, miután tehetségét elég korán felfedeztem. Hanem ha

látni akarja őt Friedmayer úr, amott ül a szegletben munkája mellett.“

Az öreg úr Domokost erősen szemügyre vette. „Szép fiatal ember“, mondá, „s mily figyelemmel csügg munkáján, melyről szemeit henye bámulás kedveért fel nem veszi. A fiút meg akarom ismerni.“

S azután Domokos felé ment, s azt sokáig mozdulatlanúl vizsgálta, a nélkül, hogy a fiú csak sejtette volna is, hogy mily élesen szemléltetik. Jó idő mulva visszatért Friedmayer úr a faktorhoz.

„Meggyőződtem felőle, hogy a fiú csupa pontosság és gondosság. Teszek vele egy kísérletet. Küldje el ön holnap őt — úgy hiszem Domokosnak hívják — az első ívvel hozzám, hogy azt az én felügyeletem alatt olvassa.“

„Meg lesz, meg lesz, Friedmayer úr“, biztosítá őt a faktor.

Kevés idő mulva elhagyá a nyomdát az öreg úr, miután a szedőnek némi utasításokat adott, s eltűnt a nélkül, hogy Domokos által észrevétetett volna.

Két nap mulva a faktor Domokost íróasztalához hívatta, s egy negyedrétben hajtott javító ívet nyújtott által neki, azon útasítással,

hogy azzal Friedmayer úrhoz menjen, kinek felügyelete alatt azt olvasni fogja; s e mellett még különösen lelkére köté minden figyelmét az abban előjövő számokra irányzani.

„Friedmayer úr! emlékszem, ő a mi tudós javítnokunk. De miért kell nekem hozzá menni?“

„Mivel úgy kívánja, Domokos! Az ő kívánságára tekintettel kell lennünk, s nem szabad őt megharagítanunk. Ha ő nem akarná továbbra a mi javításainkat kezelni, mi az igen csekély díjazás mellett úgy szólván, csupa szívesség részéről, igen nagy zavarba jutnánk. S ha magának egy más kiadót keresne, az igen nagy csapás volna Kümmerlein úrra nézve. Nem, nem, semmi ellentmondás Domokos! El kell hozzá menned, s útasításait a legpontosabban kövesd.“

„Bizonnyal azt fogom tenni, faktor úr, miután ön mondja. Csak azon csodálkozom, hogy mily nagy tekintettel van ön egy javítnok iránt.“

„Egy javítnok iránt? okos vagy-é Domokos? Az igaz, hiszen te nem ismered Friedmayer urat. Te azt nem érted. Friedmayer úr a legnagyobb tudós városunkban, s ha nem volna oly csodálatos természetű, professor vagy Isten tudja mi lehetne. Sokszor megkinálták már azzal,

de ő nem fogadta el, mondván: inkább akarok szegény és szabad, mint lekötött s gazdag lenni. Igen sok bogara van és sokban különbözik más emberektől, és mégis ritka az olyan nagy tudós mint ő. — Menj csak hozzá Domokos, s ki tudja, ha nem nyered-é meg tetszését, a mi igen nagy szerencséd volna, miután tőle többet tanúlhatsz, mint a mennyi elég."

Domokos megigérte, hogy igyekezni fog az öreg Friedmayer úr megelégedésére végezni el a javítást. S aztán annak szállására, Zsákútsza 8-dik sz. a. indúlt. Ez meglehetősen félreeső helyen volt, s Domokosnak sokat kellett kérdezősködni utánna, míg megtalálta. Végre elérvén a házhoz, megmászta az öt emeletet, s felért a padlásszoba elébe, melyben, a mint a háziak mondák, Friedmayer úr lakott. Kopogtatott. — „Tessék", hangzott belülről, s Domokos egy világos alacsony padlásszobába lépett, hol Friedmayer urat iratok s könyvek közt, egy nagy íróasztal előtt munkálkodva találta. A falakon köröskörül földabroszok és ábrák függöttek; oldalt egy asztalon nagy villanygép állott, s az ablak közt két rózsató nyílt, s tölté el kellemes illatárral az egyszerű szobát. A mellék szoba nyitott ajtaján roppant sok könyvet látott,

a legszebb rendben tölgyfa szekrényekben sorba rakva. Különben semmi más megjegyzésre méltó nem volt a szobában; az ablak mélyedésben még egy pár madár-kalitka függött, melyekben vidám tengelitzek és csízek ugráltak s dalolgattak. A fényűzésnek semmi nyomára sem lehetett akadni, de e helyett minden a legtisztább volt. Az öregnek kényelem-szeretéséről csak egy nagy karos bőr-szék tett bizonyságot, s meg a kemencze mellett egy kemény-fa pamlag állott. A bútorok kinézése épen nem mutatott arra, mintha a tulajdonostól gyakran használtattak volna, sőt inkább az egész szoba berendezése olyan benyomást tett, mintha az egy tudós által lakatnék, ki az élet minden más tárgyait, a tudományos vizsgálódásokon kivül igen kevésre becsüli. A komoly lakásnak csak a virágok és madarak kölcsönöztek némi kedélyességet és barátságos színt.

A mint Domokos belépett, Friedmayer úr feltekinte irásából, s miután a fiúban Domokost felismeré, barátságosan viszonzá annak köszöntését.

„Ülj le fiam, tudom már, hogy kis munkámnak első javító ívét hozod, itt van hely, ülj le, olvass, igazíts, s ha készen leszel, szólj.“

Domokos engedelmeskedett, s mielőtt még helyet foglalt volna, már Friedmayer úr ismét szorgalmasan munkálkodott. Több mint két óra hosszan csak toll perczegés hallatszott néha a padlásszobácska csendjében. Végre felállott Domokos, s átnyujtá kész munkáját a tudósnak. Ez azt gyorsan kezébe vette, és szorgosan hasonlítá össze az eredeti kézirattal.

„Itt egy hiba van belecsúsztatva", mondá, „ez nem jól van fiam, mert ez igen nagy szórakozottságra mutat, a mi legnagyobb hibája egy javítnoknak."

„Bocsánat, Friedmayer úr", felelt Domokos, „a hiba a kéziratban látszik lenni. Feltűnt nekem, hogy itten 6-os szám jegy állott 5 helyett, s midőn utánna számoltam, bebizonyodott azon gyanításom hogy egy kis hiba csúszott be a kéziratba."

„Ah ez jeles! mindjárt utánna nézek", mondá a tudós. „Valóban 5-ösnek kell lenni, s én hibáztam el. Bocsáss meg fiam, hogy igaztalanúl hibáztattalak. Hm, hm, ezt nem reméltem."

Aztán tovább lapozott és vizsgálódott a javító ívben egészen az utolsó oldalig, s azt megelégedett arczczal tette le iróasztalára, majd

székével együtt megfordúlt, és sokáig nézett a mellette álló Domokos szemeibe.

„Hogy hívnak? Ki vagy? Honnan jösz?“...

Ilyen s más hasonló kérdések nagy hirtelenséggel követték egymást, s az öreg tudós nem volt előbb megelégedve, míg Domokos csaknem kimerűlten mindenre feleletet nem adott. Aztán jó darab ideig mély hallgatásba merűlt, s végre mintegy mély szórakozottságból felébredve kérdé:

„Volna-é kedved más valamit is tanulni, mint csak javítást olvasni?“

Domokos örömmel mondott igent.

„Jó; úgy még ma fogok Kümmerlein úrral beszélni“, folytatá Friedmayer úr. „Talán segíthetek rajtad, addig is Isten veled!“

Domokos eltávozott. Oly könnyen s oly vidámon érezé magát, mintha valami csudát igértek volna neki. Sokat tanulni ez volt eddig is legcsendesebb, de leghőbb vágya; azonban még eddig nem volt alkalma ebbeli vágyának eleget tenni. Sok könyvet nyomtattak ugyan Kümmerlein úr nyomdájában, de azok közűl a legtöbbet nem értette, s különben is nem volt ideje a tanulásra. Most Friedmayer úr vette pártfogásába, s habár nem tudta mi módon,

mégis hitte, hogy segítve lesz rajta. Hiszen épen ma mondta neki a faktor, hogy Friedmayer úr Kümmerlein úrnál igen nagy befolyással bir.

Domokos számításában épen nem csalatkozott. Még ugyanazon nap délután Friedmayer úr a nyomdába jött, s tudtára adta, hogy Kümmerlein úr bizonytalan időre megengedte délutánjait és estéit tetszése szerint felhasználni.

Ez igen kellemetes hír volt Domokosra nézve, annyival is inkább, miután Friedmayer úr még azt tette hozzá, hogy ebédután rendesen hozzám jösz, s majd meglássuk, hogy oszthatjuk be munkáinkat.

Ki volt most boldogabb Domokosnál? már a legközelebbi napon felkereste a padlásszobácskát a Zsákútczában. S ez órától fogva új munkásság-teljes élet kezdődött el reá nézve; fáradhatatlan igyekezettel és tanulással, s csodálkozásra méltó kitartással szentelte magát Domokos a tudományoknak. Tanító és tanítvány vetekedtek egymással szorgalomban, s Friedmayer úr Domokost a tanulásra nemhogy tüzelni, sőt őt attól visszatartani volt kénytelen.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A jótett kamatozik.

Három—négy év múlt el ily módon és Domokosra nézve oly gyorsan, mint ugyan annyi hónap vagy hét. Ezen négy év mulva egészen más ember lett, más test, más lélek, más gondolatokkal és érzésekkel. Nem a tudatlan félénk fiú volt ő többé, mint a hogy hazáját elhagyta, hanem virágzó erős ifjúvá nőtt fel, ki gyönyörű ismeretekkel volt felruházva, melyek bármely körülmények közt ha jól használtattak, jó útat nyitottak neki az életbe. Mindenben megváltozva, kifejlődve s előrehaladva, csak kedélye maradt a régi. — Minden ember iránt barátság és jóakarat sugárzott szeméből, s hű ragaszkodását régi barátai és pártfogói iránt folyvást megőrizé keblében. Megindulással és szeretettel gondolt gyakran a kedves fiatal leánykára, ki őt egykor hazájában a tengerparton fájdalomba

és búslakodásba merülten találta, és őt nemcsak megvígasztalá, hanem rajta szerető testvérként segített. Háládatossággal emlékezett vissza a nemes Brandenstein báróra, ki leányának jótettét folytatva, számára várában menedéket és segélyt ajánlott, s bizonyosan nyújtott volna is, ha az események akadályozólag nem léptek volna közbe. Gyakran meglátogatá vasárnaponként a derék Mehlhubert, s a legforróbb hálával viseltetett iránta, a sikert hozott lépésekért, melyeket az ő javára Kümmerlein úrnál tett. De az öreg Mehlhuber soha egy szót sem akart a háláról hallani, s ennek minden nemű nyilvánítását az ő őszinte módja szerint visszaútasította.

„Hagyj engem békében", mondá, ha néha Domokos túláradó érzelmeinek szavakat keresett. „Kümmerlein úrnáli ügyedben tett lépésem egy szót sem érdemel."

„De ha ön ezen lépést nem tette volna, Mehlhuber atyus, most talán szegény napszámos vagy koldús volnék."

„S ha te nekem azon zivataros éjszakán segítségemre nem jösz a gaz rablók ellen, öreg csontjaim talán hat láb mélyen feküdnének most a föld alatt. Ostobaság tőled a hálálkodás, Do-

mokos! nem te tartozol nekem köszönettel, hanem én neked.“

„De tanulhattam volna-é egész életemben oly sokat, ha Kümmerlein úrhoz nem jövök? s ezt egyedül önnek köszönöm.“

„Te igen nevetséges vagy, Domokos. Úgy, mintha én szereztem volna neked ismereteket. Már három olyan korbeli fiút, mint te a nyomdába léptedkor voltál, vittem Kümmerlein úrhoz, de egyikből sem lett az mi belőled. Köszönd magadnak, hogy oly szorgalmas voltál, és különösen az öreg Friedmayernek, az megérdemli. Tőlem azonban maradj tíz lépésnyire esztelen beszédmodoroddal.“

„Oh nem beszédmodor az Mehlhuber atyus, én egyedül azt beszélem, a mit gondolok és érzek.“

„Úgy hát csak gondolj és érezz a mennyit akarsz, de tartsd is meg magadnak, mert én nem akarok felőle többet hallani.“

Ily módon végződtek rendesen bizalmas társalgásaik, s Domokos akár akarta akár nem, kénytelen volt engedni az öreg Mehlhuber úr akaratjának, s hálás érzeteit visszafolytani. Annál inkább gyökeret vertek azok szivében.

Eddig minden a legjobban ment. Domokos

boldognak s elégedettnek érezé magát, s gyermekies gondtalanságában keveset gondolt a jövővel. Annyival többet gondolt azzal Friedmayer úr, és pedig nem minden ok és félelem nélkül. Domokos azon korban állott, a midőn életpályája fölött határoznia kellett, s valóban itt is volt már az ideje.

„Bárcsak gazdag volnék és birnék valami vagyonnal!“ mondá egy este Domokoshoz a rendes tanulási órák után.

„És miért?“ kérdé Domokos.

„Mivel nem maradhatsz mindég nyomdász, miután oly sok szép ismereteket szerzettél; mert ha csak ez akarnál maradni, úgy igen nagy kár volt ily sokat tanulnunk. Mi is lesz belőled Domokos? Gondoltál-é már erre?“

„Gondolni gondoltam már arra, de még azon oly igen nagyon törni a fejem nem is jött eszembe“, felele Domokos gondtalanúl. „Határozza el ön Friedmayer úr, az ön tanácsát föltétlenül követni fogom.“

A tudós csak fejét csóválta. — „Tanácsot adni nem nehéz, hanem határozatunkat ki is vinni, ez azon magos hegy, melyet meg nem mászhatunk. Te tudod Domokos, hogy én a napi szükségre valónál többet nem keresek, s ha

kevés vagyonomat könyvtárammal együtt eladnám, az még két évre sem volna elég föntartásodra.“

„Hiheti ön azt, Friedmayer úr“, felelé Domokos szemrehányó hangon, „mikép én valaha beleegyezném, hogy ön végettem nélkülözze legkedvesebbjeit a földön, hogy könyveitől meg legyen fosztva. Soha, soha kedves atyai barátom. Nem is tudnám hogy miért. De hát mi bajom van nekem, hogy panaszkodván, jobb után vágyakoznék. Az igaz, hogy csak szegény nyomdász vagyok, de nincsenek-é derék barátaim, mint itt is a Mehlhuber úr. — A faktor úr is igen jól bánik velem a nyomdában, s e mellett megélhetek, miután a legszükségesebbel birok, és pedig elégedetten, miután ön atyai jóindulatára méltónak tart.“

„De vajjon ki tudja, meddig nyúlik még életem fonala, s akkor Domokos, akkor mi leszesz, mert nyomdász örekre semmikép sem maradhatsz, s ha arra gondolok, hogy talán mégis annak kell maradnod, az igen elszomorítja szívemet. Ismereteiddel, s lelked komoly igyekezetével más állásban nagyobb szolgálatokat tehetsz embertársaidnak, mint mostani alacson helyzetedben.“

„Engedjük ezt elvégezni annak, kinek bölcsesége mindenek sorsa felett határoz", mondá Domokos. „A jó Isten eddig is kegyes volt irányomba, s hiszem, hogy ezután is az marad, s az ő bölcs akaratja fog majd számomra egy állást kimutatni, a hol mind neki, mind embertársaimnak a legjobban szolgálhatok, s ő azt a legalkalmasabb időben teendi."

„Igaz, valóban igaz", mondá Friedmayer úr, megindíttatva az ifjú egyszerű kegyessége által, ki egész bizalmát Istenben helyezé, s e mellett szorgalmatosan dolgozott s teljesíté kötelességét. „Reméljünk hát ő benne s várjuk segítségét, a midőn mi gyönge emberek nem vagyunk képesek magunkon segítni."

Ezen napra ezzel félbeszakíttatott a beszélgetés, s nehány hétig nem is említtetett e tárgy felől semmi. Végre Friedmayer úr mégis visszatért egyszer arra.

„Mehlhuber barátom meglátogatott ma reggel, Domokos!" mondá, a mint ez hozzá ebéd után belépett. „Rólad beszélgettünk s tőle olyasmit hallottam, mi felől eddig még semmi tudomásom nem volt. — Hogy áll a dolog azon tárczával és ötszáz tallérral, melyet egykor az országúton találtál?"

Domokos már évek óta nem gondolt a tárczára, melyet, miután annak tulajdonosa a többszöri hírlapi hirdetés után sem jelentkezett, fehérneműs ládájában szorgosan elzárva tartott. Azután őszintén elbeszélte, mint jutott annak birtokába, mire Friedmayer úr mély gondolatokba merült.

„Hm, hm! ez igen jó segítség volna", mormogá magában.

„Tehát a tárcza még mindég birtokodban van?" kérdé, Domokoshoz fordulva.

„Igen, Friedmayer úr", felelé ez.

„Úgy nincs mit aggódni jövőd felől", mondá. „Vedd ezen pénzt és fordítsd azt utolsó kiképezésedre; vedd úgy, mintha azt Isten ezen czélra engedte találnod!"

Domokos megijedt. „Azt nem tehetem", felelé, „nem lenne akkor több nyugodt órám. S ha egykor feltalálnám a tulajdonost, mily szégyenülten állanék meg előtte."

„De csaknem valószinűtlen, hogy valaha feltaláld; évek multak el találkozástok óta, s ezen hosszú idő alatt senki sem gondolt a pénzre. S ha talán a tulajdonossal az útczán találkoznál is nehezen ismernéd meg, s annál kevésbé ő téged."

„Oh nem, Friedmayer úr, én még egész világosan emlékszem arczára és termetére.“

„De neki lehetetlen, hogy mostani vonásaidból az akkori fiúra ismerjen, s ezen tekintetben nincs a legkisebbtől sem tartanod. Ha te hallgatsz, ugyan ki fog felszólalni?“

„Lelkiismeretem“, felelt Domokos egyszerűen, „mely éjjel nappal fogná fülembe zúgni: vétkeztél Isten parancsa ellen!“

Friedmayer úr erre alig tudott mit felelni.

„Te igen szigorúan itélsz ezen ügyben“, mondá, „ne vedd a dolgot oly pontosan. Tegyük fel azon esetet, mintha felhasználnád a pénzt, s egy napon feltalálnád a tulajdonost, mi történhetne akkor? Vagy hallgatnál, vagy miután lelkiismereted azt nem engedné, elmennél hozzá, s körülbelől így beszélnél: Kedves úr! ön egykor elvesztett egy pénzes tárczát, mit én megtaláltam, s hasztalan igyekeztem, hogy a tulajdonost feltaláljam, s a pénzt neki általadjam, évekig őriztem azt magamnál; s végre minden reményt ön feltalálásához elveszítve, a pénzt saját szükségemre fordítottam. Ezt megvallom önnek nyiltan s annyival is inkább, miután az öszveget kölcsönnek tekintem, mit önnek egy napon vissza fogok fizetni. — Ha így beszélnél

hozzá, mit gondolsz, tenne vagy tehetne-é neked a tulajdonos szemrehányást? Én nem hiszem, ő körülbelől így felelne: Köszönöm önnek jó nyiltszivűségét, mi derék érzületéről tesz bizonyságot, a pénzt már régen elveszettnek tekintettem. Ha ön egykor visszafizetheti, igen örülök rajta. Ha nem, úgy ne csináljon belőle nagy dolgot. — Körülbelől így fogna felelni, s gyöngéd lelkiismereted e mellett tökéletesen meg lehetne nyugodva."

Domokos darab ideig gondolkozott s aztán fejcsóválva mondá: „Bocsásson meg, kedves drága barátom, de én nem oszthatom az ön nézeteit. Az igaz azon ember beszélhetne úgy, ha nemes és nagylelkű volna, azt is tenné. De nem lennék-e én kétszeresen megszégyenítve ily férfi előtt? Nem, atyai barátom, ne kényszerítsen erre. Hagyja meg nekem tiszta öntudatomat. Az ily módon szerzett pénzen lehetetlen, hogy Isten áldása nyugodnék. Inkább akarok szegény maradni, s így minden becsületes embernek bátran szeme közé nézni, mint ily módon meggazdagodván, szememet szégyenteljesen lesütni azon kérdésnél: Mi módon gazdagodtál meg?"

Friedmayer úr igen aggódni látszott, s fel-

sohajtott. — „Okaid igen jók, Domokos, és semmit nem hozhatok fel, hogy azokat megczáfoljam“, mondá végre. „Azonban igen nagy kár, hogy azon pénz minden haszon nélkül holtan ott hever, míg előnyösen elhelyezve, neked jövő szerencsédhez útat nyithatna. De legyen úgy a mint te akarod. Az igaz, hogy egy becsületes szegény nyomdász sokkal többre becsültetik Isten előtt, mint sok gazember, habár azok a világban a legmagasabb polczokat foglalják is el. Hagyjuk feledékenységbe menni a dolgot, és ne beszéljünk többé róla.“

Valóban jó darab idő lefolyt, a nélkül, hogy a tárczáról említés történt volna, s ezen kivül egy körülmény jött közbe, a mely azt egészen feledékenységbe merítette. Friedmayer úr már hosszabb idő óta roszúllétről panaszkodott, s a mint egyszer Domokos a rendelt órában hozzá ment, kedves tanítóját ágyában gyöngén s halványon találta.

„Az Istenért, mi baja önnek?“ kérdé ijedten.

„Roszul vagyok kedves Domokosom“, felelé a tudós bágyadt hangon. „Nagyon félek, hogy egy nehéz betegség közeledik felém, s Isten tudja, ha az én gyenge öreg testemnek van-é még ereje a viharral daczolni. Tanulmányozása-

inakt most hosszabb időre félbe kell hagynunk, mert a mint látod, nem hagyhatom el ez ágyat, s legokosabb lesz, ha nyugodtan visszatérsz a nyomdába."

„De ki fogja önt ápolni, ha én itt nem leszek?" kérdé Domokos.

A tudós vállvonítva mondá: „Nincs nekem senkim, sem barátom, sem rokonom, senki ki az öreg Friedmayerrel gondoljon. De légy azért nyugton Domokos, a gazdasszony néha-néha majd be fog hozzám nézni, s a legszükségesbeket elvégzendi. Már értesítettem is e felől."

„Az nem megy", felelé Domokos határozott hangon. „Önnek folytonos ápolásra s vigyázatra van szüksége. Én most elmegyek Kümmerlein urat tudósítani, s aztán visszatérek és önnél maradok. Hiszen kell valakinek lenni, ki az ön dolgait is elvégezze, s legalább a javításokat olvassa. Engem ön, hála Istennek, oly messzire vitt, hogy talán szükségből önt helyettesíthetem is."

„Épen olyan jól mint magam, édes fiam", felelé a tudós, „de ezt én nem fogadhatom el. Kümmerlein úr fizetésedet meg fogná kevesbíteni, s talán azt egészen elvonni."

„Az mindegy. Én dolgozni fogok ön helyett

s reménylem, hogy annyi pénzt kereshetek, a mennyi mindkettőnk szükségeit fedezendi. Ezen kivül itt önnél épen úgy munkálkodhatom a nyomda számára, mint otthon, s így Kümmerlein úr nem ellenezheti azt, hogy önt ápoljam, míg ismét egészséges leend."

„De akkor kétszerte többet kell dolgoznod Domokos!"

„Nem tesz semmit, önért három, sőt négy annyit is örömest dolgozok."

Domokos nem engedett öreg barátja vonakodásának s ellenvetéseinek. Gyorsan visszatért a nyomdába, tudósítá a faktort és Kümmerlein urat elhatározásáról, s nemcsak a kért engedelmet nyerte meg, hanem atyai barátjához hű ragaszkodásaért mindkettőtől megdicsértetett.

„Igen szép tőled Domokos, hogy az öreg urat nem hagyod magára nyomorában", mondá Kümmerlein úr. — „Az inasok naponként elviszik hozzád s vissza is hozzák a javításokat. — A többire pedig, miután tudom, hogy az öreg úrnak soha nem volt felette sok pénze, ha valamire szüksége lesz, tudasd velem. Házi orvosomat még ma elküldöm hozzá, s holnap magam felmegyek megnézni, mint van az öreg."

Domokos kérelme teljesítése, s főnöke ba-

rátságos viselete felett igen örvendezve, visszatért betegjéhez, s közlé vele a jóhíreket. Az öreg úr gyöngéd megindulással köszönte meg neki, s nem vonogatta magát tovább Domokos szivélyes ajánlatát elfogadni. Csak hamar kitűnt, hogy nagy szükség is volt erre. Az orvos eljött s igen komoly arczot csinált, a mint a beteg állapotát alaposan megvizsgálta.

„Itt sok dolgunk lesz“, mondá lassan Domokoshoz. „Igen súlyos idegláz közelget kitöréshez. Én megteszem a mi erőmből áll, hogy az öreg úron segítsek és fájdalmait enyhítsem; de legtöbb a gondos és lelkiismeretes ápolástól függ. Egészen egyedül akarja ön a betegápoló nehéz tisztét teljesíteni?“

„Igen, uram! a mennyire tőlem kitellik“, felelt Domokos. „Friedmayer úr egyetlen barátom, s mindég atyailag bánt velem, s én egy fiúi hőn érző kebel minden háládatosságával neki szentelendem minden erőmet.“

„Nagyon szép, nagyon szép! ez megnyugtat engem. S most hallja ön a szükséges utasításokat, melyek szerint eljárnia kellend. — Semmi feltétel alatt nem szabad attól eltérnie, mert minden mulasztás, minden hiba a legroszabb következéseket vonhatja maga után.“

Domokos őt a legfigyelmesebben hallgatta. A gondos s előrelátó orvos igen pontos rendeléseket tett, s hogy bizonyos legyen felőle, miképp értetett meg, azokat Domokossal ismételtette. Domokos minden kérdésre tiszta s határozott feleletet adott, s az orvos elégedetten bólintott fejével.

„Jól van, ezen tekintetben nyugodt vagyok", mondá, „s mindketten hűségesen fogjuk teljesíteni kötelességünket, s a többit Istenre bízzuk."

„A beteg állapotját ön oly igen veszélyesnek tartja?" kérdé Domokos nagy aggódással."

„Oly veszélyesnek, hogy a betegség kimenetele felől semmiképp jót nem állhatok", felelé az orvos, „a tudomány itt keveset tehet, de a mint mondám, a szeretetteljes gondos ápolástól függ a legtöbb."

„Oh, az nem fog hiányozni", mondá Domokos oly határozottsággal és bensőséggel, hogy az orvos nem kétkedhetett jóakaratán.

„Úgy reméljünk", mondá, s megszorítá Domokos kezét. „Talán Isten segítségével minden jobban fog menni, mint én azt ezen pillanatban megitélhettem. Észre ne vétesse a beteggel, hogy állapotát veszélyesnek tartom, ez nyugtalanítaná őt. Önnek eszélyes nyugodt magavise-

lete a legjobban segítendi orvosi szereink hatását. — S most az Isten oltalmazza önt, s adjon erőt nehéz kötelességei teljesítésére, miket magára vállalt. Holnap ismét eljövök."

Ezen órától fogva a legkomolyabb megpróbáltatás napjainak sora kezdődött Domokosra nézve. Soha, még éjjel sem hagyta el a beteget, s égő szemeit nem enyhítheté jótevő álommal, s nem szívhata fris levegőt, hogy halvány arczai ismét megrózsásodjanak. Minden éjszaka beteg barátja ágya mellett találta őt, ki már régen elveszté eszméletét és öntudatát, s többnyire szilaj képzelődésében mindég félrebeszélt. A beteget megnyugtatni, s lecsendesíteni igen nehéz feladat volt a szegény Domokosra nézve. Gyakran maga is szomorú lett, midőn a lázas képzeletnek túláradó folyama elé gátot nem vethetett; de egy kegyes fohász Istenhez ismét erőt adott neki kötelessége teljesítésére, s újolag gyöngéd szeretet-teljes szavakkal igyekezett a beteget megnyugtatni s lecsendesíteni, míg a szilaj vér ismét nyugodtabban hullámzott, s a betegnek bolygótűzként kóborgó lelke enyhülést talált. Ekkor néha egy negyed vagy félórai szünet következett be, mi alatt Domokos is fél szunyadásában kevés enyhülést nyerhetett; de

a betegnek legkisebb mozdulása vagy sohaja, felijeszté őt, és ismét igénybe vevé gondos ápolását.

Ha a regg szürkült, a beteg rendesen nyugodtabb lett, s gyakran több óra hosszáig tartó bódultságba esett; de Domokos a helyett, hogy ezen időt nyugalomra használta volna, azt új munkára és maga megerőltetésére fordította. A beteget neki nemcsak ápolnia kellett, hanem annak szükségéről gondoskodni is. Az öreg úrnak, valamint Domokosnak, semmi vagyona nem volt, és így a legszükségesebbre való pénzt neki kellett megkeresni. A betegágytól az iróasztalhoz ment, s ámbár a fáradtság és kimerűléstől szemei gyakran bezáródtak, mindaddig munkálkodott, míg minden teendőit a leglelkiismeretesebben el nem végzé. Munkájában számtalanszor félbeszakíttatott, ha a betegnek egy sohaja őt ismét az ágyhoz hívá, vagy annak orvosságot adni, vagy más valami szívességet tenni kellett, a mi minden pilanatban előjött, de mégis bosszankodás nélkül ült ismét munkájához, s fáradhatlanúl dolgozott, míg azt el nem végzé. Akkor ismét beteg barátjához sietett, s gyermekies gyöngédséggel símogatá és szorítá annak forró kezeit, s hideg borogatásokat rakott

égő homlokára, s önmagát áldozta fel, hogy neki a lehető legnagyobb könyebbülést szerezzen, és szomorú állapotát enyhítse, a mi talán jobbulást idézhetett elő.

Három teljes hét mult el ilyen módon, melyek Domokosunknak mind megannyi századoknak tetszettek. Ifjúi ereje csak hamar kifogyott, túlfáradt szemei mélyen feküdtek üregeikben, s sötét kék gyürűtől voltak környezve; beesett halvány arczai ijedtséget idéztek elő, s már alig tudott gyönge lábain megállani. A derék orvos, ki naponként meglátogatta betegét, gyakran vizsgáló tekintetet vetett reá, s aggódását gyakori fejcsóválással fejezte ki.

„Hm! most már igen elég, úgy hiszem“, mondá egy estve, igen későn meglátogatván a beteget, és Domokos üterét a köszöntéskor észrevétlenül megvizsgálta. „Több mint száz ütés egy percz alatt! Ennek már véget kell vetnünk.“

Majd a beteghez lépve, azt sokáig és figyelmetesen szemlélte. Friedmayer úr behunyt szemekkel feküdt, s nyugodtabban lélekzett, mint már régóta nem, s szenderegni látszott. Gyöngyszerű izzadtság-cseppek feküdtek halvány homlokán.

„Mióta fekszik már így?“ kérdezé az orvos Domokost.

„Két óra óta, orvos úr. Az egész nap meglehetősen nyugodt volt, csak estefelé beszélt kissé félre, de nem oly hevesen, mint az elmúlt napokban, s aztán egyszerre elcsendesedvén, befelé fordúlt és elszenderedett.“

„Úgy, kedves Domokos, végre kimondhatom biztos reményemet, hogy betegünk meg van mentve, s a fenyegető halál elől a zsákmány most egyszer elragadtatott. A láz ereje meg van törve, a vér csendesen kering, s ezen izzadtság igen jótékonyan fog hatni. Meg vagyok győződve felőle, hogy öreg barátunk, ki nekünk oly sok gondot és fáradságot okozott, holnap teljesen eszméleténél leend.“

Egy örömsugár, a boldog elragadtatásnak sugara fénylett Domokos megtört szemeiből. Felugrott, s az orvosnak kezét majd kebléhez, majd ajakához szorítá.

„Istenem! mily boldoggá tesz ön engem!“ kiálta elfojtott hangon, nehezen mérsékelhetvén a beljéből kitörni vágyó örömárt, nehogy a beteg jótékony alvását zavarja. „Kedves orvos úr, ön csudát tett, hol találok méltó szavakat köszönetem kifejezésére.“

„Ne bántsa édes barátom“, mondá a megindúlt orvos, „nem én hanem ön tesz csudát. Az ön feláldozó ápolása nélkül az öreg úr minden orvosi szereim daczára már valószinűleg el volna temetve. Különben erről majd másszor. Most azonban parancsolom önnek hogy feküdjön le, s egész késő reggelig aludjon. Értette?“

Domokos egészen megijedt. „Lehetetlen“, mondá, ki fogna addig vigyázni?“

„Az az én gondom; most menjen gyorsan az ágyba. Én tüstént egy betegápolónőt küldök ide, ki önt, miután már a veszélyen túl vagyunk, felváltja. Aludjon ön nyugodtan. Friedmayer úr nélkülözheti már ez éjjel.“

„De....“ szólt közbe Domokos, kinek eszébe jutott, hogy nincs módjában a betegápolónőt fizetni, „de orvos úr, az költséget fog okozni, és....“

„Költség ide költség oda, arra most nem lehet tekintettel lenni“, felelé az orvos határozottan. „Parancsolom önnek, hogy ezen éjszaka aludjék, s semmi ellenvetés többé. Tiz percz mulva itt lesz a betegápolónő, s holnap megkérdem tőle, ha követte-e parancsomat. Ha az nem történt, úgy jóbarátok voltunk! Most jó éjszakát.“

Az orvos a további ellenvetéseket meg sem hallgatva, eltávozott. Alig volt künn a szobából, már nem emlékezett Domokos többé a szigorú parancsra, hogy lenyugodjon, hanem átengedé magát a gyönyör élvezetének, mely lelkét öreg barátja igért gyógyulása felett eltölté. Letérdelt ennek ágya előtt s örömkönyeket sírt, és szivének mélyéből kegyes hálaadást bocsátott fel az örök mindenhatóhoz.

„Igy térdelt, míg — a mint egy negyedóra múlva az orvos elmenetele után — az igért betegápolónő eljött. Ez egy idős, barátságos arczú nő volt, s tekintete jó benyomást tett Domokosra. Szivélyesen viszonzá ennek köszöntését, s vele a beteg állapota felől beszélgetvén, úgy találta, hogy az az orvostól mindenekről a legjobban van értesítve. S még sem akart felkelni azon székről, melyen annyi éjet átvirasztott, hanem ő is virasztani akart. De azt az ápolónő nem engedte.

„Bocsánatot kérek", mondá udvariasan, „nekem az orvos úrtól a leghatározottabb utasításaim vannak, s ő igen megharagudna reám, ha azokat követni elmulasztanám. Ő azt mondá, hogy önnek le kell nyugodnia, s magam is látom mennyire szükséges ez önnek. Tehát csak feküd-

jön le! Láthatja ön, hogy betegünknek nincs szüksége önre.“

„De ha fölébred?“

„Úgy itt vagyok én! ne aggódjék ön, dőljön le csak kevés ideig a pamlagra, az nagyon jót tesz önnek.“

Gyöngéd rábeszélésének sikerült végre Domokos aggódását eloszlatni. Egy óráig csak lenyughatom, gondolá, s ha épen szükség lenne reám, itt közelében kéznél vagyok.

„Na jó, tehát egy órára lenyugszom, de bízom kegyedben, hogy engem — ha valami különös történne — mindjárt azon pillanatban hívni fog.“

„Megigérem önnek“, mondá az ápolónő egyszerűen s oly hangon, mely Domokost teljesen megnyugtatá. A mellékszobába ment tehát, s bádgyadt tagjait elnyújtóztatá a pamlagon azon szándékkal, hogy csak rövid ideig nyugszik. Az orvos sokkal inkább tudta az ő teljes kimerültségét, mint ő maga. Alig mult el öt percz, midőn szempillái ólom nehézséggel estek le, s már tíz percz mulva oly mélyen aludt, mint a hogy csak az alhatik, ki teljes három hét óta csak lopva s pillanatnyi szendergéssel volt kénytelen megelégedni. Fél óra mulva belépett

hozzá az ápolónő, s őt a halvány mécs fényénél látható részvéttel szemlélte.

Szegény fiatal ember, susogá magában, mily jól fog neked esni ezen szender, élvezd azt sokáig! Mily halványan néz ki; aludj, aludj csendesen, s hogy meg ne fázz...“

Lassan s vigyázva egy meleg takarót terített reá, s kegyesen keresztet vetett feje fölött, s alig hallható léptekkel elhagyá a szobát, s annak ajtaját behúzta, hogy a netalántáni zajtól megóvja a szendergőt.

Az éj a legmélyebb csendben múlt el. A nap már teljes fényében pompázott, midőn végre Domokos mély halálhoz hasonló alvásából felébredt. Ijedten ugrott fel. Nem tudott hirtelen eszméletéhez jönni, s nem emlékezett a tegnap történtekre. Azután a mellék szobába sietett, azon elhatározással, hogy az ápolónénak szemrehányásokat tesz, a miért fel nem költötte. A mint az ajtót csendesen felnyitá, minden szemrehányás elhalt ajkán. A beteg épen felnyitotta szemeit, s bágyadtan de teljes eszmélettel tekinte körül, s fiatal barátjának sugár alakját meglátva, megindító mosolylyal nyújtá ki utána karját.

„Domokos, gyermekem“, rebegé, „a láz elhagyott s eszméletem visszatért!“

Domokos örömkiáltással rohant az ágyhoz, s megragadá az öreg úr elsoványodott kezét, s azt könyeivel öntözé és csókjaival halmozá el. A kedves beteg mentve vala a sírtól, melybe már hanyatlani látszott; el volt ragadtatva, s az örömnek rég nélkülözött napja ismét sugárzott s világított a csendes szobában.

Valóban vidáman s barátságosan sütött a nap a kis padlásszobába, nemcsak ezen, hanem még több napokon keresztül, melyeken a beteg gyógyulása mindinkább előre haladt, bár igen lassan, de mégis folytonosan, úgy hogy visszaeséstől nem lehetett tartani. Minél inkább jobban lett s erősödött Friedmayer úr, annál többet hallott arról, hogy mit tett érte Domokos. Az orvos beszélte azt el neki, s míg ő Domokos hű gondoskodását, soha el nem fáradó éberségét, s csodálatra méltó kitartását rajzolá, az öreg úrnak szemei könyekkel teltek meg.

„Oh mily gazdagon pótolá vissza a jó s nemes szív azon keveset, a mit érte szeretet és részvétből tettem!“ kiálta fel. — „Nélküle kialudt volna életem világa, s nem láthatnám

többé a napot, s nem a csillagok kedves fényét. Ő küzdött értem a halállal, és szeretete meggyőzé azt. Miért is szeret ő engem? Mit tettem, hogy hű ragaszkodását megérdemeljem? Oh oly keveset, hogy az említésre sem érdemes. De épen ez az Istennek áldása. Az elvetett magot százszorosan termi meg a jó föld. Tégy jót, s bármily csekély legyen az, az Úr százszorosan adandja vissza."

Adja Isten, hogy minden ember úgy gondolkozna és cselekednék, mint ezek itt, mondá magában az orvos, a mint többi betegeit meglátogatandó, a meredek padlászlépcsőn lehágott. — Úgy a föld menny volna reánk nézve, s boldogan élnénk, mint ősatyáink a paradicsomban. De fájdalom, a háládatosság és jótékonyság naponként inkább helyet adnak e földön az önzésnek, hol mindenki csak saját hasznát keresi, a nélkül hogy meggondolná, mikép ez által felebarátjának árt. Mindezek mellett igen sajnálom azon szegény fiatal embert. Minden ismeretei s jeles tulajdonságai mellet is mi lesz utoljára belőle? Adandó alkalommal beszélni fogok e felől az öreg Fridmayerrel. Valamit kell tennünk érte. Inas a nyomdában, s e mellett oly tudós, hogy némely tanár tanulhatna tőle.

Ennek másképen kell lenni, meglátom mit tehetek érte!

Míg a jó orvos gondolatjaiban Domokossal foglalkozott, s az öreg Friedmayer egész atyai szeretét a fiúnak szentelte, ez bú és gondtól lenyomvá érezé magát. Kedves atyai barátja gyógyulása fölött ugyan valódi igaz örömet érzett, de ez nem feledteté vele helyzete fájdalmas voltát, mely a pénz hiányában állott, melyen Domokos semmikép sem segíthete. A betegség már mindent, mit Domokos kereshete, elnyelt, s a naponként inkább-inkább gyógyuló betegnek az orvos egészséges teljes helyreállására, jó borokat s erős tápláló ételeket rendelt. S ezeket természetesen nekie kellett előteremtenie. De miképen? Szegénynek már alig volt pár krajczárja, s ezzel mit sem kezdhetett, pedig minden napra meg kellett lenni a szükséges élelemnek.

Honnan vegye azt?

Domokos Kümmerlein úrra gondolt, s ez szerencsétlenségére hosszas időre elútazott. Az orvoshoz nem mert fordulni, miután ennek már eddig is igen sokkal adósok voltak, s a szegény fiú borzadással gondolt a számlára, mit egyszer csakugyan ki kellett fizetni. Mehlhuber úrnak

nem igen vala feleslege, s több barátja nem volt a szegény Domokosnak, s így nem lelve menekülést, igen le volt verve, a midőn hirtelen valami jutott eszébe, mi minden nehéz gondjainak véget vetett.

„Így jó lesz, ezért tudok felelni“, kiáltá, s elhagyá a padlásszobát azon ürügy alatt, hogy valami igen sürgetős dolgot kell elvégeznie.

HATODIK FEJEZET.

Egy régi ismerős.

A mint Domokos az öreg Friedmayer nagy csodálkozására elhagyá ennek lakását, gyorsan saját szállására sietett, Kümmerlein úr házába, felnyitá ládáját, s kikeresé az országúton egykor talált tárczát, s azt kezébe megméregetvén, sokáig gondolkozva szemlélte.

„Ennek meg kell történni“, mondá, „magam kedveért soha egy krajczárhoz sem nyultam

volna, de barátomért, jóltevő atyámért!... itt eloszlik minden habozás. Azon kivül azt, mit az összegből elveszek, szorgalom és takarékosság által ismét visszatehetem, s nem is nyugszom addig, míg ez nem történik. Igen, úgy lesz! S ha holnap a tárcza tulajdonosával találkozom, bátran s pirulás nélkül lépek elébe, s megvallom, hogy mi czélra fordítottam tulajdona egy részét."

Az atyai barátja teljes meggyógyulásához megkivántató eszközök megszerzésének szükségessége előtt, minden eddigi habozása megszűnt. Elhatározottan vevé magához a tárczát, és elhagyá szobácskáját, aztán Friedmayer úrhoz visszaindúlt. Útközben egy üveg jó ó-bort, s néhány csésze tápláló és erősítő ételeket vett. A mint ezek árát kifizeté, keze reszketett, mert a pénz mit kiadott, nem sajátja volt. De meg kellett történni. Legyőzé tehát bátortalanságát, mely őt az idegen tulajdon első érintésénél elfogá, s lelkiismeretét azon gondolattal csendesíté le: Csak kölcsönzöd, de majd vissza fogod adni.

Ilyeténkép vigaszt merítve a jövendőből, elhagyá a pinczét, és a lehető legnagyobb gyorsasággal folytatá útját. De alig haladt még száz lépésnyire, midőn hirtelen megijedt s halál

sáppadt lőn. Tekintetét merev kifejezéssel egy férfinak arczára irányzá, ki lassú léptekkel s lecsüggesztett fővel vele szemközt jött. A férfinak arcza halvány volt, szemei kialudva látszottak lenni, haja ősz s teste előrehajlott. Mégis tüstént megismeré Domokos: Azon férfiú volt, ki a tárczát elvesztette.

Mily összetalálkozás! Épen most azon órában, sőt csaknem azon perczben, midőn Domokos először nyúlt a lelt öszveghez. Megállott; szemei elsötétültek, feje szédülni kezdett, lábai reszkettek, s egy szegletkőben meg kellett fogódznia, hogy el ne essen.

Mit fogsz most tenni? kérdé magától dobogó szívvel. A tárczát visszaadni, s az igazságot megvallván, az idegen férfi nagylelkűségében reményleni. Vagy hallgatni és semmit el nem árulni, elbocsátván magad előtt a tulajdonost, nem gondolni többé vele? Domokos elhatározása ingott, mint könnyű s kormány nélküli sajka a viharos tengeren.

De vajjon valóban az igazi ember volt-é ez? Mennyire elváltozva nézett ki ahoz képest, a midőn őt Domokos először az egészség-teljes erejében látá. Talán más idegen ember volt ez, ki hasonlított amahoz. Domokos tehát még egy-

szer élesen szemügyre vette, s tovább már nem kétkedhetett. Lelkiismerete hangosan mondá: „Ő az, az idő s betegség által ugyan elváltoztatva, de minden esetre ugyanaz, kinek a szekeret felemelni segítél. Tévesztés itten tökéletes lehetetlen.“

A férfi nádpálczájára támaszkodva lassan közelebb jött. Futólag végig nézett Domokos reszkető alakján, s majd egykedvűen elfordúlt. Bár mennyire remegett szíve ezen férfi látásán, az őt azonban nem ismerte fel, hanem tovább ment a nélkül, hogy őt a legkisebb figyelemre méltatta volna.

Hanem most itt volt az ideje, hogy Domokos határozzon. Ha még nehány pillanatig késik, az idegen férfi elvész szemei elől az embertömegben, mely a főváros útczáin tolongott, s talán soha nem látja őt többé. Domokos összeszedé magát s utána indúlt azon feltétellel, hogy nem veszíti el szem elől.

Mit tegyen most?

Tízszer is akart már a férfihoz sietni, hogy előtte felfedezi magát, és általadja a talált jószágot; de ugyan annyiszor feltűnt előtte Friedmayer úr halvány arcza, s ez visszatartá őt. —

Atyai barátjának enyhítésre, s erősítésre volt szüksége, s ha a pénzt kiadja kezei közül, honnan fogná ezeket megszerzeni. A férfinak talán, ki köhögve s nehéz lélekzet vétellel előtte lépdelt, szüksége sem volt a pénzre; ruházatjáról lehetett látni, hogy ha nem felette gazdag, de jó módú, s élete már csak egy vékony fonalon látszott függeni. Ha meghalna, ki kérdezősködne a pénz után. És ha életben marad is, és még hosszú ideig él, az sem változtat a dolgon. Domokos meg volt győződve a felől, hogy az idegen nem ismerte fel, s így büntetlenül tovább mehetett volna.

Tehette volna azt, de nem tette. Egy nagy szállodának ajtajánál megállott az idegen, mélyen lélekzett, s botjára támaszkodva, kinyúgodta magát, aztán belépett a házba. A pinczér sietve jött őt a felmenetelben gyámolítani. A beteges ember ennek karjába fogódzva, a felső emeletbe vezető lépcsőhöz közeledett. A lépcső kanyarulásánál eltűnt Domokos szemei elől; — de most gyorsan elhatározta magát, s az idegen után felsietett, s míg ennek a pinczér ajtót nyitott, hozzá fordúlt, s félig elfojtott hangon egy kis kihallgatásért esdett. A lelkiismeret hangja győzött. Domokos inkább akart mindent

tűrni és szenvedni, minthogy lelkiismerete azt mondja hogy: „igaztalanúl cselekedtél.“

Fáradtan emelé fel az idegen fejét s csodálkozva tekintett Domokosra. „Mit akar tőlem? Kicsoda ön?“

„Meg fogja tudni, uram! ha szíveskedik pár perczig kihallgatni“, felelé Domokos, „igen kérem önt.“

Domokos mivelt beszédmodora, mely szegényes öltözetével ellentétben állott, az idegent az ifjú kérése teljesítésére határozá.

„Úgy lépjen be, s várjon kissé, míg kényelembe helyezem magam, mert fáradt vagyok, s nyugalomra van szükségem. Üljön le oda.“

Egy székre mutatott, a pompásan bútorozott szobának szegletében, s a nélkül, hogy tovább Domokosra, vagy a pinczérre, ki eltávozott, gondolt volna, kiáltá: „János!“

„A szomszéd ajtó felnyílt, s egy öreg libériás szolga lépett be lassú, alig hallható lépésekkel. Gazdájától a botot, kalapot és felsőruhákat elvette, s egy gazdagon himzett hálóköntöst adott reá, azután egy támlás-széket tolt az ablak mellé, és segített neki leülni. — Majd egy kis asztalkát hozott elő, s aranyszínű bort töltött urának, mit az cseppenként szörpölt fel.

Ez alatt több percz folyt le. S Domokos körülnézhette magát. — A szobában minden nagy gazdagságra mutatott. A szekrényen egy félig nyitott doboz tele volt fénylő aranyokkal, s mellette egy kis ládácskában drága ékszerek csillogtak. A két szoba bútorzata, melyeket Domokos láthatott, a legfelségesebb volt. A bútorok a legdrágább fából voltak, s a szoba talaján puha finom szőnyeg terült el; az ablakokon nehéz selyem függönyök mérséklék a napsugarai erejét, a falakon olajfestmények, s nagy széles aranykeretbe foglalt tükrök függöttek. Ha ezzel Domokos szegény öreg barátjának, Friedmayernek padlásszobácskáját összehasonlította: mily különbséget talált! Itt mindenütt pompa, fény és a legdrágább anyagok pazarlása; ott alig a legszükségesebb nyomorúságos alakban. És mind ezen gazdagság és kincs tulajdonosának kellett még azon kis pénzöszveget kézbesíteni, mely az ő öreg barátjának végetlen jótétemény lett volna, míg itt talán alig becsülendik azt valamire. — Milyen értéke is lehetett ötszáz tallérnak egy oly emberre nézve, a ki legalább a látszat után ítélve, a gazdagság nagy bőségében élt. Domokos nem tudott egy sohajt visszanyomni, midőn így elmélkedett, és keserű fáj-

dalomérzet fogta el szivét. — E közben, akár gazdag, akár szegény volt a férfi, meg kellett pénzét kapnia, hogy Domokos lelkiismerete megszabaduljon a tehertől. Jó lelkiismerete neki mindenek előtt való volt, és ő tudta, hogy Friedmayer úr is helyeslendi eljárását, ha azt vele közleni fogja.

A nehéz sohaj által, mely kebléből kiszabadúlt, ismét magára vonta az idegen úr figyelmét.

„Ah! emlékszem már", mormolá magában, a mint utolsó csepp borát kiszörpölte. — „János!"

A szolga tisztelet-teljesen figyelt.

„János! egy fiatal ember van itt", folytatá az idegen úr. „Kérdezd meg mit akar. Bizonyosan valami koldulás. Hallgasd ki, adj neki valamit, aztán küld el, nem akarok zavartatni!"

Domokos érezé, a mint a vér arczába tólult. Ezen embernek véleménye, hogy ő, mint koldús tolakodott be, elkeseríté őt. De az ember szemlátomást igen beteg volt, talán gyakran csalódott és csalattatott meg az életbe, s azért ily roszkedvű és bizalmatlan. Ezen kivül Domokos tiszta szándékának öntudatával birt, s azt hivé, hogy pár szóval kitisztázhatja magát a csúfos gyanú alól.

Az öreg szolga hozzá ment. „Hallotta ön

uram", mondá lassan és udvariasan, „ha ön Vanspitten úr jótékonyságát akarja igénybe venni, szóljon nyiltan. Az én nemes uram, habár oly zordon külsejű is, egy szerencsétlent sem bocsát vigasz nélkül küszöbétől..."

Domokos újból elpirúlt, de ezen alkalommal nem bosszúság miatt. A szolgának szelíd barátságos, s valóban jóakaró hangja nem adott okot erre.

„Nem uram!" felelé, felkelvén székéről, „én habár szegény vagyok is, nem koldulok, sőt inkább valamit akarok Vanspitten úrnak kézbesíteni."

„Adja által ön, én majd kézbesíteni fogom neki..."

„Bocsánatot kérek, de magam akarom általadni", mondá Domokos szerény szilárdsággal.

A cseléd csóválta fejét s vonakodott. — „Vanspitten úrnak kis különczségei vannak, nem szereti, ha hozzá idegenek akarnak közeledni, ha tehát ön bízik bennem, úgy talán jobb volna..."

„De ugyan mit akar?" kérdé Vanspitten úr bosszús hangon az ablakból. „Adj neki valamit János, s távolítsd el, nyugalomban akarok lenni."

„Nyugton lehet ön uram tüstént!" mondá

Domokos, kinek a vér ismét sebesebben löktetett ereiben, s határozott léptekkel az ablakhoz ment, míg Vanspitten úrral szemköztállott. — „Nyugalma legyen önnek, mert én nem akarom terhelni, hanem előbb engedje meg, hogy visszaadjam azt, mit évekkel ezelőtt elveszített. Nézze meg ön ezen tárczát, ez az öné. Az országúton találtam, hol önnek kocsiját feligazítni segítém. Ötszáz tallér volt abban, s én azt e mai napig megőrizém, mivel arra számoltam, hogy önt valahol megtalálom. De most két tallér hijja van, s bocsánatot kérek, hogy azt elvettem, mivel egy beteg barátomnak, ki nehéz betegségéből most gyógyul fel, enyhítő s erősítő eledeleket vegyek. Itt vannak; ezen üveg bor és ezen csészék. Vegye át ön mind, s ha pár napig vár, a két tallért is visszahozom. Engedjen meg ön, hogy a pénzből vettem. Bizonyosan nem teszem azt, ha öreg barátomnak oly nagy szüksége nem lett volna az enyhítőkre. Azért is kérem önt, hogy e végett ne tartson engem tolvajnak.“

Könyekkel szemében mondá Domokos az utóbbi szavakat. Vanspitten úr nyugodtan kihallgatá, s aztán úgy elbámúlt rajta, mint valami lélekjelenésen.

„János!“ mondá végre, „János! hallottad?“

„Igen uram“, felelé a cseléd. „Egy becsületes fiatal ember.“

„Ez csoda, János, csoda“, folytatá Vanspitten úr majd Domokosra, majd a tárczára, majd a borra és csészékre tekintve, miket Domokos az asztalra helyezett. „A tárcza ugyanaz, ismét megismerem, olvasd meg a pénzt János!“

A cseléd engedelmeskedett, s a pénzt megszámlálván, a Domokos által mondott öszveget valóban megtalálta. „Minden rendben van!“ mondá.

„Ez csoda, János, csoda!“ ismétlé Vanspitten úr. „Nagyon jól van.“

Sötét mogorva szemei, a bámulat s egyszersmind jóindulat kifejezésével nyugodtak Domokos nyilt vonásain, minha a fiatal embernek valami barátságosat akart volna mondani, de egyszerre hirtelen kialudt szeméből a jóság sugara, s ismét oly sötéten tekintett maga elébe, mint előbb.

„Oh értem, értem már!“ mormogá, s bosszúsan elfordúlt Domokostól. „Az emberek azért becsületesek, hogy meglepjenek. Oh a becsületesség is kenyér után jár, s meg akar jutalmazva lenni; mily ostoba vagyok, hogy egy perczig is

hittem önzetlenségben. Hé, fiatal ember! menynyit kíván becsületességéért?“

Domokos úgy állott ott, mintha a felhőkből esett volna le. Vanspitten úr gyanúja őt a legmélyebben bántotta. Öntudata azt mondá, hogy becsületesen cselekedett, s köszönetül még a legkeserűbb megbántást kellett tűrnie. Ez már igen sok volt!

„Vanspitten úr!“ mondá, visszatartván a könyeket, melyeket megsértetésének érzete sajtolt ki szemeiből, „semmit sem vártam öntől, sem nem kívántam vagy kértem, mint bocsánatát azért, hogy én a szükségtől, s egyetlen atyai barátom miatti aggódástól kényszerítve, ön pénzéből elvettem. Itt van azon kis összegnek értéke, mit is önnek ezennel általadok. Ha én azért, hogy a kisértésnek, miszerint kedves atyai barátomon segítsek, ellenállani nem tudtam, ha ezért szemrehányásokat tesz, azt megalázottan tűrnöm kell, de hogy ön rosz indokokat fog reám, melyekre szívem soha nem gondolt, az igaztalan öntől, s ezt bocsássa meg az Isten önnek. Most elmegyek, azonban még egyszer fog ön látni, a midőn a két tallért, melylyel önnek tartozom, visszahozom. Addig is éljen boldogúl!“

S a nélkül, hogy a szolgára és Vanspitten úrra csak egy pillantást is vetett volna, megfordúlt, s kisietett az ajtón. Hangos kiáltás dördúlt utána, de ő azt nem hallotta, nem akata hallani. Igen mélyen sértve érezé magát. Halvány, könyektől nedves arczczal sietett le a lépcsőn s ki az udvarból, hogy fájdalmát s méltó haragját öreg barátja keblébe kiönthesse.

„Az Istenért Domokos, mi történt veled?“ kiáltá egy hatalmas hang, a mint Domokos a házból kirohanva, egy erős férfival összeütődött, ki őt karjaiban felfogá. „Te sírsz és egészen magadon kivűl vagy! Mi bajod?“

„Ah, Melhlhuber úr! ön az?“ felelé Domokos, s erősen belekapaszkodott barátja karjába. „Oh! czudarúl bántak velem jóakaratomért, ezt nem érdemlettem meg.“

„De hogyan? beszéld el csak fiam!“ sürgeté Mehlhuber. „Ha valaki megbántott, csak mond nekem, itt vagyok én, s velem gyűl meg a baja. Csak ki vele, mi történt veled?“

Domokos erőt vett magán, s kimerítőleg elbeszélte mind azt, mi vele történt, hogy Friedmayer úrnak táplálékot akart venni, majd Vanspitten úrrali találkozását, s a szép bánásmódot, melyben a tárcza visszaadása után részesült.

„Várj fiam, megtanítom azon goromba embert“, kiálta Mehlhuber haragosan, s összeszorított ökéllel. „Szerencsémre van pénz nálam, s ha kívánod felmegyek, megadom neki a két tallért, s visszakérem a bort és étkeket, s aztán köszönteni fogom nevedben, úgy hogy nem dicsekszik vele. Akarod hogy tegyem?“

„Ön engem igen szerencséssé tesz, Mehlhuber atyus!“ felelé Domokos gyorsan. „Igy Friedmayer úr megkapja a mire szüksége van, s Vanspitten úrnak sem leszek adósa. Megtérítem a pénzt, Mehlhuber atyus! mihelyt tehetem, elhiheti ön.“

„Ostobaság“, mondá a becsületes fuvaros, „mintha jó barátaim számára nem volna egy pár tallér feleslegem. Azért pedig, hogy szükségteket nem említéd előttem, még lesz velem dolgod. Hanem most várj pár pillanatig, én gyorsan végzendek Vanspitten urammal, s aztán együtt megyünk Friedmayer úrhoz. A nélkül is el akartam ma hozzá menni.“

Nehéz léptekkel ment be Mehlhuber úr a szállodába, s a lépcsőn felhaladván, a Domokos által megjegyzett ajtón kopogtatott, s „szabad“ra sem várván, belépett, s egyenesen Vanspitten úrhoz ment, ki még mindég az ablaknál a tám-

lás-székben ült, s nagy szemeket vetett a látogatóra. János, a cseléd mögötte állott, s nem kevésbé bámúlt mint ura.

„Héj, Vanspitten úr!“ kiáltá Mehlhuber úr az ő durva modorában. „Itt van a két tallér, mi a tárczából hiányzik. Domokos barátom küldi ezt tőlem önnek, s így nem tartoznak egymásnak. A helyett adassa ide a bort és az ételescsészét, miket tüstént elviszek magammal. Különben ha még valamikor olyan derék becsületes emberrel lesz dolga, ne fizessen neki jótett helyett gorombasággal. Isten áldja meg!“

Ezzel jobbra kanyarodva, az ajtó felé indúlt. De mielőtt azt elérte volna, valaki elébesuhant, s az ajtót bezárván, kihúzá a kulcsot, s a támlás-székről egy hangos „megálljon“ hallatszott.

„Mit jelentsen ez?“ kérdé Mehlhuber, szikrázó tekintetet vetve az öreg szolgára, ki előtte bezárta az ajtót. „Erőszakkal akarnak visszatartani? Emberek vigyázzatok! mert az öreg Mehlhuber nem hágy magával tréfálni, s még ép kezekkel bír.“

„Nem oly tüzesen jó ember, nem oly tüzesen“, mondá János csillapító hangon, a legbarátságosabb arczkifejezéssel. „Vanspitten úr pár

szót akar szólani önnel, s nem bánja meg, ha meghallgatja. Ön fiatal barátja forog kérdésben, ki oly gyorsan kisikamlott kezeink közül."

„Természetes, hogy nem maradhatott, miután oly roszúl bántak vele, és jóakaratját sértésekkel jutalmazák", felelé Mehlhuber durván.

„Félreértés, valóságos félreértés!" mondá János szeliden. „Mi önnek e részben felvilágosításokat fogunk adni, kedves úr!"

„Nincs szükségünk felvilágosításra. Mi megtettük kötelességeinket, s azzal vége. Nyissa fel ön az ajtót! vagy..."

Egy reszkető kéz érinté Mehlhuber vállát. Vanspitten úr székéről felkelt, s lassan közeledett, hogy Mehlhuber ellenállását legyőzze.

„Én beteg vagyok, és szolgám öreg ember, így láthatja ön, hogy tőlünk nincs mit félnie", mondá lassú szívreható hangon. „Maradjon, beszélnem kell önnel, hogy barátja felől valami közelebbi felvilágosítást halljak. Kérem önt, maradjon!"

A betegnek gyenge hangja engedékenységre birá Mehlhubert. „No jó! hát maradok", mondá szelidebben. „De semmi sértegetés többé Domokos iránt. Azt nem érdemlette meg a derék fiú."

„Tudom, hogy igaztalanúl cselekedtem, s kész vagyok tőle bocsánatot kérni“, mondá Vanspitten úr.

„Ah! az egészen más, kedves úr!“ kiáltá Mehlhuber, „most teljesen elégedett vagyok. De miért is nem mondta ezt mindjárt? Megkímélhettük volna egymást a baj és bosszúságtól. Felhívjam a fiút? ott lent vár reám.“

„Még nem; először önt kell kihallgatnom. Ismeri ön pontosan fiatal barátját?“

„Ha valjon ismerem-é? persze hogy ismerem, s tudom, hogy szíve a legderekabb, legjobb s legháládatosabb a világon. Olyan a szíve mint az arany, azt mondhatom önnek.“

„Nagyon szép! örvendek hogy ezt hallhatom“, felelé Vanspitten úr, „küldje haza barátját, s aztán térjen vissza hozzám, hogy velem ezen fiú felől bővebben beszélgessen. Lesz ön szíves megtenni?“

„Oh örömest, ha önnek tetszésére van“, felelé a becsületes fuvaros. „A jó szó jó helyre szokott találni, tehát leviszem Domokosnak a bort és csészéket, s aztán visszajövök.“

Igy történt. Domokos hazasietett, Mehlhuber úr pedig visszament Vanspitten úrhoz. Ez a legpontosabban kikérdezett mindent, a mi

Domokosra vonatkozott, s mindaddig nem nyugodott, míg annak viszonyait a legkisebb részletekig nem ismerte. Igen mély benyomást tett reá az, hogy Domokos barátjai tanácsának — miszerint a pénzt saját hasznára fordítsa — oly erősen ellenállt, s inkább szegénységben élt, mint hogy öntudata ellen cselekedett volna. Később azon kívánságát fejezte ki, hogy szeretne az öreg Friedmayerrel megismerkedni, s Mehlhuber késznek nyilatkozott őt oda tüstént elvezetni.

„Úgy mindjárt menjünk", mondá Vanspitten úr. „Sietek Domokostól bocsánatot kérni, s atyai barátjával is vannak némi közlendőim. — János! kocsimat!"

Öt percz mulva egy pompás kocsi hajtott elő, melybe Vanspitten úr, Mehlhuber és János behágtak, s aztán gyorsan ügetve haladtak azon kis félreeső útczába, melyben Friedmayer úr lakott. Nagy fáradsággal mászott fel Vanspitten úr a padlásszobába, miközben kiséröi őt derekasan gyámolíták; végre a beteg tudósnak ágya előtt állott, kinek kezet nyújtott, s Domokost barátságosan köszönté.

„Bocsánat kedves fiatal ember!" mondá, „én valóban bocsánatért esdek ön előtt, s egyszersmind fogadja legbelsőbb köszönetemet a

tárcza visszaadásaért. Nem azért, mintha az abban levő öszvegre szükségem lett volna, hanem azért, mert visszanyertem bizalmamat az emberek iránt, mit igen régen elvesztettem. Még egyszer köszönetet mondok önnek, s most kérem mondja meg, mit tehetek önért?"

„Oh semmit, én igen elégedett vagyok, hogy többé oly igaztalan gyanúval nem terhel", felelé Domokos nyilt s bizalmas modorában. „Nekem nincs semmire szükségem, s ha Friedmayer úr egészsége egészen helyre áll, akkor ismét minden a legjobb rendben lesz."

„Már látom, hogy más felé kell az útat ön bizodalmához felkeresni", felelé Vanspitten úr mosolyogva. — „Nem lesz-e önnek terhére Friedmayer úr, velem egy órácskát beszélgetni?"

„Oh nem!" felelé az öreg úr, s késznek nyilatkozott a négy szem közti beszélgetésre. A többiek Jánoson kivül kimentek a szobából, ki urának egy intésére visszamaradt. A beszélgetés több mint egy óráig tartott. A mint Domokos és Mehlhuber végre beléphettek, az öreg Friedmayert öröm-teljes megindulásban, s könytelt szemekkel találák, s ő karjait kitárá Domokos felé.

„Az úr vagyon teveled fiam! mint minden

derék és becsületes emberrel", mondá. „Vanspitten úr a legjobb akarattal van irántad, s jóságát reám is kiterjeszti."

„Csendesen, csendesen barátom!" szakítá őt félbe Vanspitten úr, „tőlem csupa önzés, hogy önt magamhoz veszem, s lakásomat önnel megosztom. Igen, kedves Domokos, én és önnek atyai barátja abban egyeztünk meg, hogy többé nem válunk meg egymástól, s remélem, hogy ön is határozatunk mellé áll!"

Domokos elcsudálkozva tekintett Friedmayer úrra.

„Úgy van, úgy", bizonyítá ez, „s ha szeretsz, nem fogsz semmi ellenvetéseket tenni. A közelebbi napok egyikén, mihelyt egészségem megengedi, itt a város közelében egy szép mezei jószágra, mely Vanspitten úrnak birtoka, fogunk költözni."

„De ha Vanspitten úr ajánlatát elfogadjuk, nem fogja-é ismét azt gondolni, hogy haszonlesés vezet bennünket."

„Nem, Domokos! máskép tanultam ön felől gondolkozni", szakítá félbe őt Vanspitten úr bensőséggel. „Ismétlem önnek, hogy igen kedves szolgálatot fog nekem tenni, ha hozzám költözik, s remélem hogy engem is részeltetend azon

gyermeki szeretet egy kis részében, melyet eddig csak öreg barátjának szentelt. Tanulja ön kevés szavakban ismerni sorsomat. Pénz és vagyonban gazdagon, szegény vagyok a szív kincseiben. Volt egy drága nőm és egy jó fiam, s az Isten magához vette őket. Egyedül állván a világban, megkisértettem igazán szerető szívre szert tenni, de nem sikerült. Meghazudtak, megcsaltak, megloptak, de senki sem szeretett. Ez elfordította a világtól szívemet, s éveken keresztül magamba zárkóztam, nem hittem többé sem becsületességben, sem hűség és önzetlenségben, nem a szívnek benső tisztaságában; s ily állapotban talált ön engem, s találám én önt, s azt vettem észre, hogy itéletem az emberek fölött igen kemény volt. Én tisztelet és becsüléssel vagyok eltelve ön iránt, Domokos, s ön kisértse meg, ha valjon engem nem szerethetne-é egy kissé. E sivár szivemnek igen nagy vigasztalására volna."

„Oh Istenem", felelt Domokos megindúlva, „ha ön szerencsétlen, s én felderítésére bármi csekélységet nyújthatok, úgy csak parancsoljon velem. Én örömest teendek mindent, hogy önnek öröme legyen az életbe, a mi csak csekély erőmből kitelik; s miért is ne szeretném önt, midőn

ön oly jó az én kedves atyai barátom iránt, s irányomban is.“

Ezzel kezet nyújtott Vanspitten úrnak, ki az odanyújtott kezet a legnagyobb gyöngédséggel szorítá meg.

„Igy el van határozva“, mondá, „hogy mihelyt Friedmayer úr egészséges lesz, együtt útazunk. Addig is megengedik önök, hogy becses körökben naponként pár órát töltsek.“

Ezt örömmel megengedék, s ezen naptól fogva Vanspitten úr naponként meglátogatta a padlásszobát, melyben új barátai laktak, s bizalmas beszélgetéssel töltötték el együttlétök óráit. Napról-napra kölcsönösen jobban szerették és becsülték egymást, s Domokos csakhamar ugyanazon szívesség és bizalmassággal viseltetett Vanspitten úr irányában, mint öreg barátja iránt. Senki sem örült ezen jobban, mint Vanspitten úr, ki kevés napok alatt egész lényében elváltozott. Az öreg János is. Vanspitten úr hű szolgája titokban gyakran megszorongatá Domokos kezét, s igen barátságos dolgokat beszélt neki.

„Ön valódi Isten áldása urunkra nézve“, ismétlé gyakran, midőn egyedül voltak. „Ő most egészen feléledt, ismét tréfálkozik és ne-

vet, míg az utóbbi években embergyűlöletétől lenyomva, senkire sem mosolygott, még reám sem, ki gyermeksége óta körűlte vagyok. Most egészen megifjodik, s ezt egyedűl önnek köszönheti, mert ön békélteté ki az emberiséggel.“

Domokos igen örűlt ezen, s Vanspitten úr irányábani láthatólag növekedő jóindulatát, hő szivének valódi ragaszkodásával viszonzá.

Igy mult el nyolcz nap, a midőn az orvos végre engedélyt adott Friedmayer úrnak a Vanspitten úr jószágárai útazásra. Vanspitten úr igen kényelmes kocsiról gondoskodott, s két órai kocsizás után elérték végre az elragadó fekvésű várat, mely felséges kerttel és sétánnyal volt környezve. Itt már minden készen állott, az ohajtva várt vendégek elfogadására. Pompás, igen gazdagon és kényelmesen bútorozott szobákba vezettettek, melyeknek ablakaiból igen szép kilátás nyilt a távolba, s minden oly felséges volt, hogy Domokos gondolkodóba esett, ha vajjon új barátjának pazarló jóságát és szivességét elfogadja-é. Vanspitten úr csakhamar szivélyes rábeszélés által eloszlatta habozását, s kevés idő mulva annak szeretet-teljes gyöngédsége következtében oly otthonosnak érezé

magát új körülményeiben, mintha gyermeksége óta ezekben forgott volna.

Egészen új élet kezdődött Domokosra nézve. Eddig mindég szegénységgel és szűkölködéssel kellett küzdenie, s most minden szolgálatjára állott, a mit a mindenben bővelkedő gazdagság nyújthat, s Vanspitten úr nem nyugodott, míg Domokos gazdagságát, mint sajátját használatba nem vette. De ez semmit sem változtatott Domokos jellemén s igyekezetén. Mint azelőtt, úgy most is szorgalmasan munkálkodott öreg tanítójával Friedmayerrel, lelkének alapos kimívelésén, s az egyedüli különbség csak abban állott, hogy most a komoly munka után kellemesebb szórakozás várt reá, mint nyomdász inas korában. Vanspitten úr mindenről gondoskodott. Együtt lovagoltak s kocsiztak ki, vagy csónakáztak a kert közepét elfoglaló nagy tavon; majd vadászni mentek, s Vanspitten úr igen örült, midőn ezen életmód következtében Domokost testileg és lelkileg a legszebben felvirágzani látta. Ő maga is életunottsága s betegsége által már előbb annyira leverve, valóban mint János mondá, megifjodott a fiatal emberrel, kit fiaként szeretett, és százszor áldotta meg azon órát, mely őt a kedves fiúval érintkezésbe hozá.

Fájdalom, hogy ezen szíves szép viszony nem tarthatott sokáig. Vanspitten úrnak látszólag visszatérő frissesége, élete lángjának utolsó fellobogása volt, és egy hirtelen kitörő betegség ágyába sújtá őt. Az öreg Friedmayer és Domokos egy perczre sem távoztak ágya mellől, s a leggyöngédebben ápolák. Az orvos ugyan reményt adott a felgyógyuláshoz, s Domokos hitt is abban, Vanspitten úr azonban csendesen csóválta fejét a reménytadó nyilatkozatokra.

„Nekem végem van, Domokos! kedves fiam“, mondá egykor késő estve. „Érzem, hogy napjaim meg vannak számlálva; de nyugodtan teszem le sorsomat Isten kezébe, miután ő kegyelmes volt életem végső napjait a te gyöngéd szereteted által kellemessé tenni. Isten és emberekkel kibékülten veszek búcsút ez élettől, s háládatos szívvel hagyom hátra legbensőbb áldáskivánásimat, mint szerető atya egyetlen gyermekére.“

Domokos megkisérté megvigasztalni a beteget, s reménységet igyekezett önteni keblébe; de Vanspitten úr hitetlen mosolylyal válaszolt gyöngéd szavaira. Kevés napok mulva elszunnyadt Domokos karjaiban, hogy ne ébredjen fel ezen világra többé. Kimulása igen szelíd volt; utolsó mosolya, tekintete s utolsó gyönge kéz-

szorítása Domokosé volt, s ennek úgy tetszett, hogy benne legjobb barátját, atyját veszti el.

Hogy Vanspitten úr Domokost valóban fiaként szerette, még jobban kitűnt az végrendelete felnyitásakor, mely a Domokos által kézbesített tárczában találtatott meg. Ezen végrendelet erejénél fogva Domokos Vanspitten úr összes vagyona általános örökösévé neveztetett, azon meghagyással, hogy az öreg hű szolgáról Jánosról, élte utolsó napjáig gondoskodjon, egyszóval, hogy az jelenlegi állását mindvégig megtartsa. Domokos könyeivel áztatá a fontos okmányt, mely őt dúsgazdag emberré tette. A megboldogúltnak szeretete sokkal inkább boldoggá tette őt, mint az öröklött nagy vagyon, melynek értékét még alig tudá becsülni. Friedmayer úr pedig átölelvén őt, mondá:

„Lásd, itt van becsületes szívednek gyümölcse! ki mint vet úgy arat; s te becsületességet vetettél, s az úr megáldá aratásodat.“

HETEDIK FEJEZET.

A mit jobb kezed tesz, ne tudja azt a bal.

Három, Domokosra nézve, gazdag élvezetekkel teljes év múlt el az utóbb elbeszélt események óta. Öreg barátjának, Friedmayernek kiséretében messze útazásokat tett Olasz, Görög, Angol és Francziaországban, s most hosszú távollét után Amerika és India partjairól tért vissza, hogy hazájában a messze földön gyűjtött művészeti és természeti kincseket rendezze, s azokban gyönyörködjék. Friedmayer úr, ki hetven éve daczára még folyvást a legjobb erőnek és egészségnek örvendett, hűségesen segített ezekben neki, s nehány heti szorgalmas működésök után minden el volt helyezve ládákba, szekrényekbe, s üveges fiókokba. — Domokos ezután épen öreg barátait, Kümmerlein urat és Mehlhuber atyust akarta a városban meglátogatni, a midőn ez utóbbi egészen váratlanúl

saját személyében megjelent a várba, Domokosnak kimondhatatlan örömére. Ő is igen örült oly hosszú távollét után a viszontlátásnak, s megelégedését fejezte ki Domokos kinézése felett, kit az elmúlt évek derék férfivá alakítottak át, míg bensőleg kedélye ugyanazon gyermekies szelíd maradt, mint előbb volt. Az öreg Jánosnak is erősen megrázta kezét, s egész estig a legvidámabb volt, s mindnyájan elbeszélék egy pohár bor mellett azt, mit az elmúlt idő alatt tettek és tapasztaltak. A mint az elbeszélés sora Mehlhuber atyusra jött, gondolkozva megrázta fejét, s egyszerre elkomorodott.

„Csak talán nem fogsz bennünket valami rosz felől tudósítani, öreg barátom?“ kérdé Domokos. „Remélem, veled semmi olyas nem történt, min barátaid jóakarattal vagy más módon nem segíthetnének.“

„Nem, kedves fiam! velem semmi rosz nem történt, de egy más valakivel, a kit épen nem féltettem.“

„De hát kivel? valamelyik barátunkkal? talán csak nem Kümmerlein úrral?“

„Oh ezzel sem, hanem Brandenstein báróval, ki téged, mint szegény fiút, oltalma alá akart venni.“

„De ugyan az Istenért, mi történt vele?“ kiáltá Domokos megindulva. „Oh én sohasem feledtem el irántam mutatott jószivűségét! S leánya Emma, oly jó volt irányomban, mint egy angyal. De hát mi bajok történt, beszélj el mindent gyorsan, Mehlhuber atyus!“

„Az ugyan mindjárt meg lesz. Azt tudod, hogy teher-szekeremmel gyakran jövök a báró birtoka közelébe, így történt ez nyolcz nap előtt is, a midőn szekeremet megigazítandó, a falu vendéglőjében megszállottam. Mint rendesen, ekkor is tudakozódtam a báró mint léte felől, s oly dolgokat kellett hallanom, melyek engem valóban megszomorítottak. A fogadós, egy igen becsületes ember, azt beszélte el, hogy a báró jószága a legközelebbi napokon törvényszékileg el fog árvereztetni, egy szomszéd városbeli gazdag uzsorás követelése törlesztésére, melyet a báró sem ki nem elégíthet, sem hitelesen mint hamisat vissza nem utasíthatta. A fogadós úgy vélte, hogy ez nem a legvilágosabb és tisztább követelés. Azon gyanúját fejezi ki, hogy itt valami gonoszság és gazságnak kellett történni, sőt még némely személyekre is utalt, kik amaz uzsorással egy követ fújtak.“

„S kiket említett?“ kérdé Domokos.

„A tiszttartót a várban, de nem azt, kit te tíz év előtt ottan láttál, hanem az újat, ki ezelőtt a bárónál kertész volt, s álútakon elnyeré a tiszttartóságot, a midőn előde meghalt. A fogadós úgy véli, hogy a báró túl a rendén bízott ezen emberben, ki minden álszenteskedése mellett nagy gazember.“

„S micsoda tényekre alapítá gyanúját?“

„Tényekre? persze hogy tényeket nem nevezhetett meg. Csak azt mondá, hogy ezen ember igen rosz hírben áll, és sok gonoszságot hisznek felőle, s ezen kivűl az utóbbi időkben gyakran érintkezett amaz uzsorással, ki most a bárót követeléseivel oly igen kínozza és sanyargatja.“

„S mennyiben gyanúsak ezen követelések?“ kérdezé Domokos tovább.

„Annyiban, a mennyiben a báró azt állítja, mikép azok évek előtt még atyja által kifizettettek.“

„Akkor nyugtáknak kell arról lenni“, véli Friedmayer úr.

„Épen ebben fekszik a baj, a nyugták nincsenek sehol, míg az uzsorás az adóssági levelek birtokában van“, felelé Mehlhuber. „A fogadós elbeszélte, hogy a báró egész irattárát

felhányatta, s minden könyvet, minden levelet megvizsgáltatott, de a nyugtákra sehol nem akadtak. Igy kényszerülve van a szép jószágot árverés alá bocsátani, s épen ily szerencsétlen időben, midőn a fekvőbirtokok alig érik valódi áruk felét. Épen erre vártak a gazemberek, hogy pótom áron a szép jószág birtokába juthassanak. A fogadós úgy véli, hogy a báró mindenesetre el van veszve, hacsak valami csuda által meg nem mentetik."

„Ennyi az egész, a mit megtudhattál, Mehlhuber atyus?"

„Igenis ennyi, de úgy vélem, hogy még többnek is tudomására lehetne jutni, ha az ember pontosabban utána járna. Nekem, fájdalom, időm sem volt hozzá. S aztán a vendéglős, ki nem is igen ismer, nem mert előttem elég szabadon beszélni."

„Igy", mondá Domokos, „miután sem az idő, sem a jóakarat nem hiányzik, mielőtt eltűrném, hogy a bárónak várát és vagyonát elvegyék, előbb kissé vizsgálódni fogok a dologban. Holnap elmegyek a báró falujába."

Domokos elhatározását helyeslék barátjai, s nagy kedvet mutattak arra, hogy vele mennek. De Domokos visszautasítá azt.

„Bocsássatok csak magamba“, mondá, „egyes ember nem igen tűnik fel, míg ha hárman, négyen megyünk, a gazemberek könnyen gyanút meríthetnének, s vigyázva működnének, a mi akadályozna tervem kivitelében. Remélem, sikerülend a fogadós bizalmát megnyernem, s a többit aztán a körülményektől várjuk. A bárónak annyiban minden esetre használhatok, hogy jószága árát oly magasra verem fel, míg az a valódi értéket el nem éri.“

„De ha rajtad marad, mit teszel akkor?“

„Akkor, miután tehetségemben áll, meg fogom venni. Ugy-é igazam van, Friedmayer atyus?“

„A mi tehetségedet illeti, három olyan jószágot is vehetsz“, felelé az öreg úr nevetve.

„Úgy el van határozva és holnap utazok“, mondá Domokos, „most azonban menjünk nyugalomra.“

Más nap estve egy barna arczú erős fiatal ember vándorolt, kis batyuval hátán, s útibottal kezében, azon faluba, mely Brandenstein báró vagyonához tartozott, s a vár közelében feküdt. A fogadó után kérdezősködött, s aztán vidáman lépett be a vendég-szobába. A vendéglős egy jó húsban levő széles arczú férfi, kinek tekintetéből jóakarat látszott ki, barátságosan üdvözlé

őt, s durva kezét szivélyesen nyujtá kézszorításra. Az idegen viszonzá azt, s kérdé, ha vajjon pár napra kaphat-é szállást, s az igenlő feleletre letevé batyuját és botját, aztán sapkáját egy szegre felakasztván, egy üveg bort kért, s szivélyesen kéré a gazdát, hogy vele pár pohár bort ürítsen, a mit ez nem utasíthatott vissza. Öt percz mulva a szobának egy szegletében ültek egymás mellett, s oly bizalmasan beszélgettek, mintha már évek óta a legjobb barátok lettek volna.

„Tehát már a legközelebbi szombaton árverezni fogják a jószágot", mondá az idegen, kiben az olvasó Domokosunkat már felismerhette. „Hiszen az már holnapután lesz."

„Úgy van, mert Landsberger ez az uzsorás igen siet", felelé a vendéglős. „Ő és a tiszttartó úgy gondolták ki, hogy a bárónak ideje se maradjon magán segíteni. A gazemberek! Szörnyű vétek és szégyen ezen jó urat úgy kiűzni ősi fészkéből, s úgyszólván, egyenesen az útczára kidobni."

„De mikép jöhetett a báró ily rosz helyzetbe?" kérdé Domokos, „én őt évekkel ezelőtt ismertem, s azt hittem, hogy a legjobb vagyoni állapotban gondnélküli viszonyok között él."

„Az igaz, hogy igen jó állapotban volt", felelé a vendéglős, mi közben székét közelebb tolta fiatal vendégéhez, s „ha akkor a méltóságos bárónő Bécsben meg nem hal, s a báró úr a gazdasággal kissé gondol, nem is fejlődik a dolog ennyire. De épen ebben rejlik a bajnak oka. A báró úr buslakodott neje után, az itteni dolgokkal épen semmit sem gondolt. Még az a szerencsétlenség is történt, hogy a tiszttartó meghalt. Ezen embernek is voltak hibái, de becsületes volt, s nem csalta meg gazdáját. Annál istentelenebb volt az új tiszttartó, az addigi kertész. A báró bízott benne, s ez lopott mint egy holló. Ezt mi itt mindnyájan tudjuk, de az a legroszabb a dologban, mikép csalásait és gonosz játékát oly elővigyázattal űzi, hogy senki sem láthatott kártyájába. Az azonban áll, hogy midőn tiszttartó lett, egy krajczárja sem volt, s most hat év mulva mindenütt tőke pénzei vannak elhelyezve, s míg ő meggazdagodott, a báró szegény lett. Ő ugyan azt állítja, hogy üzletek által becsületes úton nyerte a pénzt, de az merő csalárdság és hazugság. Lopta azt a bárótól, s ha jegyzőkönyveiben utána nézhetnénk, sok gonoszságnak jöhetnénk nyomára. De ki férhet azokhoz? ő leghatalmasabb a várban,

s miután a báró is sok pénzével tartozik, oly büszkén hordja fejét, mintha már ő volna úr a várban.“

„De mikép kölcsönözhetett a báró szolgájától“, kérdé Domokos.

„Ez igen természetes. A tiszttartó küldött neki pénzt, a mennyit kívánt, s aztán a számlákat úgy készítette el, hogy végre az tűnt ki, miszerint ő a hitelező s a báró az adós.“

„Igy tehát a báró nem élt jószágán, miután a mint ön mondja, a tiszttartó pénzt küldött neki.“

„Bizony nem, s épen ez volt a nagy baj. A báró úr, hogy neje elvesztése fölötti fájdalmát felejtse, összeutazá a világot, s majd Bécsben, majd Párisban és Rómában lakott, míg végre fél év előtt vissza kellett térnie, mivel a tiszttartó azt írta neki, hogy a pénz teljesen elfogyott. Addig senkinek sem volt sejtelme a dolog rosz állásáról, miután a birtok a báró útazási költségei fedezésére elég jövedelmet nyújtott, hacsak valami gazság nincs a dologban. Igy csaknem a felhőtlen égből ütött be a villám, s a szerencsétlenség nem jött magába. Először is az idők mostohasága miatt a jószágok értéke csaknem felényire leszállott. Majd

az uzsorás Landsberger lépett fel követeléseivel, melyek még a megboldogúlt öreg báró idejéből valók. Ő azt állítá, hogy az adóssági leveleket, más régi iratok között találta, s miután azok ellenében a báró nem mutathat fel nyugtákat, így azok valódiságát nem lehet kétségbe vonni. Hogy azon kötelezvények valódiak, az igaz, s azt is tudjuk, hogy az öreg Landsbergerrel a megboldogúlt bárónak sok üzlete volt, de mi azt hittük, hogy ezen régi dolgok már régen rendbe vannak hozva, s most egyszerre fellép az öreg fia, s hatvanezer tallért követel. A törvényszék megitélte a követelést, mit a báró megfizetni nem tud, így holnapután lesz az árverelés, s miután a mostani nehéz idők miatt vevő nem akad, a szép jószág csúf áron kezeik közt marad, s a báró koldúsbotra jut; sőt még ha a jószág ára a követelést nem fedezi, az adósok börtönébe is juthat. Igen nagy szerencsétlenség a szegény úrra nézve. Mi mindnyájan sajnáljuk őt, de nem segíthetünk rajta."

„Ki tudja, nincs-e közelebb a segítség, mint a hogy gondolják", mondá Domokos elgondolkozva. „Hol fog az árverés tartatni?"

„Itt az én házamban", felelé a fogadós. „Landsberger úr már szállást is rendelt nálam,

s már holnap itt lesz, hogy az árverésnél kéznél legyen. Az árverés kilencz órakor kezdődik."

„Úgy! hát önnél lesz szállva? jó barátja a tiszttartó, bizonyosan meg fogja őt itt látogatni? Nemde?"

„Kétség kivül. Ha Landsberger itt volt, a mi igen gyakran történt, mindég általjött, s nagy titkosan beszélgettek egymással. Mindég bezárkóztak, nehogy valaki meglepje őket."

„Itt ki lehetne valamit tudni", mormogá Domokos. „Hallja barátom, jóindulattal van ön a báró iránt?"

„Oh igen! és hogy mennyire szeretnék rajta segíteni, azt csak a jó Isten tudja, balkaromat adnám oda, ha a jó urat megmenthetném."

„Ezen esetben nyiltan fogok ön előtt beszélni", mondá Domokos. „Mindenek előtt bizonyosnak tartom, hogy a tiszttartó és Landsberger hamis játékot űznek egymásközt a báró ellen."

„Én is úgy hiszem, de ki tudja azt bebizonyítani?"

„A gazembereknek kártyájokba kell nézni!"

„Igen, de mikép volna az lehetséges?"

„Lehetséges volna, ha ön hűségesen pártomra állana", mondá Domokos élénken. „Akarná ezt ön?"

„Örömest! szíves örömest! itt kezem rá!“

„Úgy valami módot kell találnunk, hogy a gazembereket holnap, midőn önnél együtt lesznek, meglessük. Tehetnők azt?“

„Ezer menykő, hogy ne tehetnők“, kiálta a becsületes vendéglős. „Uram, igen okos gondolat ez öntől. A gazemberek magokat biztosságban gondolván, tartózkodás nélkül fognak beszélgetni, s így talán valamit megtudhatunk.“ De tevé hozzá gondolkozva, „szabad-é ezt tennünk, mert ezen eljárás nem a legnyiltabb és becsületesebb ám, jó uram!“

„Ne csináljon belőle lelkiismeretet“, felelé Domokos. „Gazemberek és csalók ellen saját fegyvereiket kell használnunk, különben nem fedezhetnénk fel gazságukat.“

„Igaza van uram, igaza van!“ mondá a vendéglős, „az ily vén rókák ellenében ravasznak kell lennünk. Igen, igen! meg fogjuk lepni a gazembereket. Landsbergernek fenn a kék szobát adom, melybe mindég száll. Igy nem fog gyanakodni, s eközben mi intézkedéseket teszünk. Semmi sem könnyebb mint ez. Csak a kürtőt vesszük ki a kéményből, s aztán a lyukat a padlás felé nagyobbra csináljuk. A szobában a csővet úgy igazítjuk, hogy az a hangot épen

fülünkbe vezeti, s így minden szót a szobából a legtisztábban meghallhatunk."

„De ezen intézkedéseket nem szabad a gazembereknek észrevenni!"

„Arról, hogy semmit ne gyanítsanak, majd én gondoskodom."

„Hogy pedig semmit el ne tagadhassanak, én meg egy törvényszéki személyt fogok tanúnak hozni, ki a beszélgetésről jegyzőkönyvet fog vezetni."

„Önnek igen okos gondolatjai vannak", kiáltá a fogadós vidáman. „Kedves úr, önt igazán valami jó szellem vezette hozzánk, a szegény báró úr megmentésére. Az első látásra bizalmat gerjesztett ön bennem, mert különben nem vagyok ám oly fecsegő máskor, mint ma. Ön, uram, igen megnyerte szívemet."

„Az onnan van, mert a jó emberek hamar felismerik egymást", felelé Domokos nevetve, „s én azt hiszem, sem ön sem én nem tartozunk a legroszabbak közé, miután mindketten csak azt akarjuk, a mi jó és becsületes."

„Igenis csak azt akarjuk, és nem mást, én hiszem, hogy a jó Isten sikert ád törekvésünkre. De hol veszünk egy törvényszéki személyt?"

„Azt a báró úrtól remélem megtudni, kit

holnap meglátogatok", felelé Domokos, „kétségkivül van mellette valami jogtudós, a kibe bizalmat helyez!"

„Igenis, Scheller törvényszéki tanácsos van nála, egy igen derék ember, ebben lehet bízni, s ez holnap bizonyosan a várban lesz."

„Úgy, kedves barátom, most csak arról gondoskodjon, hogy mindent jól meghallhassunk a kék szobában, a többit Isten segélyétől várjuk."

Ezzel végződött azon beszélgetés, melynek következéseit nem sokára ismerni fogjuk.

Más nap reggel Domokos a fogadóssal a kék szobába ment, hogy megtekintse azon intézkedéseket, melyeket a fogadós ott a tegnap estéli beszélgetés folytán, a két gyanús embernek kihallgatására tett. Minden a legczélszerűbben volt elrendezve, s a szoba pontosabb megvizsgálása nélkül mitsem lehetett észrevenni. A mint Domokos próbát teendő, felment a padlásra, ott, a vendéglős által leglassabban kiejtett szót is a legtisztábban hallotta.

„Igen jól van elrendezve", mondá, a mint a vendéglőshöz a kék szobába visszatért. „Most pedig a báró urat látogatom meg, s megtudakozom tőle, ha vajjon Scheller tanácsos úr nála

van-é már? Addig gondoskodjon ön arról, hogy a padláson asztal, szék és iróeszközök legyenek készen.“

A vendéglős megigérte, hogy megteszi a szükséges rendeléseket, s Domokos a várba indúlt. Azon ürügy alatt, miszerint a vár belsejét akarja megnézni, s a jószág jövedelme felől a bárótól tudakozódni, hogy az árverésen tudja magát mihez tartani, a szolga által minden további bejelentés nélkül előbocsáttatott a báróhoz, ki őt dolgozó szobájában fogadá. Szíve hangosan dobogott, midőn belépett, de mégis annyira uralkodott magán, hogy kedélye megindúlt állapotát senki sem fedezhette fel. A mint belépett, a báró egy támlás-székben ült, s fölibe gyöngéden egy fiatal hölgy hajolt, ki a báró nyakát hófehér karjaival átölelve tartá. Átellenben vele egy öreg tisztes kinézésű úr ült, ki az asztalon fekvő rakás papír közt keresgélt.

Domokos a jelenlevőket első tekintetre felismerte. A báró, mióta őt szülőföldén látta, nem igen változott. Csak haja szürkült meg egy kissé, s a bú és gond megbarázdálta homlokát. A fiatal hölgy kétségkivül leánya Emma volt, s ha bár annak szende arczán az évek óta jól megőrzött vonásokat fel nem fedezte volna is,

mégis megismerhette azon szép rubin szemű galambkát ábrázoló melltűről, melyet neki egykor a vízirózsa csokorban visszaadott, s melyet most is keblén viselt. A másik urat ugyan nem ismerte, de úgy vélte, hogy az a báró ügyvéde Scheller tanácsos lesz. Domokost a jelenlevők közűl senki nem ismerte fel.

„Bocsásson meg, hogy zavarom önt, báró úr", mondá oly nyugodtan, a mennyire azt megindulása engedé, „nem csupán henye kíváncsiságból jöttem, hanem holnap én is, mint vevő akarok fellépni ön jószága árverésénél. Tudom ugyan, hogy most a jószágoknak igen rosz ára van, de én nem akarok az ön kárából hasznot húzni, s épen ezért bátorkodom önt egész őszinteséggel kérni, hogy velem minden tartózkodás nélkül a jószág valódi értékét tudatni szíveskedjék."

A báró és a tanácsos csodálkozva tekintettek egymásra, s aztán igen lassan nehány szót váltottak.

„Uram!" mondá erre Scheller tanácsos, „komoly szándéka van önnek az árverésnél a jószágért annak valódi értékeig igérni?"

„Becsület szavamra", felelé Domokos oly elhatározottan, hogy az minden jelenlevőkre

mély benyomást tett. A legkellemesebb s örvendetesebb meglepés látszott a báró vonásain, s leányának örömkönyek ültek szemeiben, s maga a tanácsos is elégűlten dörzsölé kezeit.

„Ez igen nagy szerencse reánk nézve", mondá az utóbbi nyiltan minden tartózkodás nélkül. „De miként van az, hogy ön saját előnye ellenére oly nagylelkűen cselekszik. Azt csak talán fogja ön tudni, mily rosz lábon állanak a báró úr ügyei? úgy hogy nekünk alig volt reményünk a jószág valódi értékének felét is megkapni."

„Igen azt tudom", felelé Domokos egyszerűen, „ezen eljárásom indokait majd meg fogja ön később érteni, most egyelőre engedjék meg azt elhallgatnom. De még egy kérdést. Vajjon a jószág igaz értéke fogja-é fedezni mind a báró úr ellen bejelentett követeléseket?"

„Sőt még marad is fenn valami", felelé a tanácsos gyorsan. „Hacsak sejthettük volna, hogy egy olyan vevő, mint ön találkozik, a dolog nem került volna ennyire. De már most nem lehet a törvénykezési eljárás lefolyását feltartóztatni. Nem lehetnénk szerencsések önnek becses nevét megtudni?"

„Esedezem önök előtt, hogy egyelőre még

ez is maradjon az én titkom, valamint mostani beszélgetésünk is", felelé nevetve Domokos. „Egyelőre csak annyit mondhatok, hogy a méltóságos báró úrnak és kedves leányának igen régi ösmerőse vagyok, s irányokba drága kötelezettségeim vannak."

Ennek hallására még magasb fokra hágott a jelenlevők bámulata. A báró és leányka fürkésző tekintetet vetettek Domokosra, de természetesen a derék fiatal emberben nem ismerhették fel a tómelléki szegény fiút.

„Önök nem ismernek fel", mondá Domokos, „de holnap minden ki fog világosodni. Egyelőre is fogadják köszönetemet, hogy kérésem nem utasíták vissza. Tanácsos úr lehetne oly szíves, velem egy kis sétát tenni, s a kivánt adatokat közleni, különben még más dolgokról is volna még valami beszélni valóm."

„Oh, igen örömest, tüstént megyek", mondá a tanácsos a legnagyobb készséggel.

„Úgy engedelmökkel távozom", mondá Domokos, s mélyen meghajtá magát a báró előtt, ez pedig felállt s mély megindulással nyújtott neki kezet.

„Uram! ön magaviselete alatt egy titok rejlik, s az azt fedő sűrű fátyolon nem hathat-

nak át szemeim, annyi azonban áll, hogy ön nemes szivűsége által megment bennünket a végleges romlástól, s ezért szívem mélyéből köszönetet mondok önnek. Igen! köszönetet mondok, s kérem az Istent, hogy pótolja vissza önnek, hogy lelkemet egy nagy tehertől szabadítá meg.“

„Oh az Isten visszapótolja“, mondá Domokos lassú, reszkető hangon, és sietett a szobát elhagyni, mert megindulása erőt vett rajta. Már elérte az ajtót, midőn egy gyöngéd kéz visszatartá őt.

„Uram!“ mondá Emma, mert ő volt, „ne távozzék az én köszönetem nélkül. Nevezze meg magát, hogy nevét imámba zárhassam!“

„Holnap, holnap! méltóságos kisasszony“, felelé Domokos szeliden. „Legyen elég mára egy kis visszaemlékezés a rég elmúlt időkre. Gondoljon kegyed azon szép mondatra, mely egykor annyira megnyerte tetszését:

A mit jobb kezed tesz, ne tudja azt a bal.

De a jó Isten mégis megtudta, méltóságos kisasszony!“

Ezen szavakkal elsietett Domokos, s Emma merően bámult utána. Aztán könyeit nem tudván tovább visszatartóztatni, atyja keblére borúlt.

„Oh atyám, mi meg vagyunk mentve“, kiáltá. „Egy sejtelem, mely nem csalhat, súgja nekem, hogy Isten elfordítja fejünk felől a nagy csapást. Egy barát, egy valódi barát fog megmenteni minket!“

„Ismered őt gyermekem?“ kérdé a báró.

„Nem tudom, de remélem, hogy igen, bármily hihetetlennek tetszik is“, felelé Emma. „Oh mily gazdagon megáldja az Isten a jónak azon kis magvát, mit a feledékenység tengerébe vetettünk. Légy nyugodt édes atyám, mi meg vagyunk mentve, s hacsak minden nem csal, egy kellemes meglepetés áll előttünk.“

„Félek, hogy rajongasz kedves leányom“, felelé a báró, „s mégis reményeid oly édesek, hogy örömmel hiszek bennök. Bár miként legyen, bízzunk Istennek, mennyei atyánknak oltalmában.“

„Bízzunk benne“, mondá Emma. S aztán lassan összetett kezekkel susogá:

A mit jobb kezed tesz, ne tudja azt a bal.

„Oh Istenem, ha azon fiú volna! azt kell hinnem, és mégis oly hihetetlen. De türelem, holnapig türelem! A holnapi nap mindent fel fog világosítni.“

NYOLCZADIK FEJEZET.

A kelepcze.

Már esteledni kezdett, midőn egy díszes négy lovas útazó-kocsi állott meg a fogadó előtt, melynek vendégszobájában Domokos, a fogadós és még egy úr üldögéltek, mely utóbbi a szobának egy szögletébe vonta magát, úgy hogy nem lehete felismerni.

„Végre!“ mondá a fogadós, midőn az útczán a kocsi zörgését, és a posta síphangját meghallotta. „Ez a mi emberünk, az érdemes Landsberger úr. Megyek elébe, hogy illendően fogadhassam.“

A vendéglős eltávozott, s Domokos a félig nyitott ablakhoz lépett.

„Jó estét vendéglős úr“, mondá kivül egy idegen hang. „Rendben van szobám?“

„A mint parancsolni méltóztatott, Lands-

berger úr! Mint rendesen, a kék szobát nyittatom fel", felelé a vendéglős.

„Szép, szép! A tiszttartó nincs történetesen itten?"

„Nincs, Landsberger úr!"

„Úgy tüstént küldjön utána, s nevemben kéresse meg, hogy haladéktalanúl jőjjön ide, s aztán vezesse szobámba. E közben gondoskodjon jó esteliről, hogy később ne zavartassunk."

„A mint parancsolni méltóztatik, Landsberger úr. Ha úgy tetszik, elvezetem szobájába."

Kevés idő mulva minden elcsendesedett. Landsberger úr elfoglalá szobáját. Majd a lovak is elhelyeztettek, s aztán a vendéglős vidáman dörzsölve kezeit, elégült arczczal belépett a vendégszobába.

„Egy már benn van a kelepczében", mondá, „s a másik is csak hamar belesurran. Most, tanácsos úr, méltóztassék parancsolni, hogy mit tegyünk."

A férfi, ki a sötét szegletben ült, felállott, s most az ablak mellett benne Scheller urat lehetett felismerni.

„Most felmegyünk a padlásra, mielőtt a másik eljönne", felelé. „Van már világ oda fenn?"

„Minden készen van."

„Úgy, kedves úr“, fordúlt a tanácsos Domokoshoz, „menjünk. Derék barátunk, a vendéglős, majd utánunk jön.“

Domokos késznek nyilatkozott, s a tanácsossal felment a padlásra, s hogy teljes biztosságba legyenek, a vendéglős bezárá utánok az ajtót. Fenn a kék szobában csinált nyílás mellett egy asztalt, melyen írószerek és egy égő lámpa volt, találtak, s hallgatva foglaltak helyet. A tanácsos fülét a kürtőnyílásra tartotta, s nehány perczig hallgatódzott, mire elégülten intett Domokosnak.

„Egészen helyes“, susogá lassan, „csaknem a lélekzetvétel meghallatszik, valóban jó ötlet volt öntől, így fedezni fel a gazemberek csalásait.“

„Reménylem, nem lesz eredménytelen“, mondá Domokos épen oly csendesen.

Aztán mindketten elhallgattak, s türelmesen várták a tiszttartó megérkezését. — Fél óráig mi sem zavará meg a mély csendet. — Végre a lépcsőn nehéz lépéseket, s egy ajtó becsapódását lehete hallani. Majd bezárták belülről a kék szoba ajtaját, s a belépőben a tanácsos hangjáról a tiszttartóra ismere.

„Ő az“, mondá lassan, „most már vigyázzunk.“

Pár percz mulva a vendéglős is eljött, s jelenté, hogy a két jó madár valóban együtt van.

„Pszt! most már ne beszélgessünk, most csak fülnek kell lennünk.“

Aztán csendesen űltek s hallgatóztak. Eleinte csak egyes jelentéktelen szavakat, kés-, tányér- és pohár-csörgést hallottak. Igen jól eshetett nekik a vacsora, mert sokáig ültek mellette a nélkül, hogy fontosabb dolgokról beszélgettek volna. Végre Landsberger úr szakítá félbe a csendet. „Na tiszttartó barátom uram, nem használ semmit, ha oly soká kerülgetjük a forró kását. Beszéljünk valamit ügyeinkről. Hogymint áll a dolog a jószág árverezésével? Jelentkezett-e sok vevő?“

„Tudtomra egy sem“, felelé a tiszttartó. „Mászkál ugyan itten tegnap óta egy idegen ember, ki a tanácsossal is beszélgetett, de ebből nem látszik ki, hogy akadályt gördíthetne utunkba. Itten van szállva ezen vendéglőben, sem inasa, sem lova vagy szekere, csak egy szegény gyalog utas, a mint a vendéglős, kit előbb kérdeztem, mondá. Ettől tehát nincs mit félnünk, s más idegen embert még nem vettem észre.“

„Annál jobb önre nézve!“ mondá nevetve

Landsberger. „Igy olcsón juthat a vagyonhoz. Miután önnek nem illenék gazdája ellen árverelni, majd árverelek én ön helyett, s ezért a nyugtákat kérem, legyen ön szíves cserébe átadni, úgy hiszem, hogy itt vannak?“

„Nem oly gyorsan, Landsberger!“ felelé a tiszttartó. „A nyugták irószasztalomban vannak, s mindaddig ott maradnak, míg a jószág törvényes úton nem az enyém. Előbb nem adom ki, mert maga igen ravasz ember, kiben nem nagyon lehet bízni. Ellenben a húszezer tallér mellett, miről már eleget beszéltünk, megmaradunk.“

„Még tízezeret kell hozzá adni önnek, tiszttartó úr. Micsoda is húszezer tallér oly nagy nyereség mellett, mint a milyenre ön biztosan számolhat. A szép jószágot, mely testvérek között is megér kétszázötvenezer tallért, megtartja ön magának, s nekem mégis csak rongyos húszezer tallért akar alamizsnaként dobni. Az nem lehet!“

„De hogy nem lehet, ha meg kell lenni“, felelé a tiszttartó szárazan. „Nélkülem egy fillért sem kapott volna ön!“

„Az ugyan igaz, de ha én az ön csalásainál közre nem működöm, hanem a báró előtt

felfedezem, hogy hova lesznek jövedelmei, s hogy hol találta ön az adósság-leveleket, s kinél vannak a nyugták, úgy most ön tiszttartó úr, a kék szoba helyett a fegyenczházban ülne. Nélkülem semmit sem tehetett volna ön, s ha én tervébe bele nem egyezem, s annak kivitelében nem segítem, még ma is földhöz ragadt szegény, s ezek folytán illően megfelelő részt kivánok a nyereségből."

„De ez gyalázatos hetvenkedés!" kiáltá a tiszttartó dühösen. „Ugyan micsoda nagy munka volt tőlem az adóssági leveleket elfogadni, s a bárót a látszólagos adósság miatt beperelni?"

„S hát ön micsoda nagyszerű dolgot tett, tiszttartó úr?" felelé csúfolkodva Landsberger. „Legyünk tisztába már egyszer egymással. Mintegy húsz év előtt a megboldogúlt báró úr, a mostaninak atyja, hatvanezer tallért kölcsönzött atyámtól, s azt annak a legpontosabban visszafizette, minek következtében a kötelezvényeket a nyugtákkal együtt visszakapta, s ezek annak rendi szerint a vár irattárában őriztettek. A régi tiszttartó meghal, és egy más foglalja el helyét. A báró csaknem mindég messze tartományokban utazik, mit is az új tiszttartó igen fel tud használni. Eladja az aratást, a gyapjút s Isten

tudja mit, s a bevételnek kétharmadát zsebredugja, csak egyharmadrészt küld a bárónak, ki azt, a tiszttartó hűségében bízván, minden további számoltatás nélkül az egész jövedelem értékében elfogadja. De az új tiszttartó evvel még nem elégszik meg, hanem felhányja az irattárt, melyben a régi kötelezvényeket és nyugtákat megtalálván, tüstént egy okos gondolat fogamzik agyában, nevezetesen, hogy azokat egy szerencsés űzletre felhasználja. De ezen űzlethez szüksége van reám, s eljött hozzám, ki megigérem, hogy felenyereségére közreműködöm, s így a dolog a legjobban sikerül. S mi a fele hatvanezer tallérnak? Harminczezer, tehát ennyit kell kapnom, vagy tüstént visszalépek az egész űzlettől."

„De ez szemtelen követelés!" mondá a tiszttartó bosszúsan.

„Ha valamelyikünk szemtelen, úgy ön az tiszttartó úr", mondá Landsberger csúfolkodva. „Gondolja fel csak, hogy először is elsikkasztá ön a báró pénzét, míg az szegény, s ön gazdag lett. Aztán saját pénzével megveszi szép jószágát; adja ön még ehhez a hatvanezer tallérnak felét, a mivel épen nem tartozik, s még ön nevez engem szemtelennek? Ön háromnegye-

dét kapja a nyereségnek, s a midőn én csak egynegyedet kivánok, még nekem legyen szemtelen a nevem? Ne beszéljen velem így tisztartó úr! Adja inkább ki a papírokat és a pénzt, s úgy jó barátok maradunk. Ha nem teszi, akkor holnap megyek a báróhoz, s felfedezem előtte, hogy könyveimben megtaláltam, mikép a régi adósság már fizetve van, s körülményesen elbeszélem neki, hogy jövedelmei évek óta kinek zsebét töltötték meg. — Akkor megvizsgálandják önnek iratait és könyveit, s hogy azokban mit fognak találni, azt ön tudja legjobban. Tehát röviden nyilatkozzon, teljesíti-e kívánságomat, vagy nem?"

„Ön vérszopó, Landsberger", mondá a tisztartó nehéz sohajjal. „De látom, hogy engednem kell ön makacsságának. Tehát harminczezer tallért fog ön kapni, s ezért örökös hallgatás."

„Oh én hallgatni fogok, miután az a magam haszna", felelé az uzsorás nevetve. „Tehát ezzel tisztába vagyunk! Holnap ön gazdag földesúr lesz, s én előre szerencsét kivánok. Ne nézzen ön reám oly bosszúsan, tisztartó úr, a nélkül is igen pótom áron kapja meg a legszebb birtokot vidékünkön. Koczczintsunk hát! Bárcsak mindég ily jó üzleteket csinálhatnánk, mint a mostani!"

A poharak csengettek. A tanácsos a padláson lassan felállott. „Jőjjenek uraim“, susogá, „már eleget tudunk. Áldott egy ötlet volt őket így meglesni. Holnap majd elvégezzük a többit. Önnek uram“, mondá Domokoshoz fordulva, kinek kezét a legbarátságosabban megszorítá, „önnek uram maga a báró úr hadd mondjon köszönetet, mert az, hogy e gazemberek hálójából megmenekedett, egyedűl az ön műve.“

Csendesen eltávoztak a padlásról. A gazemberek a kék szobában épen nem sejtették, hogy gazságuk egészen felfedeztetett.

Más nap reggel a hivatalnokok, kik a jószág árverésére kiküldettek, a kitűzött órában megjelentek. Ezeken kivűl csak Scheller tanácsos, a tiszttartó, Landsberger úr és Domokos voltak jelen, s az utóbbi igen szerényen a háttérben a vendéglős mellé állott. Több vevő nem jött. Az árverés elkezdődött, s Landsberger úr diadalmas mosolylyal tette az első igéretet, mi a jószág valódi értékéhez csúfság volt.

„Húszezer tallér“, mondá.

Az ár-igéret feljegyeztetett. Más nem következett, s Landsberger a ráütést sürgette. A biztos vonakodott. Azonban a tanácsos úr intésére engedett.

„Húszezer tallér, először, másodszor, harmadszor és“

„Megálljon“, kiáltá Domokos nyugodt hangon szegletéből, „még százezer tallér!“

Örömtől sugárzott a biztos arcza, míg Landsberger és a tiszttartó az ijedségtől elhalványodtak.

„Mi az?“ kiáltá végre az uzsorás. „Ki ezen úr, ki százezer tallért igér, s talán egy vörös fillér sincs zsebében; ez nem érvényes. Ki ismeri ezen urat?“

„Én ismerem“, mondá a tanácsos, s Domokos nyugodtan az asztalhoz lépett, s ott egy nagy tárczát nyitott fel, melyet hóna alatt hozott.

„Itt vannak érték-papírok, melyek úgy hiszem, elegendők önök előtt“, mondá, „tehát még egyszer: én százezerrel többet igérek.“

„Még tízezer“, kiáltá Landsberger csaknem megkékülve dühében. „Ön, uram, még sem kapja meg a jószágot.“

„Még hetven ezer, hogy épen kétszázezer tallér legyen“, mondá Domokos nevetve, s halványan mint egy halott lépett Landsberger vissza. Egészen elnémult, mire a biztos további félbeszakítás nélkül mondá: „Kétszázezer tal-

lér, először, másodszor, harmadszor, és utoljára!“

„Tehát most én vagyok a jószág tulajdonosa“, mondá erre Domokos.

„Igenis, a vele összekötött jogokkal együtt“, felelé a biztos, mélyen meghajtván magát.

„Úgy legelőször is igazságot fogok szolgáltatni“, mondá Domokos erős határozott hangon, s háromszor tapsolt kezével.

Az ajtó felnyilt, s azon négy törvényszolga lépett be, kik kérdőleg tekintettek Domokosra.

„A biztos úr bizonyítani fogja önöknek, hogy én a jószág birtokosa, s ennél fogva a törvényszék védura vagyok“, mondá az emberekhez fordulva.

A biztos bizonyságot tett arról.

„Jól van“, folytatá Domokos, „így tudják azt is, hogy nekem jogom van itten parancsolni, tehát parancsolom, hogy a tiszttartót és Landsberger urat tüstént tartóztassák le, s vezessék fogságba.“

„Uram! mikép merészli ön ezt tenni?“ kiálta Landsberger, mi alatt a tiszttartó egész testében remegett, s nem tudott szóhoz jutni.

„Felelőségemre!“ mondá Domokos elhatározottsággal. „Két elvetemedett csalóval van

dolgunk, s gazságuk felől bizonyságok vannak kezeim közt.“

Landsberger ugyan heves ellenvetéseket tett, de a törvényszolgák sem vele, sem a tisztartóval nem sokat gondoltak, hanem mindkettőt hatalmukba kerítvén, fogságba vezeték, hol komor magányokban gondolkodhattak csalásuk s gazságaik felett.

Két óra mulva régi barátunkat, Domokost, Scheller tanácsost, s az árverési biztost, és végre a vendéglőst, ki a gazemberek leálczázásában oly sokat segített, a várban találjuk Brandenstein bárónál. A tiszttartó gazdasági és számkönyveinek felületes megvizsgálásából is a napnál világosabban kitűnt, hogy ez a bárót évek óta a legszemtelenebb módon nagy összegekig megcsalta, s azokat saját hasznára fordította. Ezen összegek oly jelentékenyek voltak, hogy ezeknek visszakerítése által, a báró ismét birtokának teljes ura lőn, s minden zavarból kimentetett. — Ezen kivül a Landsberger által csalárdul követelt hatvanezer tallérróli nyugták is előkerültek a tiszttartó iróasztalából, s ezen körülmény által a két gazember elfogatása, az egész világ előtt tökéletesen igazolva volt.

Mély megindulással hallgatta a báró a tu-

dósítást azon intézkedésekről, melyeket Domokos a gyalázatos gaztett leleplezésére tett, s számtalanszor szorongatá hősünknek kezét, míg a tanácsos a szükséges felvilágosításokat adá. — Emma kisasszony a legédesebb öröm-könyeket hullatta, s a jelenlevők közt mindenki teljes szivéből örvendett az annyira fenyegetett család szerencséje visszatértén.

Végre, midőn a báró már mindent megtudott, kitárá karjait, s Domokost keblére szorítván, atyai csókot nyomott ajkaira.

„Oh uram! barátom és szabadítóm!“ kiálta fel, „hol találok szavakat háládatosságom kifejezésére, melyet szívemben éltem utolsó napjáig szentségként őrzendek. Szegénység, meggyalázás és szégyen-teljes életet fordított ön el én és gyermekem feje felől, s ön által ismét egy oly szerencse birtokába jutottunk, melyet már örökre elveszettnek hittünk. Gyermekem! mondj te is köszönetet szabadítónknak s jótevőnknek.“

„Oh ő tudja, neki tudnia kell, mennyire hálás vagyok“, felelé Emma, ki Domokos kezét megfogván, azt szivére szorítá. „Könyeim, s szivemnek hangos dobogása érthetőbben fejezik ki köszönetemet, mint minden szavak. De most barátom hadd tudjuk meg végre, hogy ki azon

őrangyal, ki bennünket a nyomor és romlás örvénye széléről visszarántott.“

„Drága méltóságos kisasszony, valóban nem találja el?“ kérdé Domokos a boldogságnak mosolyaival, mely keblét eltölté. „Gondoljon még kegyed a tóra a hegyek között; gondoljon vissza a földnyelvre a halász kunyhóval, melynek közelében kegyed egy szegény síró fiút talált, kit égi részvéttel megvigasztalt. Gondoljanak vissza édes atyjával azon sok jóra, melylyel ezen szegény fiú iránt viseltettek. Ez a szegény fiú áll kegyetek előtt. Kegyetek jót tettek velem, s az úr megáldott, hogy azt meghálálhassam.“

„Oh én gondoltam, sejtettem, tudtam ezt“, kiálta fel Emma, könyekben kitörve, mi közben Domokost testvérként átölelte, majd atyjának keblére borult. „Atyám, ő Domokos, azon Domokos, kit évekkel ezelőtt hiába vártunk. Oh én tudtam ezt, Domokos, azon pillanattól fogva, midőn ön előttem azon szép mondatot:

A mit jobb kezed tesz, ne tudja azt a bal

említé. Halldd atyám, Domokos az, ki csekély jótettünket, ily végetlen nagy áldással pótolja vissza“

A báró csaknem megmerevült a bámulattól.

„Lehetséges-é ez?“ dadogá, „ön volna azon fiú, ki annyira felébreszté részvétünket? De miért nem jött ön hozzánk, mint azt megigérte. Én írtam ön végett Bécsből haza, de azt kaptam feleletül, hogy ön nem jelent meg.“

„Én voltam itt“, felelt Domokos, „de azon ember, ki önt megcsalta, s most a fogságban várja büntetését, volt oka, hogy nem találtam menhelyet önnek házában. El kellett onnan távoznom, és azt nem tudtam, hogy ez még szerencsémre leend. Isten vezetett utaimon, s neki, a mennyei atyának köszönhetem azt, hogy önökért valamit tehettem, mi szívem legnagyobb örömére szolgál.“

Ezen napon természetesen szó sem lehetett Domokos visszautazásáról, sőt meg kellett igérnie, hogy mint kedves vendég, egy néhány hétig a bárónál időzend. Estve barátjai sürgető kéréseinek engedve, elbeszélé élete történetét, kik is a legélénkebb részvéttel, örömmel és bámulással lesték ajkairól szavait. Végre midőn Domokos elbeszélését bevégzé, a báró elgondolkozva mondá:

„Valóban csodálatos, mily gazdagon megáldja az Isten a legkisebb jótettet is. Én egy szegény szülőtlen fiúval némi szivességet köz-

lök, s évek multán ez ment meg a legnagyobb romlástól. Igy rendelkezik Isten. — Egy magot sem hagy elveszni, hanem annak gyümölcsöt kell hoznia. Ön sorsa is számos bizonyítékot nyújt e felől, kedves Domokos, s a mi engem illet, én csak alázatossággal és hálával emlékszem vissza ama szép mondatra, mely sokkal felségesebben termé meg gyümölcsét, mint reméllők. Ismeritek azt mind, a szép mondatot a halász kunyhón a tó mellett:

A mit jobb kezed tesz, ne tudja azt a bal.

Az Isten úgy is megtudja azt, s mindent visszapótol mennyei könyörületességével. Övé legyen hálánk, mind örökké.“

„Amen“, mondák Domokos és Emma, s egy gyöngéd ölelés egyesíté szíveiket, melyek oly hosszas elválás után oly csodálatosan lelték fel egymást, s hálásan tekintettek fel a jóságos mennyei atyához, ki a jót nem hagyja jutalom nélkül.